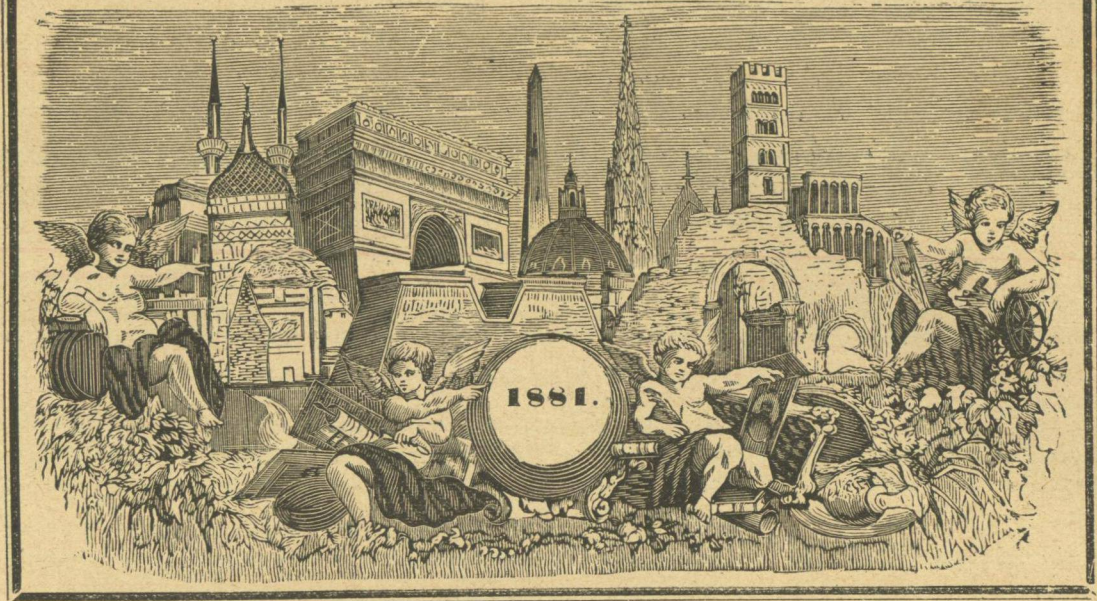

ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1884.

ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΤΕΥΧΟΣ ΔΓ'.

ΣΠΟΡΔΑΙΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἡ διεύθυνσις τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » εὐρίσκειται καὶ σήμερον εἰς τὴν ἀνάγκην ὅπως παρακαλέσῃ πάντας τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀξιολόγους αὐτῆς συνδρομητὰς ὅτινες καθυστεροῦσιν εἰσέτι τὴν πληρωμὴν τῶν τοῦ δευτέρου ἔτους συνδρομῶν αὐτῶν ὅπως ἐπισπεύσωσι τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀντιτίμου αὐτῶν. Παρακαλεῖ δὲ τοὺς ἀξιολόγους κ. κ. συνδρομητὰς τῆς ὅπως εὐαρεστοῦνται νὰ πληροφοροῦσι αὐτὴν ἂν μὴ τυχὼν λαμβάνωσι τακτικῶς τὰ τεύχη των.

Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΕΧΘΕΙΟΝ

ὑπὸ **Α. Ρ. Ραγκαβῆ.**

Τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς ἠκοδομήθη ἐκ Πεντηελείου μαρμάρου, ὡς καὶ τὰ Προπύλαια, ἐν ὄλυμ. 86. γ. ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ Φειδίου καὶ ὑπ' ἀρχιτεκτόνων τοῦ Καλλικράτους καὶ τοῦ Ἰκτίνου, ὅστις, κατὰ Βιτρούβιον, μετὰ τοῦ Καρείωνος ἔγραψε περὶ τοῦ ναοῦ τούτου. Κατὰ τὸ σωζόμενον αὐτοῦ μέγα ἔρειπιον, ὧν ὄριος τὸν Ρυθμόν, τῆς δωρικῆς τέχνης εἰς τὴν ἀνωτάτην ἐλάσας ἐντέλειαν, καὶ ὁμοίους μεταξὺ τῶν δωρικῶν τῆς κυρίως Ἑλλάδος

σωζόμενος ὀκτάστυλος* περίπτερος δὲ, καὶ ἔχων κατὰ τὰ δύο μὲν ἄκρα διπλὴν τὴν στοὰν κατὰ τὰς μακρὰς δὲ πλευρὰς ἀνὰ 17 κίονας εἰς ἐκάστην ὀστεροβάτης αὐτοῦ, ἔχων πλάτος μὲν 101, μῆκος δὲ 228, ὑψοῦτο ἐκ τριῶν ὑψηλῶν βαθμίδων, αἷς ἀπέναντι τῆς θύρας, ἦσαν κατὰ τὰ σωζόμενα ἴχνη καὶ πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀναβάσεως, παρατεθειμέναι δύο ἐλάσσονες, ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν βαθμίδων νὰ μένη πάντοτε περιττός, ὡς ἀπὸ τῆς ἴστο κατὰ Βιτρούβιον· καὶ ἴστατο ἀνατολικῶς μὲν, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Βράχου ἐπιπέδως λελαξευμένου, κατὰ δὲ τὰς λοιπὰς πλευρὰς ἐπὶ βάσει λίθου πωρίου. Ἔχει δὲ ὅλον ὕψος ὁ ναὸς ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ στεροβάτου μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ ἀετοῦ, εἰς ποδῶν 66, οἱ δὲ κίονες, ὧν τὸ ἀνάστημα εὐγένειαν ἐμφαίνει συγχρόνως καὶ στερεότητα εἰς ποδῶν 34, ἐνδεκαπλάσιον ταῦ ἐμβάτου αὐτῶν ὄντος ποδῶν 3,1'.

Ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ ἐντέλεια τοῦ καλλίστου ὀικοδομήματος τῆς λαμπροτάτης τῶν Ἀθηναίων ἐποχῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τεχνικῶν μυστηρίων, ἅτινα κατ' ὀλίγον ἀνακαλυπτόμενα ἐκπλήττουσι τῶν Νεωτέρων τὴν ἐπιστήμην, καὶ ἀποδεικνύουσι παρὰ τοῖς ἐνδόξοις αὐτοῦ ὀικοδόμοις ἀπαράμιλλον με-

γαλοφυίαν και ὄξύ τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ, καὶ γνώσεις τῆς τέχνης, αἵτινες ἀπωλέσθησαν ἔκτοτε. Κατὰ Βιτρούβιον ὁ ὄριος ρυθμὸς ἐθεωρεῖτο ὡς μὴ σύμμετρος· ἀλλὰ τοῦτο ἐδήλου βεβαίως μόνον ὅτι δὲν εἶχε τι κοινὸν μέτρον, τὴν νεαράν δηλ. μονάδα, ὡς ἀκριβῶς πολλαπλάσια νὰ ἦταν ὅλα τοῦ ναοῦ τὰ μέρη, ὡς ὑπῆρχεν ἐν ταῖς τυρηνικαῖς οἰκοδομαῖς. Ἀλλ' ἂν ἀπὸ τοῦ Παρθενῶνος ἔλειπεν ἡ γεωμετρικὴ ἐκείνη, ἡ κατὰ κανόνας καὶ χαιρονακτικὴ συμμετρία, ταύτην ἀντικαθίστα ἡ ὑπερτάτη ἀρμονία, ἣτις εἶναι ἡ κατ' ἔμπνευσιν συμμετρία, ἡ μόνη πρέπουσα τῇ ἐλευθερίᾳ τῆς ἀνευ βαναυσουῦται ἡ καλλιτεχνία. Αἱ μέχρι τοῦδε ἔρευναι ἀπέδειξαν ὅτι ἔκκιστον, καὶ τὸ ἐλάχιστον τοῦ ναοῦ τούτου μέρος, σοφίας καὶ ἐπιμελείας ἀριστοῦργημα συντελεῖ εἰς τὸν ἀπαρατιμὸν τοῦ ἀμιμήτου τούτου ἀρχιτεκτονικοῦ ἀριστουργήματος. Ὡς ἡ Ὄργανικὴ καὶ ἔμφυχος φύσις πανταχοῦ τὰς καμπύλας φιλεῖ, καὶ δι' αὐτῶν γοητεύει τὴν ὄρασιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ οἰκοδομηματι τούτῳ οὐδὲ τοῦ θριγκοῦ οὐδὲ τοῦ στερεοβάτου αἱ γραμμαὶ εἰσὶν ὀριζόντιαι καὶ πρῶτος ὁ Ἀγγλος Penueethorne πρερτήρησεν ὅτι κυρτοῦνται ἐλαφρῶς ἐν Παραβολῆς σχήματι πρὸς τὸ μέσον, τοῦτο δὲ κατὰ 5 σχεδὸν δακτύλους αἱ μεγάλαι κατὰ 2 1/2 δ' αἱ ἐλάσσονες πλευραὶ, ὡς μετὰ ταῦτα δι' ἐπιμελῶν καὶ ἀκριβῶν καταμετρήσεων ἀνεκάλυψεν ἕτερος Ἀγγλος ὁ Penrose φαίνεται δ' ὅτι τὴν ἔνστασιν ταύτην ἐγνώριζεν ἤδη καὶ ὁ Βιτρούβιος, ὅστις ὀνομάζει αὐτὴν adjectio. Ἀλλ' οὐδ' οἱ κίονες τῶν ἐξωτερικῶν στοῶν εἰσὶ κἀθετοί, ἀλλὰ κλίνουσιν ἡρέμα κατὰ 1 1/2 πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸ μέσον ἐκάστης πλευρᾶς, ὥστε τὸ ὅλον οἰκοδόμημα λαμβάνει ἐκ τούτου σχῆμα τετμημένης πυραμίδος, χορηγοῦν αὐτῷ περισσοτέραν ἔμφασιν στερεότητος καὶ ἐνότητος, καὶ καθαρωτέρας τὰς ὀπτικὰς γραμμάς. Πιθανῶς δὲ καὶ τοῖς ἀρχαίοις ἦν γνωστὸς ὁ κανὼν οὗτος τῆς κλίσεως τῶν κίωνων, διότι ὁ Κικέρων χλευάζει τοὺς τοῦ Ναοῦ τοῦ Κάστορος. Οἱ δὲ γωνιαῖοι τῶν κίωνων εἰσὶ παχύτεροι τῶν λοιπῶν, κατὰ Βιτρούβιον, ἡ πανταχόθεν περιεχυμένη αὐτοῖς λαμπρότης τοῦ Οὐρανοῦ ἐλαττοῖ εἰς τὴν ὄρασιν τὴν τοῦ Πάχους ἐντύπωσιν. Αἱ ἐξωτερικαὶ στοαὶ εἶχον ὄροφον φατωματικὴν, ὅστις πι-

θανῶς ἐξετείνετο μέχρι τινὸς καὶ πρὸς τὰ ἐντὸς.

Ἐκοσμοῦντο δ' ἡ τε ζωοφόρος τοῦ Ναοῦ, ἡ ζώνη τῶν μετοπῶν, καὶ οἱ δύο ἀετοί, διὰ θαυμασίων γλυπτικῶν κοσμημάτων, καὶ τὰ διάφορα κοσμητικὰ τοῦ θριγκοῦ μέρη, ἡ ὑδρορόη, τὰ κυμάτια τῶν ἐπιστυλίων τοῦ τοίχου αἱ ἐπικρανίτιδες, διαποικίλλοντο διὰ γραπτῶν μαιάνδρων καὶ ἀνθεμίων, ὡς πολύχροα ἦσαν καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀγαλμάτων καὶ τὰ ἄλλα πάρεργα.

Κατὰ δὲ τὴν Ἀνατολικὴν πλευρᾶν, ἀνηρτήθησαν ἐπὶ τῶν ἐπιστυλίων, αἱ ἐκ τῆς Μάχης τοῦ Γρανικοῦ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου πεμψεῖσαι ἀσπίδες, μετ' ἐπιγραφῶν χαλκοῖς γεγραμμένων γράμμασι, καὶ φαίνονται μέχρι τοῦδε τῶν ἀσπίδων τὰ ἔχνη ἠλιογραφῆ, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὰ μέρη ἃ αὐταὶ ἐπ' αἰῶνας καλύψασαι, ἐπροφύλαξαν ἀπὸ τῆς ἀμυροφαιρικῆς ἐπηρείας καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἐλλοιώσεων. Προσέτι δὲ φαίνονται καὶ αἱ ὀπαὶ ἐν αἷς ἦσαν καθηλωμένα τὰ γράμματα.

Ἐσωτερικῶς δὲ, κατὰ τὰ σωζόμενα ἔχνη, ἐτέμνοντο ὁ σηκὸς δι' ἐγκαρσίου τοίχου δίχα· καὶ ἡ μὲν δυτικὴ τῶν διαίρεσεων εἶχε 43', 10", ἡ πρὸς ἀνατολὰς 98', 7". μήκος. Ἐκ τινῶν δ' ἐπιγραφῶν, πραγματευομένων περὶ τῶν ἐν τῷ Παρθενῶνι ἀναθημάτων, καὶ ὧν αἱ μὲν εἰσὶν ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ δ' ἐν Ἀθήναις, ἐξάγεται ὅτι τέσσαρα διάφορα μέρη τοῦ Ναοῦ τούτου διέκρινον οἱ ἀρχαῖοι, τὸν Πρόναον, τὸν Ἐκατόμπεδον, τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸν Ὀπισθόδομον.

Καὶ Πρόναος μὲν ἦν ἀνεκμυθόλως τὸ ἐν πᾶσι τοῖς ναοῖς, οὕτω λεγόμενον διάστημα, τὸ μετὰ τοῦ τοίχου τοῦ σηκοῦ, κατὰ τὴν πλευρᾶν τῆς εἰσόδου, ἣτις ἦν ἡ ἀνατολικὴ καὶ τῶν πρὸ αὐτῆς κίωνων, ἐχόντων 2 εἰς τὸν ἐμάτην καὶ συνθεομένων μετ' ἀλλήλων καὶ μετὰ τοῦ τοίχου διὰ κιγκλίδων. Ὁ Πρόναος οὗτος ὑψοῦται ὑπὲρ τὴν ἐξωτερικὴν στοᾶν κατὰ δύο βαθμίδας.

Ἐκατόμπεδον δὲ ἡ ναὸς Ἐκατόμπεδος ὃν βεβαίως ἡ ἀνατολικὴ διαίρεσις τοῦ ναοῦ, τὸ κυριώτερον τοῦ σηκοῦ μέρος, ὅπερ τῷ ὄντι εἶχε σχεδὸν ἑκατὸν ποδῶν μήκος, ἴσον περίπου καὶ πρὸς τὸ πλάτος αὐτοῦ, δι' ὃ καὶ εἰς αὐτὸ ἀκριβέστατα ἐφαρμόζεται ὅτι λεγούσιν τινες τῶν Γραμματικῶν « Ἐκατόμπεδον ναὸς ἐστὶ τῆς Ἀθηνᾶς ποδῶν ἑκατὸν ἐκ πάσης πλευρᾶς » Ἀλλὰ

τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ μέρους ἐδίδετο καὶ εἰς τὸ ὅλον τοῦ ναοῦ, διότι φαίνεται ὅτι πολλακίς ἐχρῶντο αὐτῷ ὡς θαυμαστικῆν τινην ἐπωνυμίαν ἐπὶ μεγάλων οἰκοδομῶν, ὡς ὁ Θουκιδίδης λέγει ὅτι οἱ Θηβαῖοι μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Πλαταιῶν ἀναὶν ἐκατόμπεδον λίθινον ὠκοδόμησαν τῇ Ἡρα καὶ ὁ Ὀμηρος περὶ τοῦ Τάφου τοῦ Πατρόκλου· ἀποίησαν δὲ πυρᾶν ἐνθα καὶ ἐνθα » καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ Παρθενῶνος μαρτυρεῖ ὁ Ἀρεοκρατίων· « Ὁ Παρθενῶν ὑπὸ τινῶν Ἐκατόμπεδος ἐκαλεῖτο διὰ κάλλος καὶ εὐρυθμίαν, οὐ διὰ μέγεθος, ὡς Μενεκλῆς ἢ Καλλίστρατος ἐν τῷ Περὶ Ἀθηνῶν. Ὁ δ' Ἡσίχιος λέγει· Ἐκατόμπεδος· ναὸς ἐν τῇ Ἀκροπόλει Παρθενῶν, κατασκευασθεῖς ὑπὸ Ἀθηναίων, μείζων τοῦ ἐμπροσθέντος ὑπὸ τῶν Περσῶν ποτὶ πενήτην. Τοῦτο ὑπέλαβόν τινες ὡς διηλοῦν ὅτι ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως πρὸ τῶν Μηδικῶν ἀρχαῖος ναὸς εἰς τὴν θέσιν τοῦ Παρθενῶνος κατὰ 50 ἐλάστων αὐτοῦ, καὶ καλούμενος Ἐκατόμπεδον· ὡς λείψανα δ' αὐτοῦ θεωροῦσι τὰ ἐν τῷ Πελασγικῷ τείχῳ τῆς Ἀκροπόλεως ἐντεταχισμένα ἀρχιτεκτονικὰ τεμάχια, ἔτι δὲ τὰ γραπτὰ γείστου κοσμήματα, τὰ εὐρεθέντα ὑπὸ τὴν μεσημβρινὴν πλευρᾶν τοῦ Παρθενῶνος, καὶ ὡς ἀπέδειξιν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ προτείνουσι τὴν ἐκ πύρου λίθου κατωτέραν βᾶσιν τοῦ Παρθενῶνος, ἣς ὁ ἄξων δὲν φαίνεται ταυτιζόμενος μετὰ τοῦ ἄξωνος τοῦ ναοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπῆρξεν ἐνταῦθα ἀρχαῖος ναὸς πρὸ τοῦ Περικλέους, οὐ ἐτὰ παραθέντα τῶν Γραμματικῶν χωρὶα ἐννοοῦσιν, οὐδ' ἄλλος τις λέγει ὅτι ὁ ναὸς ἐκεῖνος ὀνομάζετο Ἐκατόμπεδος· καὶ ὡς ἀπέδειξιν μάλιστα τοῦ ὅτι ὁ Παρθενῶν προκάτοχον· ναὸν δὲν εἶχεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως, δύναται νὰ προταθῇ ἡ ἐπωνυμία παλαιὸς ναὸς, ἣτις ἰδίως ἐδίδετο εἰς τὸ Ἐρεϊθῆσον πάντοτε, καὶ μετὰ τὴν ἀνακαίνισιν ἔτι αὐτοῦ.

Ἐν τῷ τμήματι δὲ τούτῳ τοῦ Παρθενῶνος, τῷ ἰδίως Ἐκατόμπεδον ὀνομαζομένῳ, εἰς ἀπόστασιν 12 περίπου ποδῶν ἀπὸ τῶν πλαγίων τοίχων, ὑπῆρχε, κατὰ τὰ ἔτι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους φαινόμενα ἔχνη, σειρά δωρῶν κίωνων, ἀνά 8, ὡς φαίνεται ἑκατέρωθεν, ἐχόντων 3' περίπου τὴν τῆς βᾶσεως διάμετρον, ἐπομένως, ὡς ἐκ τῶν ἀναλογιῶν ἀναγκαῖως συμπεραίνεται, μὴ ἀνερχομένων μέχρι

τῆς ὀροφῆς, ἀλλ' ἀνεχόντων βεβαίως δευτέραν σειρὰν κίωνων, ἣτις ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ναοῖς, ἦτο πιθανῶς ἄλλου ρυθμοῦ. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο διήρχετο ἀναμφισβητήτως πάροδος ὑπόστεγος, πρὸς τ' ἀνώτερα ἄγούσα τοῦ ἀγάλματος μέρη, ὅποιαν εἶχε καὶ ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναὸς τοῦ Διὸς. Ὡς ἐκ τούτων ἄρα εἶχεν ὁ Παρθενῶν ἀκριβῶς τὴν ἐσωτερικὴν διασκευὴν τῶν ναῶν οὓς ὁ Βιτρούβιος ὀνομάζει ὑπαίθρους.

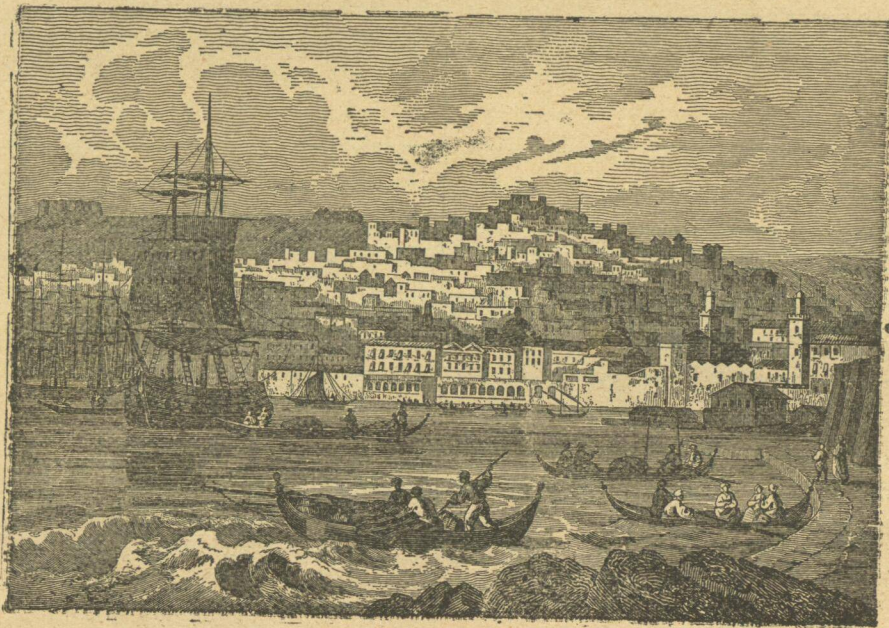
Ἐμπρὸς δὲ τῶν κίωνων τῆς ἐσωτερικῆς ταύτης στοᾶς ὡς καὶ παραλλήλως τῷ μέσοτοίχῳ ἀλλ' εἰς 4, 4' μέτρων γαλλικῶν ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ, τὸ ἔδαφος, ταπεινοῦται κατὰ 4' σχεδόν, καὶ τοῦτο φαίνεται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ναὸς ἦτον ὑπαίθρος, διότι τὸ κλίωμα ὑπῆρχεν ὅπως συρρέη τὸ ὄμβριον ὑδῶρ. Ἐν ταύτῃ τέλος τῇ διαίρεσει τοῦ Ναοῦ, καὶ παρὰ τὴν θύραν τῆς εἰσόδου ὑπῆρχεν ἴσως καὶ ἂν ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τὸν ὄροφον σκολιά, ὡς καὶ ἐν τῷ τῆς Ὀλυμπίας ναοῦ.

Τὸ δὲ ὄνομα Παρθενῶν, τὸ ἐπικρατήσαν ἐπὶ σύμπαντος τοῦ ναοῦ ἐδίδετο συγχρόνως καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν διαίρεσιν ἐν ἣ ἴστατο τὸ ἀγαλμα τοῦ Θεοῦ. Ἦν δὲ τοῦτο ἀνεκμυθόλως τὸ κέντρον τοῦ ἐκατομπέδου, ὅπου, ἀντὶ μαρμάρου, ἐκτείνεται παραλληλόγραμμον ἐκ πυρίου λίθου, ἔχον μήκος μὲν 6. 52 μέτρ. μελλ. πλάτος δὲ 2, 63, καὶ ἐν τῷ μέσῳ μικρὸν ὄρυγφ (0, 8—0, 54) κεκαλυμμένον διὰ μαρμάρου, καὶ οὐ ὁ πυθμὴν εὐρέθη εἰς δύο γωνίας αὐτοῦ ἔχων ὀπάς, αἱ πρὸς διακροτὴν ὑδάτων. Ἐμπρὸς δὲ καὶ ὀπίσω τοῦ παραλληλωπέδου τούτου ἔχνη κιγκλίδων σώζονται καταφανῆ ἐπὶ τοῦ μαρμάρου. Ἦ ἑκτασις αὕτη ἐκαλύπτετο ὑπὸ τῆς βᾶσεως τοῦ χρυσελεφαντίνου ἀγάλματος. Τινὲς, πιστεύοντες εἰς τὴν ὑπαίθρον τοῦ ναοῦ διάλειπον, θέλοντες δὲ νὰ προσυλάξωσι τὸ ἀγαλμα ὑπὸ στέγων, ἀποσύρουσι μὲν αὐτὸ μᾶλλον πρὸς τὸ ὀπίσω, ἐκλαμβάνουσι δὲ βωμὸν ἰδρυμένον εἰς τὸ ἔδαφος τούτου. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι βωμοὶ ἐντὸς τῶν ναῶν σχεδὸν ποτὲ δὲν ὑπῆρχον, οὗτος θὰ ἦτο προσέτι τεράστιος, καὶ τοιοῦτος ὥστε ν' ἀποκρύπτη κατὰ μέγα μέρος τὴν τοῦ ἀγάλματος ὄψιν διὰ τὸν αὐτὸν λόγον οὐδ' ἱερὰ τράπεζα, ἡ ἐλεφαντωμένη, δὲν ἤδύνατο νὰ ἴσταται ἐνταῦθα, ὡς ἐπίστευαν ἕτεροι. Ἡ

ταπεινώσις μάλιστα τοῦ ἐδάφους, καὶ ἡ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παραλληλεπίπεδου ὀπή, συνηγοροῦσι ὑπὲρ τῆς ἐνταῦθα θέσεως τοῦ ἀγάλματος, διότι ἡ μὲν συνέτεινεν εἰς τὸ νὰ συρρῆθῃ περὶ τὸ ἀγάλμα, ἡ δ' εἰς τὸ νὰ χωνεῖται ὑπ' αὐτὸ τὸ ὄμβριον ὕδωρ, πρὸς διατήρησιν τῆς ἰκμάδος, ἥτις ὡς ἀναγκασιότατη εἰς τὴν τῆς κόλλης ἐλαστικότητα ἐπέζητεῖτο πάντοτε ὑπὸ τῶν ἀρχαίων περὶ τὰ χρυσελεφάντινα ἀγάλματα.

Ἡ δὲ ἔνστασις ὅτι τὸ ἀγκλμα ἀκάλυπτον ἐν-

ταῦθα ἰστάμενον ἠδύνατο νὰ πάθῃ ὑπὸ τῆς ἐπιρείας τῶν στοιχείων, δὲν φαίνεται λίαν ἰσχυρά· διότι ὁ ὄμβρος καὶ ἡ ὑγρασία ὠφέλουν μᾶλλον ἢ ἔθλαπτον αὐτὸ, ἐπιμελῶς ἐπιμελούμενον ὑπὸ τῶν ἱερέων· προσέτι δ' ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἐξετείνετο ὑπὲρ αὐτὸ καὶ κινητὴ τις στέγη, ὡς παρετηρήσαμεν ἀνωτέρω ὅτι τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ τῶν ὑπαίθρων μερῶν τῶν οἰκιῶν παρὰ Ῥωμαίους. Οὐδ' εἶναι δὲ καὶ ἀπίθανον νὰ ἐξετείνετο ὑπὲρ αὐτὸ ἀπὸ τοῦ Ὀπισθοδρόμου καὶ τῶν πλαγίων στοῶν ἡ ἀ-

ΑΛΓΕΡΙΟΝ.

νωτάτη στέγη, ἥτις ἦτο ξυλίνη, ὡς πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τοῦ ὅτι οὐδὲν αὐτῆς μέρος, οὐδ' ἐλάχιστον ἔχνος ἔμεινε, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι, καθ' ἄρρητῶς μαρτυρεῖται, ἡ τοῦ ὀπισθοδρόμου ἐκάθ' ἐν ἀρχαίοις χρόνοις. Ἡ στέγη αὕτη, ἰσοῦψῆς οὕσα κατὰ τὸ ἀνώτατον αὐτῆς σημεῖον τῇ κορυφῇ τῶν ἀετῶν, θὰ ὑπερεῖχε κατὰ 7 μετ. τοῦ ἀγάλματος, ἔχοντος 49 ὕψος. Πίναξ πρὸ τῆς ἐν ἔτει 1687 ἐνετικῆς πολιορκίας τῶν Ἀθηνῶν σχεδιασθεῖς, καὶ ὑπὸ τοῦ Κ. Περὶνοῦ ἐν Παρισίοις ἐκδοθεῖς, δεικνύει τοῦ Παρθενῶνος τὴν στέγην εἰς 4 μέρη διηρημένην ἐξ ὧν τὰ τῶν δύο περάτων, τὸ ἀνατολικώτερον καὶ τὸ δυτικώτερον, τὸ τοῦ

προνάου καὶ τοῦ ὀπισθοδρόμου, εἰσὶν ἰσοῦψῆ καὶ ἴσως αὐτῇ τῇ ἀρχαίᾳ στέγῃ ἀνήκοντα· τῷ δὲ ἀνατολικῷ πλησιέστερον, φαίνεται ἐπ' αὐτοῦ κενωρισμένον καὶ ὑψηλότερον, καὶ εἶναι νέα πιθανῶς στέγη, μὴ συνεχομένη μετὰ τῆς ἄλλης, διότι ἴσως ὅταν, πρὸς χρῆσιν τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, ἐστεγάσθη τὸ ὑπαίθρον, παρετετέθησαν παράθυρα πρὸς φωτισμὸν αὐτῆς εἰς τὴν μεταξύ των δύο κάθετον ἀπόστασιν· ἡ δὲ μετ' αὐτῶν διαίρεσις, ἡ ἐπὶ τοῦ κυρίως Παρθενῶνος, εἶναι ὑψηλοτέρα πασῶν, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀρχαία, τὸ ὕψος τοῦτο ἔχουσα ἕνεκα τοῦ ἀγάλματος.

Αὕτη λοιπὸν ἡ μεταξύ τῶν κιγκλίδων ἕκτασις τῶν ὀκυρίως Παρθενῶν, τὸ δ' Ἐκατόμπεδον ἦν ὅλον τὸ ἐπίλοιπον τῆς διαίρεσεως ταύτης, τὸ περὶ τὸν Παρθενῶνα. Ὀπισθοδρόμος δὲ τοῦ ναοῦ τούτου ἐλέγετο τὸ δυτικὸν δωμάτιον τοῦ σκκοῦ μετὰ τῆς προτάσεως τῶν ἐξ δωρίων κίωνων, τῶν παρετεθειμένων μετὰ τοῦ δυτικῷ τοίχῳ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ περιστευλίου, Ἡ πύλασις αὕτη ἐκλείετο δι' ὑψηλῶν χαλκῶν κιγκλίδων, αἵτινες ὡς τὰ σωζόμενα ἔχνη αὐτῶν δεικνύουσι,

συνήνουν τοὺς κίονας αὐτῆς πρὸς ἄλληλους, καὶ τοὺς ἐκατέρωθεν τελευταίους αὐτῶν μετὰ τῶν γωνιαίων παραστάδων τοῦ σκκοῦ. Ἐκονῶνται δὲ μετὰ τῆς προστάσεως τὸ δωμάτιον διὰ μεγάλης πύλης, ἥτις σήμερον σώζεται ὀλίγον στενωτέρα, ὡς μετεσκεύασαν αὐτὴν οἱ χριστιανοί, καὶ ὧν τὰ θυρώματα ἀφῆκαν βαθεὰ ἔχνη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μετὰ δὲ τοῦ Ἐκατομπέδου ἐκονῶνται, φαίνεται, διὰ δύο ἐπὶ τῆς ἐκατέρωθεν ἐσωτερικῆς στοῶς ἀνοιγόμενων πυλίδων, αἵτινες μνημονεύονται ἐν

Ἡ ΤΥΝΙΣ.

ἀρχαία ἐπιγραφῇ, καὶ ὧν ἔχνη ἀνεῦρεν κατὰ τὸ 1862 ὁ διάσημος ἀρχαιολόγος καὶ ἀρχιτέκτων Βοΐττιγερ. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου τούτου παρετηρήθησαν ἔχνη τεσσάρων κίωνων, ἐξ μάλιστα κατὰ Αὐηλέρον, οὓς ὁ μὲν ἐξέλαβεν ὡς κορινθιακοὺς, ἕνεκα αὐτόθι εὐρεθέντος τινὸς κιονοκράνου, τοῦτον ἔχοντος τὸν ρυθμὸν, ὅπερ ὁμῶς ἀπεδείχθη ἔκτοτε ἔργον Ῥωμαϊκὸν, ἄλλοι δ' εἶπον δωρίους, ὡς μᾶλλον ἀρμόζοντος τῇ αὐστηρᾷ λατρείᾳ τῆς Ἀθηνᾶς, ἀλλ' οἵτινες πιθανῶς ἦσαν Ἰωνικοὶ, ὡς

ἐμαρτύρουν τὰ ἔχνη αὐτῶν, ἅτινα τὴν σήμερὸν μὲν σχεδὸν ἠφανίσθησαν, ἄλλοτε ὁμῶς ἐφαίνον καθαρώτερον, καὶ ἦσαν ἄνευ διαξεσμάτων καὶ ὀλίγον ἀνέχοντα. Οὐχ' ἦτον δ' ἀποδεικνύουσι τὸ αὐτὸ καὶ αἱ ἀναλογίαι αὐτῶν, οὕσαι 18 ἐμβατῶν, διότι πρὸς 36' ὕψος, ἡ διάμετρος των ἦτον 4'. Οἱ κίονες οὗτοι ἐστήριζον τὴν ὀροφήν τοῦ ὀπισθοδρόμου, ὅστις, χρησιμεύων εἰς ταμεῖον τοῦ ναοῦ καὶ ὅλης τῆς πόλεως, δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι ὑπαίθρος. (ἀκολουθεῖ)

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ῥπό Ν. Κ. Μακάρου.

Ἐὰν ρίψωμεν, ἔστω καὶ ἐπιπόλαιον ἐπὶ τῆς πολυπύχου ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος βλέμμα θὰ ἴδωμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος διήλθε πάσας τὰς φάσεις τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ, ἔχων πάντοτε πιστὸν συνοδοιπόρον αὐτοῦ τὴν θρησκείαν. Ἡ θρησκεία ὑπῆρξε πάντοτε δι' αὐτὸν μία τῶν ἀπολύτων αὐτοῦ ἀναγκῶν, καίτοι ὑπὸ διαφόρους καὶ ποικίλας μορφὰς κατὰ τὰ διάφορα ἔθνη καὶ κατὰ τὴν διάφορον ἀνάπτυξιν αὐτῶν. Ἐπαρουσιάζετο. Καὶ δὲν ἠδύνατο ἄλλως γενέσθαι, διότι ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ εὐρίσκειται πάντοτε εἰς λόγον εὐθὺν τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀναπτύξεως. Ὅσον ὁ ἄνθρωπος προοδεύει, ὅσον ἀναπτύσσεται, ὅσον τελειότερος πρὸς ἑαυτὸν γίνεται, τοσοῦτο καὶ ἡ περὶ Θεοῦ ἔννοια ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ μᾶλλον ἐκδηλοῦται καὶ ἀποκαλύπτεται· ἐνῶ τὸναντίον ὅσον πρὸς τὴν ὀπισθοδρόμησιν βαίνει, ὅσον ἠθικῶς καταπίπτει, ὅσον κυλίσεται ἐν τῷ βορβόρῳ τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς ἐξαχρειώσεως, τοσοῦτον ἡ περὶ Θεοῦ γνῶσις ἀμαυροῦται καὶ ἐπισκοπίζεται. Ἡ περὶ ἡμᾶς κοινωνία οὐκ ἀσαφῶς τοῦτο καταδείκνυσι. Τοῦτου ἕνεκα καὶ εἰς ἄλλα μὲν ἔθνη, ὡς παρ' Αἰγυπτίαι, ἀπαντῶμεν ἓνα Ἄπιν βοῦν, εἰς ἄλλα δὲ, ὡς παρ' Ἑλλήσι, τὰ οὐράνια σώματα, ἢ διάφορα καὶ ποικίλα ἀνθρωπόμετρα σχήματα ὡς θεοὺς λατρευόμενα, ἀπέναντι τῶν ὁπίων κλίνοντες μετὰ σεβασμοῦ τὸ γόνυ θυμίαμα καὶ λιβανωτὸν αὐτοῖς προσέφερον. Ἐνῶ ἀπεναντίας ὅσον βλέπομεν αὐτὸν ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς ἀναπτυσσόμενον καὶ προοδεύοντα τοσοῦτο βλέπομεν καὶ τὸ Θεῖον ἐξευγενιζόμενον, οὕτως εἰπεῖν, καὶ λαμβάναν χαρακτῆρα εἰδανικότερον. Ὁ Σωκράτης ἐπὶ παραδειγματι ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνθρωπομορφίας ἀνυψωθείς ὑπεράνω τῆς ὕλης, ἀνεγνώρισεν ἐν τῇ μεγαλοφυΐᾳ αὐτοῦ τὴν ὑπαρξιν Θεοῦ φέροντος χαρακτῆρα πρῶτιστον καὶ κυριώτατον τὸ ἀπόλυτον. Αἱ περὶ Θεοῦ αὐτοῦ ἀρχαὶ τασοῦτον ἐπέδρασαν ἐπὶ τῶν πνευμάτων τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, ὥστε, παρὰ πάντων θεωρεῖται ὡς ὁ προ-

λαίνας τὴν ὁδὸν πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ μετὰ ταῦτα ἱμρανιστέντος χριστιανισμοῦ, ὅστις τοὺς παχυλοὺς θεοὺς τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὰς πρὸς αὐτοὺς παχυλὰς λατρείας ἀποσκορακίσας καὶ διὰ παντὸς ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐξορίσας ἀποκαλύπτει τὸ Θεῖον ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ φύσιν, φωτίζει τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ ἀνεσπέρου τῆς ἀληθείας φωτός, δεικνύει αὐτῷ τὴν ὁδὸν τῆς προόδου καὶ τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ, τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ προορισμὸν καὶ τὴν πρέπουσαν λατρείαν, ἢ ὁ ἄνθρωπος διὰ παντὸς ὀφείλει. Αὐτῷ ἵνα προσφέρῃ «Ἡ νεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας Αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. δεῖ προσκυνεῖν.» (Ἰωάνν. Κεφ. Δ'. § 24). Τὴν μεγάλην ταύτην καὶ αἰωνίαν ἀλήθειαν δὲν ἠδυνήθη παρὰ καὶ αὐτὸς ὁ Ρενάν, ὁ τόσον ἀσπονδὸς ἐχθρὸς τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Αὐτουργοῦ αὐτοῦ νὰ θαυμάσῃ καὶ διὰ τοῦ ὑψηλοτέρου τρόπου νὰ ἐκφράσῃ ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ περὶ τοῦ Βίβλου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ δ' ἐξωτερικὴ λατρεία ἐστὶν ἀναγκαία μόνον, καθόσον αὕτη ἐστὶν ἡ ἐξωτερικεὺς τῆς ἐσωτερικῆς λατρείας καὶ τὸ συμπλήρωμα αὐτῆς.

Ἐνταῦθα οὐδόλως ἐγγίζομεν τὸ ζήτημα τὸ ἀφορῶν τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος, ὅπερ καίπερ καθ' ἑαυτὸ μὴ τοσοῦτον ἀνεπτυγμένον, εἶχεν ὅμως πάντοτε ὑψηλοτέραν καὶ τελειότεραν γνῶσιν, σχετικῶς ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ τότε ἔθνη, περὶ τοῦ ἀπολύτου Θεοῦ, καθότι τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς παρουσίας ἡμῶν στοιχειώδους πραγματείας. Τοῦτο μόνον λέγομεν, ὅτι ἂν ὁ Θεὸς ἦ πράγματι τὸ ἀπόλυτον ἔπεται ὡς ἀναγκαία συνέπεια, ὅτι τὰ πάντα δύναται νὰ πράξῃ, καὶ οὐδὲν ἀδυνατεῖ αὐτῷ.

Ἄν λοιπὸν ἡ θρησκεία κατὰ πάσας τὰς ἐποχὰς καὶ δὴ καὶ κατ' ἐκείνας τὰς ὑπὸ τοῦ πέπλου τῆς ἀμαθείας καλυπτομένας, ἐποδηγέτησε τὸν ἄνθρωπον, ἔπεται, ὅτι ἡ ὑπαρξὶς αὐτῆς οὐκ ἔστι τι τυχαῖον, οὐκ ἔστιν εὕρημα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας· διότι, ἐπειδὴ ἡ θρησκεία ἔχει ἀντικείμενον τὸ ἀπόλυτον καὶ ἄπειρον Ὄν καὶ ἐπειδὴ ἡ γνῶσις αὐτοῦ μόνος δύναται νὰ νοηθῆ ἀμυδρῶς καὶ ὑπὸ τοῦ μᾶλλον ἀνεπτυγμένου νοός, ἔπεται, ὅτι κατ' ἡν ἐποχὴν ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκειτο εἰσέτι-

ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς ἀμαθείας, ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς βαρβαρότητος καὶ ἀγρίας ἐκείνης καταστάσεως οὐδόλως ἠδύνατο δι' ἰδίας ἐρεῦνης καὶ δι' ἰδίων συλλογισμῶν νὰ σχηματίσῃ καὶ μορφώσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν περὶ Θεοῦ ἔννοιαν· ἀμάθεια καὶ βαρβαρότης ἀδύνατον ἐστὶ ποτε νὰ συμμαχῆσωσι πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ ἀπειρου.

Ὅθεν πόσον ἀπαιτῶνται οἱ πρεσβεύοντες ὅτι ὁ ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸν καὶ διὰ μόνης τῆς διασκεπτικῆς ὁδοῦ κατώρθωσε νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν Θεόν καὶ δημιουργῆσῃ τὴν περὶ Αὐτοῦ ἔννοιαν. Ἐστὶ μὲν ἀλήθες, ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ τῶν κόπων καὶ τῶν ἀγώνων αὐτοῦ κατώρθωσε νὰ ἀναπτύξῃ καὶ ἀνυψώσῃ τὸ Θεῖον, ὅσον ἦτο αὐτῷ ἐρικτὸν, εἰς τὴν προσήκουσαν καὶ πρεπώδη αὐτοῦ θέσιν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει, ὅτι, κατώρθωσε καὶ νὰ δημιουργῆσῃ αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν περὶ Θεοῦ ἔννοιαν. Τὴν προὑπαρχούσαν Αὐτοῦ ἐν ἑαυτῷ ἔννοιαν ἀνέπτυξε μόνον ὑπεστήριξεν, ἐδραίωσε καὶ ἀπέδειξε διὰ διαφόρων συλλογισμῶν καὶ θεωριῶν, ἀλλ' οὐδὲν πλέον τοῦτου κατώρθωσε νὰ παραγάγῃ· διότι ὁ ἄνθρωπος ὅσον καὶ ἂν νοερώς ἐργάζεται, οὐδέποτε δημιουργεῖ· ἀπλῶς μόνον τροποποιεῖ καὶ συνδυάζει τὰ διάφορα στοιχεῖα, ἐφ' ὧν ἐργάζεται καὶ τίνα ἐκ τοῦ προτέρου ἔτοιμα ἀπέναντι αὐτοῦ εὐρίσκει· ἀπλῶς μόνον κατωρθοῖ νὰ ἄρῃ τὴν ἄκραν τοῦ καλύπτοντος πέπλου τοῦ ὑπάρχοντος, τῆς ἀντικειμενικῆς ἀληθείας καὶ τοῦτο διὰ μεγίστων στόνων καὶ θυσιῶν· ἀλλ' οὐδὲν οὐδέποτε τίθησιν ἅπαντα ἢ ἀπ' αἰῶνος πνευματικὴ ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου τρανῶς καὶ ἀναμφιδόξως μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Τὸ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ εὐρισκόμενον δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ, καὶ τὸ ἄπειρον καὶ ἀπόλυτον ἠδύνατό ποτε ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ δημιουργήσῃ, ἐνῶ δὲν δύναται οὕτε καὶ αὐτὸ νὰ νοήσῃ;

Ἐν τούτοις ὅμως ὑπάρχουσι πολλοὶ οἱ διακηρύττοντες, ὅτι τὸ Θεῖον οὐ μόνον ἀνθρώπινον ἐξεύρημά ἐστιν, ἀλλ' ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει πλέον καὶ νὰ ρίψῃ τὴν σεσαθρωμένην ταύτην ἔννοιαν, ἂν ἐπιθυμῇ τὴν, κατ' αὐτοῦς, προόδον· ὡς πρόχειρον δὲ παράδειγμα φέρομεν τὸν Letourneau τὸν ἀνατραπέα τοῦτον τῶν εὐγενεστέρων τοῦ ἀνθρώπου πεποιθήσεων.

Ὁ Letourneau, ἡ μεγαλοφυΐα αὐτῆς τοῦ 19. αἰῶνος δὲν αἰσχύνεται νὰ δημοσιεύῃ, ὅτι ἡ περὶ Θεοῦ ἔννοια ἐστὶ χίμαιρα· διότι, λέγει, ἂν πράγματι Θεὸς ὑπάρχει, τότε οὐκ ἔστιν ἀνάγκη νὰ κατασκευάζωνται τοσοῦτοι πολυποίκιλοι συλλογισμοὶ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ προφανῶς καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ὑπάρχοντος· μήπως, λέγει, ἔστιν ἀνάγκη συλλογισμῶν καὶ ἀποδείξεων, διὰ νὰ πεισθῶμεν περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ φωτοβόλου ἡλίου; ἄρα κατὰ τὸν Letourneau ὅπου ὑπάρχει συλλογισμὸς καὶ ἀπόδειξις ἐκεῖ οὐκ ὑπάρχει καὶ ἀλήθεια, ἄρα, κατ' αὐτὸν, πάντα, ἐπὶ παραδείγματι, αἱ μαθηματικαὶ ἀληθείαι εἰσι ψεῦδος, διότι αὐταὶ στηρίζονται ἐπὶ μόνου τοῦ συλλογισμοῦ, καὶ ἐπὶ μόνου αὐτοῦ. Ἡ δὲ τούτοις καὶ αὐτοὶ οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ Letourneau περὶ ἀνυπαρξίας Θεοῦ εἰσὶν ἐπίσης ψευδεῖς, διότι καὶ αὐτὸς τοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτοῦ διὰ τοῦ συλλογισμοῦ παρήγαγε καὶ ἐπὶ τοῦ συλλογισμοῦ στηρίζει· ἄρα λεληθῶς τὸναντίον παραδέχεται καὶ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ διακηρύττει, ὅτι οἱ αἰῶνες διακηρύττουσι, τὴν ὑπαρξιν τοῦ Θεοῦ.

Ἐὰν, ἐξακολουθεῖ λέγων, ἡ εἰς Θεὸν πίστις ἢ ἔννοια διερχομένη τοὺς αἰῶνας, ἐὰν ἢ πίστις καθολικὴ, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου, ὅτι ἡ ὑπαρξὶς τοῦ Θεοῦ ἐστὶ ἀναγκαία καὶ πραγματικὴ· διότι καίτοι ἅπαντες οἱ προηγούμενοι γεγηρακότες αἰῶνες ἐπίστευον, ὅτι ὁ ἥλιος περὶ τὴν γῆν ἐκινεῖτο, καὶ ὅμως ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ εἰς Κοπερνίκος διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον· ὅτι δηλ. ἡ γῆ κινεῖται περὶ τὸν ἥλιον· ὅπερ καὶ σήμερον ἡ Ἀστρονομία ἀληθὲς καὶ πραγματικὸν παραδέχεται· ἡ ἀλήθεια κατ' αὐτὸν οὐ γύφισται· ἐν τῇ καθολικῷ τῆτι· ἀλλ' ὅποιος ἐνταῦθα δὲν φαίνεται παραλογισμὸς! Ἄν ὁ Κοπερνίκος, ὁ ἔσχατος οὗτος νοῦς ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ γῆ κινεῖται περὶ τὸν ἥλιον δὲν ἀνήρρεσε διὰ τῶν ἀποδείξεων αὐτοῦ καὶ αὐτὴν τὴν κίνησιν, ἣτις ἀνεῖρητῶς πάσης ἀποδείξεως καὶ πάσης ἀντιλήψεως οἰουδήποτε αἰῶνος κατ' ἑαυτὴν ὑφίσταται. Καὶ οἱ ἀρχαῖοι καὶ οἱ νῦν ἐπιστήμονες παραδέχονται τὴν ὑφισταμένην κίνησιν· ἡ δὲ διαφορὰ ἔγκειται μόνον εἰς τὸ εἶδος τῆς κινήσεως καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἄρνησιν αὐτῆς τῆς κινήσεως· ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη δὲν αἶρει τὴν κίνησιν, ἀλλ' ἐ-

πλῶς μεταθήσει τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος ἀφοῦ λοιπὸν οἱ πάλαι καὶ οἱ νῦν αἰῶνες παραδέχονται τὴν κίνησιν, ἔπεται ὅτι ἡ καθολικότης οὐ ψεύδεται, καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος τοῦ Letourneau ἀντὶ νὰ καταστρέψῃ, ἀπεναντίας ἐμπεδοῖ τὸ ἀξιῶμα, ὅτι ἐν τῇ καθολικότητι ἔγκειται ἡ ἀλήθεια· λεληθότως δὲ συναποδεικνύει, ὅτι οἱ ἀληθῶς μεγάλοι νόες οὐ μόνον οὐκ ἀναιροῦσιν ἀλλὰ καὶ ἐκφαντικώτερος ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἡ διὰ τῆς καθολικότητος διήκουσα περὶ Θεοῦ ἔννοια οὐ μόνον ἀληθῆς ἐστὶν ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία.

Ἀκολούθως ὁ Letourneau ἀναλαμβάνει τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα· ἀποδείξει τὴν ἀληθειαν τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς ἱστορίας ἀρχόμενος τοῦ ἐπιστημονικοῦ αὐτοῦ ταξιδίου ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Διασχίζων λοιπὸν διὰ τῆς ταχυπέρου αὐτοῦ φαντασίας τὴν ὁμίχλην τοῦ παρελθόντος, εἰσέρχεται εἰς τὰ ἔγκυα τῶν πεποιθήσεων τῶν ἀρχαίων λαῶν, ἀνατέμνει αὐτὰ καὶ ἐξάγει ὡς πόρισμα τῆς ἀνατομικῆς αὐτοῦ ἐρεύνης, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐκεῖνοι λαοὶ οὐδεμίαν περὶ Θεοῦ ἔννοιαν εἶχον. Ἀκολούθως ἐξακολουθῶν τὴν συνέθειαν τοῦ ταξιδίου αὐτοῦ διέρχεται τοὺς νεωτέρους χρόνους, φθάνει μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν καὶ ἀνακαλύπτει καὶ ἀποδεικνύει, διὰ τῆς λεπτορνωίου αὐτοῦ λογικῆς, ὅτι ἡ περὶ Θεοῦ ἔννοια ἐστὶ χίμαιρα, μὴ φέρουσα ἐν ἑαυτῇ τὸν χαρακτῆρα τῆς εὐκρινείας καὶ τῆς πραγματικότητος. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν κατ' αὐτὸν ἡ σημερινὴ πρόοδος τείνει ν' ἀποσβῆσθαι τὸν ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι ἄλλοτε αὐτὴ αὕτη ἡ πρόοδος κατώρθωσε νὰ ἐδραιώσῃ καὶ νὰ σφραγίσῃ διὰ τῆς σφραγίδος τῆς πραγματικότητος βεβαιότητος. Ἰδοὺ τί λέγει αὐτολεξεῖ· «οὐχί· ἡ τοῦ Θεοῦ ὑπαρξίς οὐδὲν ἔστι γεγονός σαφὲς καὶ μαρμαίρον, ὅπως τὸ τοῦ ἡλίου φῶς. Μάλιστα· ὑπάρχουσι λαοὶ ἄθεοι· ὑπάρχουσι τοιοῦτοι ἐν Ἀσίᾳ, Ὀκεανῷ, Ἀμερικῇ καὶ Ἀφρικῇ. Αἱ ἀποδείξεις μυρμηκίωσι· ὁ Abel Rémusat ἀπέδειξεν, ὅτι οἱ Τάρταροι, οἱ Σῖναι καὶ οἱ Μογγόλοι δὲν ἔχουσιν ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν οὐδὲ τὴν κατάλληλον λέξιν πρὸς ἐκφρασιν τῆς περὶ Θεοῦ ἔννοιας. . . .» (Letourneau

Ἐπιστήμη καὶ ὕλισμος. Περί γενικῆς ἐθνογραφίας.

Ὅταν ὁ Γαλιλαῖος, ὁ μάρτυς οὗτος τῆς ἀστρονομίας, ἤναγκάσθη νὰ ὀρκισθῇ ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὅτι ἀπορρίπτει τὴν ἰδέαν τῆς περὶ τὸν ἥλιον κινήσεως τῆς γῆς e pur si muove (καὶ ὁμως κινεῖται!) μετὰ τὴν ὀρκοδοσίαν χαμηλοφώνως ἐφώνησεν. Οὕτω καὶ μεθ' ὅλας τὰς θεωρίας ταύτας τῶν ὑλιστῶν, τὰς τεινούσας νὰ καταπνίξωσι ὅτι ἱερὸν καὶ ἅγιον ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχει, ἡ τοῦ κόσμου θεωρία, τὸ ἀχανὲς στερέωμα, ἡ καθαρὰ συνείδησις, ἡ καθολικότης τῆς ἀνθρωπότητος καὶ αὐτὸς ὁ ὀρθὸς ὁ γῆς μιᾶ φωνῇ φωνάζουσι καὶ ὁμως ὑπάρχει Θεὸς προσωπικῶς καὶ ἀπόλυτος.

Ναί· πλὴν τῶν εὐαριθμῶν διεφθαρμένων καὶ τυφλοτότων τούτων νόων, ὑπάρχουσιν ὀλόκληροι οἱ αἰῶνες, ὑπάρχουσιν οἱ μάρτυρες τῆς ἀληθείας, οἵτινες δι' ἀκαταμύχλητων ἐγχειρημάτων καὶ συλλογισμῶν ἀποδεικνύουσι τὴν ἀναγκαίαν ὑπαρξίν τοῦ ἀπολύτου ὄντος, ἐφ' οὗ πᾶσα εὐγενὴς καρδία καὶ πᾶς ὑγιὴς νοῦς ἐπαναπαύεται, καὶ ἐξ οὗ καὶ μόνου ἐκπέμπεται τὸ φῶς, ὅπερ δαδουχεῖ τὸν ἀνθρώπον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους τοῦ ἀδήλου μέλλοντος· ἀφαιρέσωμεν τὴν περὶ Θεοῦ ἔννοιαν ἀπὸ τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀμέσως θέλομεν ἰδεῖ αὐτὴν χεῖρονα καὶ αὐτῶν τῶν κτηνῶν, θέλομεν ἰδεῖ κυβερνῶντας καὶ κυβερνωμένους συγκρουομένους, οἰκογενεῖας ἀνατραπομένας καὶ κοινωνίας ἐξαφανιζομένας· θέλομεν ἰδεῖ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ καθῆκον, ἐκτετραχιλισμένα καὶ ἀμοσταγῇ ἐπὶ τοῦ ἰκρίωματος τῆς μηδενώσεως καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ βάρυθμως ἀνερχόμενα, ἐνφ' ἅφ' ἐτέρου τὴν κακίαν καὶ τὰ ἐξηγριωμένα πάθη περιβεβλημένα γαύρως τὴν πορφύραν καὶ φέροντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν τὴν βασιλικὴν κίδαριν, ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ἐρημώσεως καὶ τῆς καταστροφῆς καθεζόμενα. Ποία τότε ἰσχὺς καὶ ἐξουσία θέλει δώσει τὸ κῦρος εἰς τὸ καθῆκον καὶ εἰς τὸν νόμον τὴν νομιμότητα αὐτοῦ; ἢ πόθεν θέλει ἀρυσθῆναι τότε ἡ Κυβερνητικὴ ἀρχὴ τὴν νόμιμον αὐτῆς ἐξουσίαν; Μόνη ἡ τοῦ Θεοῦ ἔννοια πηδαλιουχεῖ καὶ σώζει τὸν ἀνθρώπον ὅταν τὰ ἀφρόντα καὶ οὐρανομήκη κύματα τῆς δυστυχίας καὶ

τῶν τάλαιπωριῶν ἐπιτιθῶνται μανιωδῶς κατ' αὐτοῦ ἐπαπειλόντα νὰ διαρρῦξωσι καὶ καταποντίσωσι τὸ εὐθραυστον σκάφος τῆς ἐπιγείου αὐτοῦ ὑπάρξεως· μόνη ἡ ἔννοια αὕτη καθοδηγεῖ, ὡς Μέντωρ, τὸν ἀνθρώπον, τὸν διερχόμενον διὰ τῆς σκολιάς ἀτραποῦ τῶν περιπετειῶν καὶ συνέχει αὐτὸν ἐντὸς τῆς σφαίρας τοῦ καθήκοντος. Τὰ δάκρυα τῆς θλίψεως καὶ τῶν στεναγμῶν πολυτιμὸν ἀξίαν ἔχουσι, τὰ δάκρυα τὰ πικρὰ δύναται πράγματι νὰ ὦσι τὸ καθαρτήριο πῦρ τῆς πασχούσης καρδίας μόνον ἐπὶ τῇ θέσει τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως. Τὴν ἀπαραίτητον ταύτην ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀπολύτου ὄντος ἀναγνωρίσας καὶ αὐτὸς ὁ Βολταῖρος εἶπέ που «ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν ὑπῆρχεν ἔπρεπεν ὁπῶς ἐπινόησωμεν αὐτόν.»

Εἶπομεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Letourneau προσεπάθησε διὰ τῆς κατ' αὐτὸν ἱστορίας τῶν ἐθνῶν ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ περὶ Θεοῦ ἔννοια ἐστὶ χίμαιρα. Ἐν τούτοις ὁμως ὑπάρχουσιν ἐῦ τὸ ἄγῳ καὶ πλεῖσθ' ὅσοι, οἵτινες δι' αὐτῶν τούτων τῶν ἐθνῶν ἀποδεικνύουσι σαφέστατα, ὅτι οὐ μόνον ἡ περὶ Θεοῦ ἔννοια παρ' αὐτοῖς ὑπῆρχεν, ὅτι καθολικῆ αὐτῶν ἦτο πεποίθησις, διήκουσα διὰ πασῶν τῶν ἐποχῶν τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ ἔννοια αὕτη ἦτο πάντοτε στενωῶς συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἔννοιας τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, παρὰ τὰς θεωρίας τῶν ὑλιστῶν, οἵτινες θέλουσι νὰ καταστρέψωσι μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἀθανασίαν αὐτῆς. Πόσον περιεργοὶ εἰσιν οἱ ἀνθρώποι οὗτοι! . . . πάντα κινουσι λίθον, ὅπως διατηρήσωσιν, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον τὴν ἑαυτῶν ὑπαρξίν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης, ὑπὸ μελαγχολίας καὶ λύπης καταλαμβάνονται, ὅταν σκέπτονται, ὅτι μετὰ τι ὄρισμένον χρονικὸν διάστημα ἐγκυαταλείψουσι τὸν βίον αὐτῶν, ἀπληστον ἀγάπην τρέφουσι πρὸς τὴν ὑπαρξίν καὶ ἐν τούτοις διὰ παντοίων συλλογισμῶν προσπαθοῦσιν ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι πέραν τοῦ παγεροῦ τάφου, οὐδὲν ἕτερον, παρὰ ἡ ἐξόντωσις καὶ ὁ ἐκμυδενισμὸς περιμένουσι διὰ παντὸς τὸν ἀνθρώπον οὐκ ἔστιν ὁμως δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις ὅτι ἡ μόνη αἰτία, ἣτις ὠθεῖ αὐτούς, ὥστε νὰ ἐπιθυμῶσι καὶ νὰ προσπαθῶσι ν' ἀποδεικνύωσι τὴν μετὰ θάνατον ἀνυπαρξίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ὁ φόβος τῆς ἀ-

δηλίας τοῦ ὑπερταφίου μέλλοντος, τὸ συμφέρον· διὰ τοῦτο πόσον δίκαιον εἶχεν καὶ ὁ μέγας Πασχάλλ (ἂν δὲν ἀπατώμεθα ὑπὸ τῆς μνήμης ὡς πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως) νὰ λέγῃ! «ὅτι καὶ αὐτὰ ἐξ ἑμαυθῆματι καὶ ἀλήθειαι θ' ἀνεσκευάζοντο ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἂν καὶ ἐν αὐταῖς ὑπῆρχε τὸ συμφέρον.»

Μεταξὺ τῶν νεωτέρων συγγραφέων τῶν παραδεχομένων τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ ἀναφέροντες τοὺς ἐξῆς, καὶ τοῦτο μαρτυρίας χάριν, διότι δὲν θὰ ἐξήρκει ἡμῖν ὁ ὑλικὸς χρόνος, ἂν ἐπεθυμοῦμεν νὰ παρουσιάσωμεν ἐν τῷ στενῷ τούτῳ χώρῳ ἅπαντας τοὺς περὶ τοῦ ὑψίστου τούτου ζητήματος συγγράψαντας. Ὁ Baguenault de Puchesse, ἐν τῷ λαμπρῷ αὐτοῦ συγγράματι Ἡ Ἀθανασία, διὰ τῆς ἐρεύνης τῆς θρησκευτικῆς ἱστορίας πάντων τῶν ἐθνῶν οὐ μόνον ἀποδεικνύει τὴν εἰς Θεὸν πίστιν αὐτῶν, ἀλλὰ σύνεμα καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀθανασίαν, ἣτις πάντοτε συνυπῆρχε μετὰ τῆς ἔννοιας τοῦ Θεοῦ, «Πέραν τῶν φαινομένων, λέγει, ὑπεράνω τῶν γενικῶν νόμων, ἀνεξαρτήτως παντὸς δημιουργήματος καὶ παντὸς ὄρατου ὄντος, ὁ ἀνθρώπος ἀνέρχεται μέχρι τῆς ἀρχῆς τῶν φαινομένων καὶ τῶν νόμων, μέχρι τοῦ αὐτουργοῦ παντὸς ὄντος, κινουμένου καὶ ὑπάρχοντος. Ἡ ὑπεράτατη αὕτη καὶ ἀπόλυτος ἀρχὴ, ἡ ἐνεργοῦσα, ἡ ἀνεξάρτητος καὶ ἐνιαία ἐστὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν Ὄν, ἐστὶ τὸ τέλειον καὶ ἄπειρον Ὄν, ἐστὶν ὁ Θεός. Δι' οἰουδὴποτε τρόπου, ἐν οἰαδὴποτε στιγμῇ καὶ ἐμφανίζονται ἡμῖν, ἡ ἔννοια αὕτη, ἣτις δὲν προσέρχεται ἐξ ἡμῶν, πεπερασμένων ὄντων, οὔτε ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ἀτελεστεροῦ ἔτι, ἀποκαλύπτεται ἡμῖν, διότι καθ' ἑαυτὴν ὑπάρχει καὶ διότι ἐν ἑαυτῇ φέρει τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐναργείας καὶ τῆς πραγματικότητος. (B. de Puchesse. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀπειροῦ.)

Ὁ γλυκὺς καὶ ἐνθερμος προστάτης τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ Chateaubriand διὰ τοῦ ποιητικώτερου τρόπου λέγει «ὑπάρχει εἰς Θεός· τὰ χόρτα τῆς κοιλάδος καὶ οἱ κέδροι τῶν ὄρειων ἀνυμνοῦσιν Αὐτὸν, τὸ βομβοῦν ἐντομον ἀποτείνει πρὸς Αὐτὸν ἐγκώμια, ὁ ἐλέφας χαιρετᾷ Αὐτὸν κατὰ τὴν ἔλευσιν τῆς ἡμέρας, τὸ πτηνὸν ψάλλει.

Αὐτὸν ὑπὸ τὰ φυλλώματα, ὁ κεραυνὸς κηρύττει τὴν δύναμιν Αὐτοῦ καὶ ὁ ὠκεανὸς προσκηρύττει τὴν παντοδυναμίαν Αὐτοῦ. Μόνος δὲ ὁ ἄνθρωπος εἶπεν: οὐκ ἔστι Θεός.

(ἀκολουθεῖ).

ΓΑΜΟΣ ΕΝ ΚΑΥΚΑΣΩ.

Θέλουσιν εὐαρεστηθῆ πιστεύομεν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται (ἢ οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου») νὰ μᾶς ἀκολουθήσωσιν ἐν μέσῳ Καυκάσῳ, ἐν αὐτῇ τῇ Τιφλίδι, τῇ πρωτεύουσῃ τῆς ἀπομεμακρυσμένης ταύτης χώρας, ἣν ὁ πολὺς Ἀλέξανδρος Δουμάς, ἐν τρισὶ τόμοις, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀκριθῶς περιέγραψεν ἐν ταῖς τερπναῖς αὐτῶν σελίδι καὶ ἦν ἐξίσου καλῶς περιγράφει καὶ ὁ βαρῶνος Τίλμαν ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ, ἐξ οὗ ἀποσπῶμεν τὴν ἐπομένην γραφικωτάτην διήγησιν.

Ἡ πόλις Τιφλίς, ἔνθα ἔλαβε χώραν ἡ ἡμετέρα ἀφήγησις, οὐδὲν κέκτηται ἀπ' ἐνός ἐγκαυχᾶται περὶ τῆς ἀρχαιότητος αὐτῆς ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις καὶ ἡ ἰδρυσις αὐτῆς χρονολογεῖται ἐκ τοῦ μεσαιῶνος παρὰ τῶν Γεωργιανῶν βασιλέων τῶν ἐγκαταλειψάντων τότε τὴν Μεζσέλ. Προσθέτομεν δ' ὅτι ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ βασιλεία αὐτῶν αὕτη κατέπεσε, δεινῶς πολλακίς ὑπὸ τῶν Περσῶν καταστραφεῖσα. Νῦν δ' οὐδεμίαν ἐκ τῶν τοῦ παρελθόντος ἀναμνήσεων εὐρίσκει τις, εἰμὴ μόνον ἐν τισὶ ἐπιπέδαις παλαιοῦ τινος φρουρίου καὶ ἐν τισὶ ἐκκλησίαις κικῶς ἀνακαινισθείσαις ὥστε ἐν τῇ πόλει ταύτῃ οὐδὲν πλέον ἀναμνησκει τὴν τῶν Βαγγρατίδων ἐποχὴν, τῇ παραχωρηθῆσει εἰς τὴν Ρωσσίαν ὑπὸ τοῦ τελευταίου τῆς γενεᾶς ταύτης πρίγκηπος. Ἐν τῇ Τιφλίδι, μόλις ἀριθμοῦνται 100,000 ψυχαί, ἧς ἡ τοποθεσία οὐδὲν τὸ εὐάρεστον κέκτηται, ἐκτεινομένη, ὅπως εὐρηται, ἐπὶ συνεσφιγμένης ἐκτάσεως, ἄνευ περιπάτων, ἄνευ εὐαερίων ὁδῶν, τεθαμμένη μεταξὺ δύο ὄρέων καὶ ἐν ἧ ἀνυπόφορος καθίσταται πᾶσα ἐν αὐτῇ διαμονὴ κατὰ τὴν προσέγγισιν τοῦ θέρους.

Εἰς ποταμὸς — ὁ Κούρ — διασχίζει τὴν Τιφλίδα εἰς δύο ἄνισα μέρη, ἀπερ' συνενεῶνται με-

ταξὺ τῶν διὰ τριῶν γεφυρῶν. Δύο συνοικίαι ὑπάρχουσι ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς φυλῆς κατοικουμέναι καὶ ἑτέρα τρίτη ἐν ἧ κατοικοῦσιν οἱ Ρῶσσοι καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ ἡ συνοικία αὕτη εἶναι ἡ ὠραιότερα. Αἱ ὁδοὶ αὐτῆς πρὸ μικροῦ ἐτι ἐλιθωσθῆσαν καὶ αἱ Δρόσκα (1) διαυλακοῦσι τὰς λίαν στενάς αὐτῆς ἀρτηρίας. Μεταξὺ δὲ τῶν νεωτέρων κτηρίων, διακρίνεται τὸ δικητικὸν μέγαρον, περιέχον μεγίστην αἴθουσαν περικεκοσμούμενην διὰ κατόπτρων κατὰ τὸν περσικὸν ρυθμόν παρ' αὐτὴν ἑτέρα, ἧς τὸ ἔδαφος καλύπτεται ὑπ' ἐξαισιῶν ταπήτων καὶ τὰ διαζώματα αὐτῆς διὰ λαμπρῶν τροπαίων ὄπλων καὶ διὰ θαυμασίου τοῦ ὄλου Καυκάσου χωρογραφίας· ὀπισθεν δὲ τοῦ μεγάρου τούτου, δύναται τις νὰ περιπατήσῃ ἐν κήπῳ λίαν καλῶς πεφυτευμένῳ. Ἄς μνημονεύσωμεν δ' ἐπίσης καὶ θεατρικὴν αἴθουσαν ἐν ἧ ἐναλλάξ δίδουσι τὰς παραστάσεις αὐτῶν δύο θίασοι, ὁ εἰς ρωστικὸς καὶ ὁ ἕτερος ἰταλικός.

Εἰς ὀλίγων δὲ βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ θεάτρου εὐρηται ἡ Ἀγορά—Παζάρ—εἶδος λαβυρίνθου, ὑπὸ πολλῶν στενωπῶν δρομίσκων σχηματιζομένη καὶ ὑπὸ οἰκίσκων περικυκλουμένη, ἡ μᾶλλον ὑπ' ἐργαστηρίων ἐν τῷ θάθει τῶν ὀπίων εἰσὶ καὶ τὰ ἐργαστήρια τῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐκτιθεμένων ἀντικειμένων. Οὐδὲν ὁμοίως τὸ μεγαλοπρεπὲς κέκτηται τὸ Παζάριον τοῦτο τῆς Τιφλίδος, ὅπως τὸ τῆς Βαγδάτης, Ταυρίδος καὶ λοιπῶν ἀσιατικῶν πόλεων, ἀλλ' οὐδὲν ἥττον ὁ περιηγητὴς αἰσθάνεται ἐαυτὸν ἐλαυνόμενον ὑπὸ τοῦ νεοφανοῦς τούτου θαύματος, ὅπερ οὐδαμοῦ εἰσέτι εἶχεν εἶδεῖ. Ἐκεῖ δ' εὐρηται συνηνωμένοι ἐγγὺς ἀλλήλων, Ἀρμένιοι — οἱ βασιλεῖς οὗτοι τοῦ καυκασίου ἐμπορίου — μακροπώγωνες Γεωργιανοί, Τάρταροι μ' ἐρυσθᾶν τὴν κόμην καὶ διὰ γιγαντιαίου ἐξ ἀρνακίδος καλύμματος περιβόλοντες τὴν κεφαλὴν τῶν καὶ Πέρσαι λίαν κατεσκληρότες.

Τὸ πλῆθος τῶν ἀγοραστῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν περιφέρεται ἐν τῇ ἀγορᾷ ταύτῃ καὶ ἡ ποικιλία τῶν στολῶν τῶν Ὀσσετῶν, τῶν Λεσγιτῶν καὶ ἑτέρων φυλῶν μαγευτικὸν ὄλωσ παρυσιάζει θέαμα εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ περιηγη-

(1) Δημόσια ἄμαξαι. Σ. Μ.

τοῦ, θέαμα ἐπὶ μᾶλλον ἐπιπροσθούμενον ἐκ τῆς ὠραιότητος τῶν ὄπλων, τῶν κοσμημάτων, τῶν ἐπαργύρων σκευῶν, τῶν ταπήτων τῶν μεταξοφάντων καὶ τῶν ὑφασμάτων τῆς Περσίας, ἐξαιρητικῆς ὄλωσ πλουσιότητος. Ὑπάρχουσιν ἐπίσης ὑφάσματα τῆς Νουχᾶς ἐν μετάξῃς καὶ ὀλοκέντητα, ἀπερ' ὑπερβαίνουσι πᾶν ὅ,τι ἐξαισιῶν δύναται νὰ συλλάβῃ ἡ ἀνθρώπινος φαντασία. Οὐδὲν ἥττον δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν καὶ τοὺς δερματολωριδοποιικτὰς εἰς τὰ εἶδη τῶν δερμάτων τὰ κατὰ τὴν ρωσικὴν τανίνην κατεργασμένα, ἀπερ' εἰσὶ καὶ τὰ μᾶλλον περιζήτητα.

Εἰς δὲ τῶν δερματαμπόρων τούτων, Βαριζέας κλούμενος, ἄνθρωπος πλουσιώτατος καὶ λίαν γνωστός ἐν Τιφλίδι κατέκειε πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἀγορᾶς κατέναντι τῶν περιφθμῶν θερμῶν πηγῶν, εἰς ἧς καὶ ἡ Τιφλίς ὀφείλει τὸ ἑαυτῆς ὄνομα, ἧτις ὀνομάζεται Τιφλίς Καλιανή (ἢ θερμὴ πόλις). Ἡ δ' οἰκία αὐτοῦ ἀπλουστάτου ἐξωτερικοῦ εἶχε πρὸ αὐτοῦ ἐργαστήριον ἔχον ἀρκετὸν βάθος καὶ πλήρες κατεργασμένων δερμάτων, διαφόρων εἰδῶν ὑποδημάτων, χαλινῶν, καὶ δερματολωρίδων καὶ ζωνῶν διαφοροτρόπως κεκεντημένων τῶν πάντων δι' ἐπαργύρων ποικιλμάτων. Ἐν τῇ ἄκρᾳ αὐτοῦ ἀνοίγετο μία θύρα συγκοινωνοῦσα μετὰ τῶν ἐργοστασίων, καὶ παρὰ τὴν γωνίαν τοῦ πρώτου τούτου διαχωρίσματος, ἐλικοειδῆς κλίμαξ φέρουσα εἰς τὰ διαμερίσματα τῆς πρώτης ὀροφῆς, προωρισμένης κυρίως διὰ τὴν οἰκογένειαν.

Ὁ Βαριζέας, εἶχεν υἱὸν, ἕνα ὠραιότατον νέον, ἐξ ὠραίας Γεωργιανῆς καταγόμενον. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ θεωρεῖτο ὡς τὸ ὠραιότατον πλάσμα τῆς χώρας ταύτης. Τὸν δ' υἱὸν τοῦ Δημήτριου—οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ νέος οὗτος ἀσιατικὸς Ἀντίνοος—λίαν ἐπιμελετημένως ἀνέθρεψεν ἐν Πετροπόλει. Ὁ δὲ καυκασιανὸς νέος περατώσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἠσπᾶσθη τὸ στρατιωτικὸν στάδιον· χάρις δ' εἰς τινὰς εὐνοίας καὶ προστασίας ὧν ἀπῆλαυε κατώρθωσε νὰ προβιβασθῇ εἰς ὑπαξιωματικὸν ἐν τῷ 6ῳ συντάγματι τῆς φρουρᾶς καὶ ἀπὸ φρουρᾶς εἰς φρουρᾶν ἐδιωρίσθη ἐπὶ τέλους εἰς Τιφλίδα, τὴν γενέθλιον αὐτοῦ χώραν.

Μεγίστη λοιπὸν ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ τοῦ Βαριζέα ἰδόντος τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐνδοδυμένον διὰ πλουσίας

στολῆς διαλαμπούσης ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Ὁσάκις δ' ὁ υἱὸς οὗτος περιεφέρετο ἐν τοῖς ὁδοῖς τῆς Τιφλίδος καὶ προπάντων ἐν ταῖς περιστροφαῖς τῆς ἀγορᾶς, ἀπαντες σχεδὸν κατεστενοχώρου αὐτὸν, διὰ μεγίστου θαυμασμοῦ καὶ κολακῶν.

Ἡμέραν τινα, ὁ Δημήτριος, ἔστι πρὸ τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Βερεσκοτζίνα, τοῦ ἀξιοσημιότερου χρυσοχοῦ τῆς πόλεως, εἰσῆλθε καὶ εὐρέθη ἐνώπιον νεαρᾶς κόρης ἀξιοσημιότου καλλονῆς ἧτις ἐκαλύφθη τὸ πρόσωπον ἄμω ὡς ὁ ἐπισκέπτης ἐφάνη πρὸ αὐτῆς, ὅπως εἴθισται ἐν Καυκάσῳ.

Ἄλλ' ὅσον ταχέως καὶ ἄν ἐκαλύφθη, ὁ Δημήτριος, εἶχε τὸν καιρὸν ὅπως θαυμάσῃ τὴν ἐξαισιῶν ἐκείνην καλλονὴν.

— Συγγνώμην, εἶπεν εἰς τὴν νέαν κόρην, ἐπεθύμουν νὰ ὀμιλήσω εἰς τὸν καταστηματούργον.

— Ἐξῆλθε, ἀπεκρίθη αὕτη καὶ ἡ φωνὴ αὐτῆς ἦτο γλυκεῖα ὡς μελοδικώτατον ἄσμα. Πλὴν τί ἐπιθυμεῖτε, κύριε, ἀξιωματικέ;

— Ἐν ἀπ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ κοσμήματα.

Ἡ νέα Γεωργιανὴ ἔδωκε τὸ αἰτηθὲν κόσμημα, εἶπε τὴν τιμὴν αὐτοῦ, ἧτις ἀμέσως ἐπληρώθη ἄνευ ἀντιλογίας καὶ διὰ τῆς κεφαλῆς ἀπηύθυνεν ἐν τῶν ἀξιεραστοτέρων Σελᾶμ εἰς τὸν ἄγνωστον ἀγοραστήν.

— Καλὴν ἐντάμωσιν τῆ εἶπεν ὁ Δημήτριος.

— Ἐὰν ἀγαπᾶτε, ἀπεκρίθη καὶ αὕτη.

Καὶ ὡς παράρρων ὁ Δημήτριος ἐπανέκαμψε ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ, παραγνωρίζων ἅπαντας τοὺς ἐπὶ τῆς διαβάσεώς του.

— Πάτερ, εἶπεν εἰς τὸν Βαριζέα, ὁ Βερεσκοτζίνας ἔχει καμμίαν θυγατέραν;

— Ναί! Δύο μάλιστα καθὼς γνωρίζω· πλὴν διατί μ' ἐρωτᾶς τούτο;

— Διότι πρὸ ὀλίγου εἶδον παρ' αὐτῷ ἐν ἐξαισιῶν πλάσμα, μίαν νέμψην τοῦ παραδείσου τοῦ Μωχαμέτ καὶ τὴν ὁποῖαν θέλω διὰ σύζυγον!

— Πλὴν ὁ Βερεσκοτζίνας ἔχει δύο θυγατέρας, ποῖα δ' ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐκείνη τὴν ὁποῖαν ἐπιθυμεῖς διὰ σύντροφον τῆς ζωῆς σου;

— Δὲν γνωρίζω, πάτερ· ἐκείνη ἢ ὁποῖα μοὶ ἐπώλησε τὸ κόσμημα τούτο.

— Καλῶς, θὰ ὑπάγω νὰ ἰδῶ τὸν συνάδελ-

φόν μου τῆς Ἀγοράς καὶ θὰ τῷ εἶπῃ ὅ,τι μὲ λέγεις.

Καὶ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον. Ὁ Βαραζέας ἐπορεύθη εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ χρυσοχόου, ὅστις ὑπεδέξατο αὐτὸν δι' ὄλων τῶν εἰς τὸν βαθμὸν τοιοῦτου οἰκοκυρίου ὀφειλομένων τιμῶν.

— Ἐχω δύο θυγατέρας, ἀπεκρίθη εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ συντεχνήτου του. Ταμάραν τὴν μίαν καὶ Βαρβάραν τὴν ἑτέραν, μόνον ὅτι ἀμφοτέραι εἰσὶ δίδυμοι καὶ ὁμοιάζουσι πολὺ.

Ἀμφοτέραι εἰσὶ μελαγχροιναί, τοῦ αὐτοῦ ἀναστήματος καὶ μόνος ἐγὼ δύναμαι ν' ἀναγνωρίσω τὴν μίαν τῆς ἄλλης.

— Διάτανε! ἡ ὑπόθεσις εἶναι περιπεπλεγμένη· πλὴν μὲ κάθε τρόπον θὰ ἐκθέσω τὸ τοιοῦτον εἰς τὸν Δημήτριον καὶ θὰ σκεφθῆ τί πρέπει νὰ κάμῃ. Ἐν πάσῃ ὁμως περιπτώσει θὰ ἔδιδες μίαν ἀπὸ τὰς θυγατέρας σου εἰς τὸν υἱόν μου;

— Ἐξ ὅλης καρδίας, συνάδελφε.

Καὶ ὁ Βαραζέας ἐπέστρεψε οἴκαδε καὶ διακρίνωσε τῷ υἱῷ αὐτοῦ τὴν μετὰ τοῦ πατρὸς τῶν δύο διδύμων, συνδιάλεξιν του. Ὁ δυστυχὴς ἀξιωματικὸς, εἶδε ἑαυτὸν εἰς λίαν δυσχερῆ θέσιν. Ποίαν τῶν δύο ἠγάπα; Τὴν Ταμάραν ἢ τὴν Βαρβάραν;

Ἐπελθούσης τῆς ἐσπέρας καὶ ὅτε ἅπαντα τὰ ἐργαστήρια ἐκλείσαν ἐπορεύθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βερεσκοτζίνα.

— Εἰσέλθετε, υἱέ μου, εἶπεν οὗτος σπεύσας νὰ τῷ ἀνοιξῇ· καλῶς ἤλθατε ὑπὸ τὴν στέγην μου.

Καὶ ὁ Δημήτριος ἠκολούθησε τὸν χρυσοχόον ἐν τῇ πρώτῃ ὀροφῇ, ἔνθα ἀνέμνον αὐτούς, ἡ Ταμάραι καὶ ἡ Βαρβάρα παρὰ τῇ μητρὶ αὐτῶν καθήμεναι. Καὶ αἱ τρεῖς εἶχον ἀποκεκαλυμμένον τὸ πρόσωπον, ἀληθῶς δ' εἶπεῖν, ἀδύνατον νὰ εὕρῃ τις τὴν ἐλαχίστην διαφορὰν μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν. Καὶ αὕτη ἐτι ἡ μήτηρ των ἐφαίνετο ἐξίστου νέα ὡς τὰς θυγατέρας τῆς.

Αὗται δ' ἠρθηρίασαν βλέπουσαι τὸν Δημήτριον πλησιάζοντα αὐτάς· ἀλλ' ἡ μία, ἡ Βαρβάρα ἐταπείνωσε δειλῶς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς· ὁ ὠραῖος ὁμως ἀξιωματικὸς δὲν εἶχε παρατηρήσει τὴν κίνησιν ταύτην τῶν βλεμμάτων τῆς. Ἐπροχώρησε καὶ ἐνώπιον τῆς Ταμάραι προσκλινόμενος, τῇ εἶπε:

— Δεσποσύνη, ὑμεῖς εἰσθε ἡ πωλήσασά με τὸ κόσμημα τοῦτο ὅπερ χθὲς ἠγόρασα καὶ μετὰ τῆς συγκαταθέσεώς σας καὶ τῆς τῶν γονέων σας σῶς ζητῶ τὴν ἀδειαν νὰ σᾶς προσφέρω τὴν χειρὰ μου καὶ τ' ὄνομά μου, θέλετε νὰ γενῆτε σύζυγός μου; Ἡ Ταμάραι, ἐκλινε τὴν κεφαλὴν χωρὶς ν' ἀποκριθῆ.

Σιγῇ ἐπεκράτησεν ἐπ' ὀλίγον διακοπεῖσα ὑπὸ τῆς ἀφίξεως τριῶν μουσικῶν, εἰσχωρησάντων ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ὑποδοχῆς διὰ τινος κινητῆς θυρίδος ἐξ ἰνδικοῦ μεταξοῦράντου καὶ συσπειρωθέντων ἐν τινὶ γωνίᾳ τῆς αἰθούσης.

Ὁ Δημήτριος, ἔλαβε τὴν χειρὰ τῆς Ταμάραι καὶ προσεκάλεσεν αὐτὴν νὰ συγχωρεῖσιν κατὰ τὸ ἐγγύριον ἔθος, αὕτη δὲ παρεδέχθη ἐνῶ ἡ Βαρβάρα λαμβάνουσα εἰς χειρὰς ἐν βασικίον τύμπανον (Νταϊρέ) συνῴδευε τὴν ὀρχήστραν ψάλλουσα παράξενόν τινα ρυθμὸν.

Ἡ Ταμάραι, ἐνεδύθη ἀρχαῖκόν ἐνδύμα, τῶν Γεωργιανῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἐνῶ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς μεταξωτὴν ἐσθῆτα καὶ τοὺς πόδας ἐντὸς πεδίλων διὰ μαργαριτῶν καὶ χρυσοῦ πε οἰκιλμένων, τὸ μέτωπον περιβάλλουσα δι' ἐξ ἀδαμάντων διαδήματος ἴστατο ὀρθῇ, ἐπὶ τοῦ διαζώματος στηριζομένη, πρὸ τοῦ πατρὸς τῆς, τῆς μητρὸς αὐτῆς καθημένης, ἢ μᾶλλον συσπειρωμένης ἐπὶ προσκεφαλαίων.

Ὁ χορὸς δ' οὗτος, ὃν ὁ Δημήτριος καὶ ἡ Ταμάραι ἐχόρευσαν, εἶχε τι παράδοξον καὶ ἐκκεντρικόν, χεῖζων μικρᾶς τινος περιγραφῆς: ἦτον εἶδος α κ υ ν η γ η τ ο υ » μετὰ τῆς νέας κόρης ὑπερασπιζομένης κατὰ τοῦ νέου, καταδιώκοντος αὐτήν. Καὶ ὁ μιμικὸς οὗτος χορὸς εἶχε τι παράδοξον εἰς τὸ εἶδος, δυνάμενον κόλλιστα νὰ ἐκπλήξῃ ἓνα εὐρωπαῖον. Ἀφ' ἐνός μὲν οἱ μουσικοὶ ψάλλοντες ἐρρίνωσιν καὶ ὑπὸ βιολίων, πρωτογενῆ ἔχόντων σχίδα, συνοδευόμενοι, ἀφ' ἑτέρου δ' ἡ Βαρβάρα, παίζουσα τὸ τύμπανον καὶ παραδόξως ἐκπέμπουσα ἤχους, οἱ δύο χορευταί, τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα μειδιῶντες· ἰκανὰ πάντα ταῦτα ὅπως ἐπιδράσωσι ἐπὶ Εὐρωπαίου, ἐάν τις τοιοῦτος παρευρίσκειτο εἰς τὴν παράδοξον ταύτην σκητῆν.

Ἐν τούτοις ἀρνητικὸν ὑπῆρξε τ' ἀποτέλεσμα τοῦ χοροῦ τούτου κατὰ βάθος, διότι ἡ χορεύτρια ἀντὶ ν' ἀφήσῃ νὰ λάβῃ ὁ νέος τὴν χειρὰ τῆς—

καὶ τοιοῦτον ὄφειλε νὰ ᾔηται τ' ἀποτέλεσμα τοῦ χοροῦ τῶν δύο τούτων νέων— ἡ Ταμάραι ἐξέφυγε πάντοτε καὶ ἐπὶ τέλους κατέφυγε καὶ ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ τάπητος ἐγγὺς τοῦ πατρὸς τῆς.

Κατ' αὐτὴν ἐπίσης τὴν στιγμήν, ἡ Βαρβάρα, εἰσῆλθε ἐν τῷ κύκλῳ καὶ ἀπεκάλυψε πρὸ τοῦ Δημητρίου ἄγνωστα τέως θέλητρα, ἅτινα ἐφαίνοντο κατ' αἴσθησιν προκαλοῦντα μίαν ἀπάντησιν

εἰς ἐρώτησιν, ἣν αὕτη τῷ ἀπηύθυνε, ὅταν παρ' αὐτῷ διερχομένη ἐψιθύρισε βραχί τῇ φωνῇ εἰς τὸ οὖς του:

— Εἶπατε εἰς τινὰ τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν ἐπληρώσατε διὰ τὸ κόσμημα τοῦ ἐργαστηρίου μας;

— Ὅχι!

— Λοιπὸν μόνη ἐγὼ τὸ γνωρίζω.

— Ἄ! Ὑμεῖς λοιπὸν, εἰσθε;

— Ἴσως· ἐρωτήσατε τὴν ἀδελφὴν μου.

Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ (ἴδε σελ. 4018).

Ὁ Δημήτριος ἐδιευθύνθη πρὸς τὴν Ταμάραι καὶ ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὴν τὴν προταθεῖσαν ἐρώτησιν· αὕτη, δ' ἀπεπεράθη ν' ἀπαντήσῃ τι κ' ἐπὶ τέλους εἶπε τυχαίως: εἴκοσι ρούβλια.

— Ἀπατάσθε, Ταμάραι. Καὶ, ὑμεῖς Βαρβάρα, ὁποίαν ποσότητα ἐπλήρωσα;

— Δεκαεπτὰ, ἀπεκρίθη, αὕτη.

Ὁ Δημήτριος ἐρρίφθη πρὸ τῶν ποδῶν τῆς, οὗς τρυφερῶς περιεπτύξατο, ἐνῶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ τῆς νέας κόρης, ἐμειδιῶν ἀλληλοθεωρούμενοι χωρὶς νὰ προσφέρωσι λέξιν.

Καὶ πράγματι ἦτο, ἡ Βαρβάρα ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ὁ υἱὸς τοῦ Βαραζέαι εἶχεν εὕρεῖ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ πατρὸς τῆς.

Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἐτετέλεσθησαν οἱ ἀρραβῶνες καὶ ὁ γάμος ἀπεφασίσθη μετὰ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ταγματάρχου Βαριόζωφφ, τοῦ 2ου συντάγματος τῆς φρουρᾶς, ἐκπροσωποῦντος ἐν ταῦταις περιστάσει τὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον.

Καὶ ὁ γάμος οὗτος ἐτετέλεθη καὶ ἐορτάσθη κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν Γεωργιανῶν. Ἄπασαι αἱ τῆς οἰκίας ὑπηρετρίαι ἔλαβον ὄψρα συνιστάμενα εἰς

ἐνώτια, κερμβολόγια, περιβραχιόνια, ἐκ κοραλλίου καὶ ἤλεκτρου καὶ ἀνά μίαν ὀλόκληρον ἐνδυμασίαν.

Ἐνέδυσαν τὴν νύμφην δι' ἀναξυρίδος, χιτῶνος καὶ διὰ μεγαλοπρεπούς καὶ πλουσιστάτης καλύπτρας, ὑπέδυσαν αὐτὴν δι' ὑποδημάτων ἐξ ἐρυθροῦ μαροκίνου καὶ ἄνωθεν τούτων, σανδάλια μ' ὑψηλὸν ὑποπτόριον.

Καὶ ἀφοῦ ἐστόλισαν οὕτω τὴν νύμφην ὠδήγησαν αὐτὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἐνθα εἶχε παρατεθῆ ἡ τράπεζα· μεγαλοπρεπῆς δεῖπνος, εἰς ὃν ὅμως δὲν ἔλαβε μέρος, διότι ὠφείλε νὰ μένη νῆστις ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὅπως καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς. Ὁ δεῖπνος παρετέθη γαμαί· ἐπὶ τάπητος. Συνίστατο δ' ἐκ Σισχέκ, ἤτοι ἐκλεκτῶν μεριδίων κρεάτων δι' ἀργυρῶν περονῶν διαπεπερασμένων καὶ ἐπὶ ἐσχάρας ἐψῆμμένων· ἐκ πιλαφίου μετὰ σταφυλῶν· ἐκ παντοειδῶν πλακουτιῶν· ἐξ ἐδέσμάτων· ἐκ γαλέτας· ἐξ ἐκλεκτῶν Θύγγρικῶν οἴνων καὶ ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τῆς Περσίας· ἐκ σπανίων ὀπωρῶν· ἐκ διαφόρων ζαχαροπῆκτων ἐκ τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας προερχομένων. Ἄπαντα δὲ τὰ ρωσικὰ φαγητὰ, τὸ χαβιάριον, τὸ Στέρλετ, ὁ σέλουρος τοῦ Βίλγα, παρετέθησαν ἐπίσης ἐπὶ τοῦ τάπητος τῆς καυκασιανῆς ταύτης τραπέζης.

Καὶ ὁ ἐκ σικάλως ἄρτος ἦτο ἐξυμωμένος διὰ γάλακτος.

Οἱ συνδαιτημόνες ἔτρωγον διὰ τῶν δακτύλων· τινὲς ὅμως τούτων καὶ μάλιστα αἱ γυναῖκες, ἔτρωγον τὴν ὄρουσαν τῇ βοήθειᾳ μικρῶν τεμαχίων ξύλου, προσομοίου τῶν τῶν Σινῶν.

Ὁ δεῖπνος ἤρξατο περὶ τὴν ἕκτην τῆς ἐσπέρας ὥραν καὶ διήρκεσε μέχρι τῆς ἐνδεκάτης· πλὴν κατὰ τὴν ὥραν ταύτην αἱ σύντροφοι τῆς νεονύμφου ἠγέρθησαν, ὅπως δεχθῶσι τὰ δῶρα, ἅπερ προσέφερε τῇ συζύγῳ αὐτοῦ ὁ Δημήτριος Βαραζέας, συνιστάμενα ἐξ ὑδρῶς ἧς πορεύεται ἐν τῇ κρίνῃ· ἐκ χαλκίνου κάδου· διὰ τὴν ἀνέλκυσιν τοῦ ὕδατος· ἐκ τάπητος ἐξ ἀρναιδῶν· ἐκ σκαφιδίου διὰ τὴν πλύσιν τῶν ἐνδυμάτων καὶ ἐκ κιθωτίου ἐρυθροβαφοῦς πεποικιλμένου διὰ χαλκοῦ. Εἰς τὰ δῶρα ταῦτα ὁ Δημήτριος, προσέθετο καλύπτραν μεγίστης ἀξίας, δύο κάτοπτρα με ἀργυρᾶ, πλαίσια, κύμβας ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου,

καὶ ὑφάσματα μετὰ νημάτων, διὰ ράψιμον καὶ κεντήματα.

Μετὰ δὲ τὸ πέρας τῆς γαμηλίου ταύτης τελετῆς, ἡ Βαρβάρα, ἰπεύσασα ἐπορεύθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συζύγου τῆς ἀκολουθούντων πολλῶν μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων.

Ἐκεῖ δὲ προηγήθη αὐτῆς ὁ σύζυγός της· ἀνεμεινεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας του καὶ ὑπεδέξατο αὐτὴν ἀνταξίως τῆς τε ὠραιότητος της καὶ τῆς ἀτομικῆς αὐτῆς ἀξίας.

Τὸ γεγονός τοῦτο ἔλαβε χώραν κατὰ τὸ 1875. Ὁ δὲ Δημήτριος ἦτο καὶ εἰσέτι εἶναι ὁ εὐτυχέστερος τῶν συζύγων· εἶναι πατὴρ τριῶν ἀρρένων· καὶ μίας κόρης λίαν ὁμοιαζούσης τὴν μητέρα της.

Καὶ πρὸς ἐπίμετρον τῆς εὐτυχίας του, ἤξιώθη προβιβάσμου καὶ σήμερον εἶναι ἀξιωματικὸς πρώτης τάξεως ἐν τῷ αὐτῷ συντάγματι κατὰ συνείπειαν δύο ἐκστρατειῶν ἐν τῷ Ἀφγανιστάν ἐν αἷματι ἔλαβε μέρος καὶ ἰδ' ἀζόντως ἀνεδείχθη.

(μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

I. T. ANTONIADIS.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΠΑΡΕΚΒΑΣΙΣ

ὑπὸ Δ. Γιαννουλάτου.

(Ἴδε σελ. 997 τεύχος ΑΒ')

Ἦδη ἐξετάσωμεν τὰς ἐκ τῶν περιστοιχιζόντων τὰ παιδιά ἀντικειμένον ἐντυπώσεις αἰτινες μένουσιν ἀνεξίτηλοι καὶ ὧν ἡ ἐπὶ τοῦ βίου ἐπιρροή γίνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἰσχυρά.

Πρέπει νὰ μὴ προκαλῶμεν τεχνικῶς ὄρεξιν διὰ γλυκυσμάτων καὶ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ νὰ ἀφίνωμεν εἰς τὴν φύσιν τὸ ἔργον αὐτό.

Καλλιτέραν ἐστὶν διὰ τὸν μιᾶρον ἄνθρωπον θεωροῦμεν τὴν πατρικὴν στέγην· πάντῃ ἀποδοκιμάζομεν τοὺς γονεῖς ἐκείνους οἵτινες διὰ κακῶς ἐννοουμένην προκοπὴν τῶν τέκνων τῶν ἀποξενοῦνται αὐτῶν, κατακλείοντες ἐντὸς λυκείων, παρά πάσας τὰς κακὰς συνεπειὰς ἐπὶ τε τῆς διαπλάσεως τῆς ψυχῆς καὶ τῆς υγείας τοῦ σώματος. Ἡ ἀγαπῶσα τὸ παιδίον τῆς μητῆρ καὶ ὁ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ αὐτοῦ τρέφων πατὴρ δὲν πρέπει νὰ

τὸ ἀπομακρύνωσιν ἐκ τοῦ πλησίον των. Τὸ παιδίον ἀπὸ τῆς μικροτάτης αὐτοῦ ἡλικίας ὑποβάλλεται εἰς καθήκοντα ἅτινα ἀποκτιῶσι μείζονα σημασίαν καθ' ὅσον τὰ ἔτη αὐτοῦ ἀθροίζονται· ἀλλὰ διὰ τοῦτον ἀκριβῶς τὸν λόγον δεόν νὰ μὴ στερῆσωμεν αὐτὸ τῆς φυσικῆς ἐλευθερίας ἧτις τῷ εἶναι ἀπαραίτητος πρὸς ζωογόνησιν. Ὅσον τελεία ἄλλως τε καὶ ἂν κατήντα ἢ ἐν τοῖς οἰκοτροφείοις διαίτα, ποτὲ δὲν θὰ τὴν ἐπροτίμων τῆς ἐν οἴκῳ ἐξαιρέτως καὶ τῆς ἐν σχολείοις κατὰ δεύτερον λόγον ἐν οἷς ἐξωτερικὴ ἢ φοιτητικὴ ἐξ ἀνάγκης δὲ τὸ οἰκοτροφεῖον δύναται ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀνατροφὴν παιδῶν ὧν οἱ γονεῖς εἰσι πάντως ἀδαεῖς νοήμονος ἀγωγῆς.

Οἱ στενοχωρημένοι καὶ σπάνιοι περίπατοι τῶν σχολῶν, ὁ μεμολυσμένος αὐτῶν ἀήρ καὶ ὁ ἐν γένει περιουρισμός, ἐκτός τοῦ ὅτι ἀντίκεινται εἰς τοὺς τῆς φύσεως νόμους, οὐδὲν ἄφ' ἑτέρου ἀντισταθμίζονται δι' ἐπικτητοῦ ἐπιμελείας ἢ ἄλλου ἠθικοῦ κέρδους· τοῦναντίον ἢ εἰς ἢ οὐδεὶς ἐν τοῖς τοιούτοις ἐκπαιδευτηρίοις ὁ ἐπὶ φιλομαθείᾳ διακρινόμενος, ἐξ ἔρωτος ἐπιδιδόμενος εἰς τὰ γράμματα, ἢ καὶ αὐξάνων τὰ ἐν ἑαυτῷ τρυφερὰ αἰσθήματα· βεβαίως μεθ' ὅσας καὶ ἂν καταβάλλωσιν οἱ διευθύνοντες προσπάθειας, ἐλάχιστον νομίζω αὐταὶ ἀποσκοποῦσιν εἰς τὴν τῶν μικρῶν πολιτῶν διαμόρφωσιν, ἐν ᾧ κυρίως αἱ παράκαιροι καὶ ἐπιβλαβεῖς ἐπιδείξεις πρὸς ἕλξιν χρηματικοῦ συμφέροντος κατασπαταλῶσι καὶ τὰς καλὰς τυγχανούσας διαθέσεις.

«Ἐὰν οἱ πατέρες κτυπῶσι τὰ τέκνα, δηλοῖ ὅτι δὲν τὰ ἀγαπῶσιν· ἐὰν τὰ παραδίδωσιν εἰς τροφὴν ἅμα τῇ εἰς τὸν κόσμον ἐλεύσει αὐτῶν, δὲν τὰ ἀγαπῶσιν· ἐὰν τὰ στέλλωσι, μόλις αὐξήθηεντα εἰς οἰκοτροφεία καὶ λύκεια, δὲν τὰ ἀγαπῶσι.» λέγει ὁ Bernardin de Saint-Pierre

Κοινὴ τις παρομοία ἐκφράζεται ὡς ἐξῆς· τὸ μάτι τὰ φένη παχαίνει τ' ἄλογο·» Εἰ δὲ τοῦτο ἐπὶ παντὸς ἔργου ἀληθεύει, ἔτι πλέον ἐφαρμόζεται εἰς τὴν ὑπὸ τῶν γονέων ὀφειλομένην ἐπὶ τῶν τεκνίων προσοχὴν. Πᾶσα αὐτῶν μεμελετημένη μέριμνα ἀνταμείβεται πολλαπλασιῶς, ἀπαράλακτα ὡς ἀγρὸς ἐπιμελῶς καλλιεργούμενος. Ὅταν ὁ πατὴρ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐπιβλέπῃ τὰς σπουδὰς τοῦ παιδός, μία τούτου παρατήρησις ἰσοδου-

ναμει πρὸς χιλιάς τοῦ διδασκάλου· ὅθεν καὶ ἡ διὰ τῶν μητέρων παιδείαις ἀπὸ τῆς μικρᾶς ἡλικίας ἔχει τοσοῦτον ἐλάττωμα ἀποτελέσματα. Εἰς πᾶσαν δὲ περίπτωσιν ἢ τῶν γονέων ἐπιστασία ἐνεργεῖ δραστηριώτερον εἰς τὰς παιδικὰς ψυχὰς.

Πολλὴ δέον νὰ ἐπιστᾶται προσοχὴ ὡς πρὸς τὰς ἀπέναντι τῶν παιδῶν ἐκφράσεις· οὐδέποτε ν' ἀκούῃ οὗτος ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν γονέων λόγου· σκανδαλώδεις, ἀνοικεῖους, προσκαλοῦντας ἠθικῆν τινα ἀμφιβολίαν, ψόγον κατ' ἄλλους· καὶ αἱ δίκαιαι ἀκόμη κατηγορίαι ἐπὶ γνωστῶν προσώπων νὰ μὴ γίνωνται ἐνώπιον αὐτοῦ. Κατ' ἄλλον τρόπον δύναται νὰ διδαχθῇ ἢ πρὸς τὸ καλὸν ἀγάπη καὶ ἢ πρὸς τὸ κακὸν ἀποστροφή.

«Οἱ γονεῖς ὀφείλουσι διαρκῶς καὶ ἐπισταμένως ν' ἀπομακρύνωσι τῶν παιδῶν πᾶν τὸ καὶ κατ' ἐλάχιστον προσβάλλον τὴν ἀθωότητα αὐτῶν, οὐδὲν δὲ νὰ λέγωσιν ἢ νὰ πράττωσιν ἐμπρός των δυνάμενον νὰ ἐνσπείρῃ ἐπικινδύνους ἀρχῆς ἢ νὰ τοῖς δώσῃ ὀλέθριον παράδειγμα.» Κοκιντιλιανός. Κατὰ δὲ τὸν Boudier de Villemert, καὶ τοι παρ' ἡμῶν ὑπάρχει τὸ κοινὸν λόγιον, α' ἀπ' ἀγκάθι βγαίνει ρόδο, καὶ ἀπὸ ρόδο βγαίνει ἀγκάθι· ὅπερ ἴσως ἔχει ἔστιν ὅτι τὴν ἐφαρμογὴν του, δὲν ἰσχύει ὅμως καὶ νὰ καταστρέψῃ τὰς γενικὰς ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς ἀρχὰς· «οἱ πατέρες εἰσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὅτι καὶ οἱ ἑαυτῶν γονεῖς· οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες εἶνε ὑποδείγματα φερόμενα φυσικῶς πρὸς ἀπομίμησιν ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὰ ἐνυπάρχοντος σεβασμοῦ καὶ τὴν ἀνεπαισθήτως προσκτωμένης αὐτῶν συννηθείας· ἀνυπολόγιστος δ' ἡ μεταξὺ συζύγων διαίρεσις, παραφορὰ κτλ. ποιῶσιν ἐντύπωσιν· οἱ παῖδες παρατηροῦσι τὰ πράγματα πολὺ πλέον τοῦ ὅσον νομίζομεν. Τὸ πνεῦμα αὐτῶν, ὀλίγον πλούσιον εἰς ἰδέας, πληροῦται δι' ὅσον βλέπει· αἱ παρεκτροπαὶ ὧν παρίστανται μάρτυρες, τοῖς χαράττουσι βαθέα ἔγνη, ἀνανεούμενα ὅσκις ὅμοια ταύταις παρουσιάζονται· εἰς αὐτούς, ἢ τὰ τε παιδιά ἄλλως τε καὶ οἱ νεανία κολακεύονται λογιζόμενοι ὡς μεγάλοι· δῆθεν τὴν ἡλικίαν, δι' ὃ ἀρέσκονται εἰς τὸ παρακολουθεῖν τοὺς μᾶλλον αὐτῶν προβεβηκότας. Προκύπτει ὅθεν ἢ εἰς τὸ παράδειγμα ὑποδούλωσις. Ἐὰν λοιπὸν ἀπὸ τῶν ἀπαλῶν χρόνων ἔχει τις ὑπ' ὄψει καλὰ παρα-

δείγματα, ἐθίζεται εἰς τὸ φέρεσθαι κατ' αὐτά· οὐδέποτε διάψευσις τῶν λόγων διὰ τῶν ἔργων. Τὰ κακὰ παραδείγματα ἔχουσιν ἰσχυρότερον κράτος τῶν ὑγιεστέρων παραινέσεων. Ἰδοὺ πῶς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀποφαίνεται ὁ Παῦλος Ζανέ. Ἡ ἀνατροφή οὐδὲν δύναται ἄνευ παραδείγματος· ὁδηγίαί, συμβουλαί, ἀπειλαί, ἀμοιβαί, τὰ πάντα καταθραύονται ἀπέναντι τῆς παντοδυναμίας τῆς μιμησεως. Αἱ ἀρεταί, δυστυχῶς δὲ καὶ αἱ κακίαι μεταδίδονται ὡς οἱ τρόποι. Ἡ διὰ τοῦ παραδείγματος ἀγωγή εἶν' ἡ προφυστέρα. Ὁ παῖς ἀποστέργει φύσει τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐξουσίαν, κρύφειον ἐνστικτικὸν ἀνεξαρτησίας ὠθεῖ αὐτὸν πρὸς ἀντικατάστασιν εἰς τὰς ἐπιταγὰς, ἡ δὲ ὑπεροψία του καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν τρυφερότητα δὲν κύπτει πάντοτε. Πλὴν τὸ παράδειγμα ἔχει ἐπιρροὴν καθ' ἧς ὁ παῖς ἀδυνατεῖ νὰ ἀντεπεξέλθῃ· ὑπέκεινται αὐτῇ ἀκουσίως καὶ ἐν ἀγνοίᾳ βραδυτέρου καὶ κατὰ σύγκρισιν ἀναγνωρίζει τὴν ἐπ' αὐτοῦ σφραγίδα τῶν οἰκιακῶν παραδόσεων· ἀλλ' εἶν' ἀργὰ πλέον διὰ τὴν ἀποτίναξιν αὐτῶν, καὶ ἐὰν καλῶς ἀνετρέφῃ, συντάσσεται πρὸς τὸ μέρος τῶν ἕξων.

Ἄφ' οὗ εἴπομεν ταῦτα εἶναι σχεδὸν περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ ἀπόλυτος τῶν παίδων ἐμπιστοσύνη εἰς παιδαγωγούς καὶ διδασκάλους δὲν εἶναι ὀρθή, εἰμὴ μὲ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα κέντρα ἐνεργείας καθ' ὅλην τὸ διάστημα τῆς ἀνατροφῆς δι' οὗ ὁ υἱὸς ἢ ἡ κόρη πρόκειται νὰ σχηματίσῃ τὴν ἰδίαν ἀτομικότητα μετὰ τοῦτο θέον νὰ δοκιμασθῇ ὁ χαρακτήρ αὐτῶν. Καὶ ὅτι ὁμιλητέον περὶ δύο ἀντικειμένων, τῶν σπουδαιότητων ἴσως τοῦ τῆς ἀγωγῆς σταδίου, ἦτοι περὶ τῶν μέσων ἅτινα ἀναγκαιτίζουσι τὰς ἐπιφόδους ἀρμὰς καὶ τῶν ἐνισχυόντων τὰς ἀγαθὰς· εἶτα δὲ περὶ τῆς διαγνώσεως τῶν φυσικῶν κλίσεων καθ' ἃς πρέπει νὰ ὁδηγηθῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι.

Ἐν γένει οἱ ἄνθρωποι θὰ ἦσαν καλλίτεροι, ἐὰν οἱ τὴν ὑπαρξιν αὐτοῖς δόντες ἠγαπῶντο περισσότερο καὶ σύνεσιν εἶχον πλείονα. Εὐτυχεῖς αἱ κοινωνίαι ἐν αἷς καταρθῶνται νὰ ἐμφυσηθῇ εἰς τοὺς παῖδας τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος οὕτως ὥστε δι' αὐτοῦ μόνου νὰ κινῶνται. Ἐν τούτοις καὶ οἱ παῖδες περιπίπτουσιν εἰς ἀμαρτήματα καὶ μεταξὺ τῶν καὶ πρὸς τοὺς μεγαλειτέρους τῶν. Ἡ συνήθης φράσις, α εἶναι παιδί καὶ δὲν

πειράζει, ἐσφάλεται κατὰ πολὺ· διότι καὶ τὸ παιδίον εἰς μικρότερον ἴσως ἡλικίαν παρ' ὅσον φανταζόμεθα φέρεται ἀναλόγως τῶν ἐν αὐτῷ ἐλαττηρίων ἐντὸς σφαιρας ἧτις δι' αὐτὸ εἶναι ὁλόκληρος κόσμος, ἔχων κατὰ συμπαραβολὴν τὴν αὐτὴν ἀξίαν ἣν ἔχει διὰ τοὺς ἄνδρας ἢ ἡγενομένους, ἢ κοινωνία. Ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους τῶν παιδῶν σχέσεσιν ἀπαντῶσιν ἐν μικρότερον μόνον σπουδαιότητι ὡς πρὸς τὰς ἀμέσους συνεπείας πᾶσαι αἱ ἀρεταί καὶ αἱ κακίαι αἵτινες ἀφιέμενται εἰς τὴν τύχην, αἱ μὲν προφανῶς ἐλαττοῦνται, αἱ δὲ πληθύνονται· ὅ,τι περισσότερο κολακεύει καὶ ἐξυπηρετεῖ τὰς ἡμητέρας ὁρέξεις, τοῦτο βαθμῶν καὶ ἀνεπαισθήτως ἐναγκαλιζόμεθα, οὕτω δὲ αἱ ἀγαθαὶ ρίζαι ἄνευ καλλιέργειας δὲν προάγονται ἐπὶ ἐδάφους ξηροῦ καὶ ἀγόνου, ὡς καὶ αὐτὴ ἡ εὐφορος γῆ εὐκολώτερον ἐστὶ νὰ μεταβληθῇ εἰς χέρσον, πλήρη ἀκανθῶν, παραμελουμένη, ἢ πετρώδης εἰς εὐχυμὸν καὶ καρποφόρον.

Ὁ Λαβρυγέρ ἐκφράζεται οὕτως·

Οἱ παῖδες εἶναι ὑπερήφανοι, περιφρονητικοί, ὀργίλοι, φθονεροί, περιεργοί, φιλοκερδεῖς, ὀνηροί, κλίπται, δειλοί, ἀκράτητοι, ψεῦσται, κρυψίνοες, γελῶσι καὶ κλαίουσιν εὐκόλως, χαίρουσιν ἀπληστώως καὶ λυποῦνται κατάκαρδα διὰ μικρολόγους αἰτίας, δὲν ὑποφέρουσι τι κακὸν καὶ ἐπιθυμοῦσι νὰ κάμνωσι πρὸς τοὺς ἄλλους· εἶναι ἥδη ἄνθρωποι.

Ἡ εἰκὼν αὕτη ἀληθῶς δὲν εἶναι περιποιητικὴ, ἀλλὰ βάλλωμεν τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ ἐξετάσωμεν. Ὁ περιγράφας αὐτὴν εἶν' ὁ περιφημὸς συγγραφεὺς τῶν χαρακτήρων.

Ὁ Λόκ λέγει· Ὅ,τι ὁλοῦ τὸ πρὸς τὴν ἐξουσίαν σφοδρὸν πάθος τῶν παίδων εἶναι ὅτι συζῶντες διαφιλονεικοῦσι τὴν ἐπὶ τῶν συντρόφων κυριαρχίαν· πρὸς ἀποσόβησιν τούτου· ὅχι μόνον τιμωρητέος ἐστὶν ὁ πρωταίτιος ἄνευ ἀναβολῆς, ἀλλὰ δέον καὶ πάντες νὰ διδασκῶσιν νὰ φαίρωνται πρὸς ἀλλήλους εὐγενῶς καὶ περιποιητικῶς· τότε βλέποντες ὅτι ἀντὶ νὰ ἐξευελίζωνται, ἀγαπῶνται καὶ ὑπολήπτονται, θὰ εὖρωσι περισσότερο εὐχαρίστησιν εἰς τὴν τοιαύτην συμπεριφορὰν ἢ εἰς ἀνάρμοστον ἐπ' αὐτῶν κράτος. Ταῦτά περίπου καὶ ὁ Λαβρυγέρ.

(ἀκολουθεῖ)

ΠΕΡΙΟΔΙΑΙ ΕΝ ΠΕΡΣΙΑΙ

(Ἴδε σελ. 1008 τεῦχος Α' Β.)

πων τοὺς ἄλλους νὰ συμμερίζωνται τόσον ὀλίγον τὴν φαντασίαν μου, πρὸ πάντων τοὺς συμπατριώτας μου, κατοίκους τῶν μερῶν τούτων, ἀξιωματικούς τοῦ στρατοῦ, ἢ πολιτικούς ὑπαλλήλους, ὅτινες ἐν γένει ἦσαν ὀλίγον ἐπιρροεπεῖς εἰς τὰ ὄνειροπολήματα τῆς φαντασίας, ἢ ἔμελλον ν' ἀπολέσωσι τὴν εὐφυίαν ὅλης τῆς ποιήσεως ταύτης ἐνεκα τῶν περσιῶν, τῶν στερήσεων καὶ τῶν παθημάτων τῆς ὑπηρεσίας.

Ἐλεγον ὅτι ἡ οἰκία, ἣν μοι ἔδειξεν ὁ διευθυντῆς τῆς ἀστυνομίας εἶχεν ἀνεκτὴν ἀποψιν. Μικρὰ κρήνη ἀκαθάρτου ὕδατος καὶ μαραμμένα ἡλιοτρόπια ἐπαρουσίαζον ἐκ νέου, ἐντὸς μιᾶς αὐλῆς ἀρκούντως ἀθλίας, τὴν ἀνατολικὴν πολυτέλειαν· ἀλλὰ τὸ δωμάτιον εἰς ὃ εἰσῆλθον μοι προξένησε θελκτικὴν ἐκπληξιν. Οἱ τοῦχοι ἐρυθροβαφεῖς κατὰ τὸν περσικὸν τρόπον ἠκτινοβόλουν ἐκ χρυσομάτων καὶ ἐξ ἀνθέων. Ἡ ἐστία ἦτο ὑπὸ κομψὸν θόλον καὶ ἐν μέγα παράθυρον, ποικιλογραφημένον ἐκ χρωματιστῶν ὑάλων, κατεῖχε σχεδὸν ὅλην τὴν ἔκτασιν ἐνός τοίχου τῆς ὠραίας ταύτης κατοικίας. Μ' ὅλα ταῦτα, ἐπειδὴ, ἐκτὸς τῆς πολυτελείας ταύτης γινομένης πρὸς καλλωπισμὸν ἢ κατοικία αὕτη ἦτο ὀλίγον ἀναπαυτικὴ, ἀπεφάσισα νὰ ζητήσω καλλίτερον κατάλυμα ἐντὸς τῆς οἰκίας ταύτης, ὅπερ, ἄλλως ἦτο καὶ μᾶλλον κατάλληλον. Ὁ διευθυντῆς τῆς ἀστυνομίας μὲ εἰσήγαγε διὰ μέσου τῶν κήπων ὀλίγον τι ἐφθαρμένων, εἰς γυναικωνίτην, ἀκατοίκητον τότε, καὶ συγχείμενον ἐκ δωματίων ὅπως καταλλήλων, ἀλλ' ὀλίγων σκοτεινῶν. Διέταξε νὰ μοι ἀνάψωσι μεγάλην πυρὰν καὶ διενυκτέρευσα ἐκεῖ ἀρκετὰ ἀνέτως. Ἀλλὰ πρὶν ἀποφασίσω νὰ κοιμηθῶ, τὴν φαντασίαν ἔχων ἐξήμενν ἐκ τῆς ἀνυπομονησίας τοῦ νὰ μεταβῶ εἰς Περσίαν, περιεπλανώμενη πρὸς ἄλλο μέρος ἐντὸς τοῦ κήπου μὲ τὰ νυκτερινὰ ἐνδύματα, διότι ὁ καιρὸς ἦτο θερμὸς, καὶ ἤκουον τὸν βόμβον τῶν κωνόπων. Τέλος κατεκλίνθη ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ μεταβῶ εἰς Περσίαν καὶ αἱ βαθεῖαι σκέψεις ἐπὶ τῶν ἀνεξιχνιάστων μυστηρίων τῶν γυναικωνιτῶν δὲν μοι ἀφῆκαν νὰ κοιμηθῶ.

Εἶχμεν ἀποφασίσει ὅπως τὴν ἐπιούσαν διέλωμεν δι' Ἐριθάν, πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν ἡμιόνων καὶ τῶν ἵππων ἡμῶν. Ἐπωφελήθημεν ἐκ τῆς ἀναπαύλας ταύτης διὰ νὰ ἐπισκεφθῶμεν, τέσσαρας καὶ ἡμίσειαν λεύγας μακρὰν τῆς πόλεως ταύτης, τὴν ἀρχαίαν μονὴν Ἐτο Μι-α-δζιν (1), ἧς ἡ ἀρχὴ, μοι εἶπέ τις, χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ τριακοσιοστοῦ τρίτου ἔτους μ. Χ.

Ἄφου ἔλαβον τὴν εὐλογίαν τοῦ πατριάρχου καὶ παρεκάθησα διαταγῇ αὐτοῦ εἰς γεῦμα ἐκ τυροῦ, ἐκ καϊμικίου, εἶδους ἀνοθαλάκτος εἰς τεμάχια, ἐκ παστοῦ κρέατος καὶ ἐξ οἴνου διατηρουμένου ἐντὸς χοιρίνων ἀσκῶν, ἐπεστρέψαμεν εἰς Ἐριθάν ὅπου διῆλθον καὶ δευτέραν νύκτα ἐντὸς τοῦ ἐρήμου γυναικωνίτου μου, ἀρκούντως παρενοχλουμένου ὑπὸ τῶν κωνόπων καὶ

(1) Ἡ λέξις Ἐτο Μι-α-δζιν ἀρμενιστὶ σημαίνει κατόρθωσιν τοῦ ἐνανθρωπήσαντος μονογενοῦς υἱοῦ, ὠνομάσθη δ' οὕτω, διότι ὡς λέγουσιν ἐνταῦθα ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὤφθη εἰς τὸν ἅγιον Γρηγόριον, Α' πατριάρχην. Ἡ μονὴ εἶναι σκοτεινὸν κτίριον ἐκ μεγάλων λίθων, τὸ δὲ ἐσωτερικὸν αὐτῆς οὐδὲν ἔχει γλυπτικὸν ἢ ζωγραφικὸν κόσμημα ἄξιον λόγου. Ὑπάρχουσιν ὅμως σταυροὶ καὶ διάφορα χρυσαῖα ἀναθήματα ὧν τὰ πλεῖστα ἐδώρηθῆσαν ὑπὸ παπῶν. Τὰ κυριώτερα τῶν ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ εὐρισκομένων λειψάνων εἰσὶ: τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος τῆς ἁγίας Ρεψίμης, βραχίων τῆς ἁγίας Καϊάνης, βραχίων Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ, κληθέντος οὕτως ἐνεκα τοῦ ὅτι προσήλυτίσε τὴν Ἀρμενίαν, πλευρὰ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, ἐπισκόπου Ἱερουσαλήμ καὶ δάκτυλος τοῦ ἁγίου Πέτρου. Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα λείψανα ἁγίων ἠκιστα γνωστῶν· οἱ δὲ μοναχοὶ βεβαιοῦσιν ὅτι ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐφυλάσσοντο καὶ οἱ δύο ἦλοι, δι' ὧν εἶχον προσπαγῆ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ αἱ χεῖρες τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὧν ὁ μὲν εὐρίσκεται ἐν Διαρβεκίρῃ ὁ δὲ ἐν Γεωργία· καὶ ὅτι Ἀβθᾶς ὁ μέγας ἀφῆρσεν ἐκ τοῦ θησαυροφυλακίου τῶν τὴν λόγγην καὶ τὴν ἄρραφον χλαμύδα καὶ ἐπλούτισε δι' αὐτῶν τὸ ἐν Ἰσπαχάν. Ἐν τῇ κέντρῳ τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει μέγας τετράγωνος λίθος ἐφ' οὗ διατείνονται οἱ Ἀρμένιοι ὅτι ὤφθη ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τῷ ῥηθέντι πατριάρχῃ τὴν ἐσπέραν κυριακῆς, ὅτι συνώμιλῃσε μετ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι διὰ φωτεινῆς ἀκτίνος ἔδωκε τὸ σχέδιον ταύτης. Οἱ μοναχοὶ προστιθέασιν ὅτι ταῦτο χρόνως εἶχεν ἀνοίξει ἡ γῆ ἐν τῷ μέρει τούτῳ ὃ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς κατεκρήμινεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν

Τὴν 3 Ὀκτωβρίου, εἰσῆλθον εἰς Ναχτσεβάν. Οὐδὲν ἄγριον ἢ φανταστικὸν δύνναμι εἰπεῖν, ἢ τὴν ἄμορφον χώραν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας κεῖται ἡ πόλις αὕτη. Τὰ μέρη ταῦτα εἶναι κοιλάδες καὶ ὄρη μονήρη, πρασινόχλοα καὶ ὑφαισπειώδη. Ὅσον διὰ τὴν πόλιν, αὕτη εἶναι ἄμορφόν τι σύνολον, ὅπερ μόλις δύναται νὰ διακρίνη ὁ Εὐρωπαῖος. Μικροὶ πηλότοιχοι, οἵτινες φαίνονται κατεσκευασμένοι ὑπὸ ἀνεπιτηδείων παιδιῶν, ἐγείρονται τῆδε κἀκεῖτε, καὶ βλέπει τις ἐξερχομένους ἐκ τῶν ἀβύλων τούτων κατοικιῶν, γέροντας ὑπεργήρους, γυναῖκας βρακενδύτους, παῖδας νέους καὶ ζωηρούς, ἀλλὰ φρικωδῶς βυπαρούς. Τοῦτο ἐν Ἀρμενίᾳ καλεῖται πόλις· ἐγὼ δὲ ὅστις ἤκουσα τοὺς Ἀρμενίους ἐν Πετροπόλει καὶ Μόσχᾳ νὰ ἐπαινῶσιν ὁμοθυμαδὸν τὴν Ναχτσεβάν, ὡς ἐπίγειον παράδεισον!

Ὁφείλω νὰ εἶπω ἐν τούτοις ὅτι ἡ οἰκία τοῦ διοικητοῦ Ἐσχάν-Χάν, κειμένη ἐκτὸς τῆς πόλεως, παρέχει τερπνὴν θέαν, τοῦτο δὲ ἴσως ἐν συγκρίσει. Μοὶ προτεινόμενα ἐξαισιον κατάλυμα, ἐνθα εὔρον πολλὰ ἐπιτήδεια, μεγάλην πυρὰν, ἐφαπλώματα μαλακὰ καὶ κομψὴν αἶθουσαν. Τὸ οἶκημα τοῦτο ἔκειτο ἀπέναντι ἐνὸς γυναικωνίτου τοῦ Χάνου· ἀλλ' ἡ ὑπαρξίς τῶν γυναικῶν περιβάλλεται διὰ τοιούτου μυτηρίου ἐν τῇ χώρᾳ

III. αἰῶνος ἐπανεκτίσταντο τὴν προτέραν αὐτῶν ἐξουσίαν ἐν Αἰγύπτῳ. Τῷ 1766 ὁ Ἀλῆ βεης ἠρνήθη ν' ἀποτίσῃ τὸν φόρον, ἐδίωξε τὸν πασᾶν, ἐνίκησε τὰ τουρκικὰ στρατεύματα καὶ ἀνεκυρήχθη σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου, καὶ μόνον διὰ τῆς προδοσίας ἐτέθη τέρμα εἰς τὴν ἐπανάστασιν ταύτην. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ γεγονός τοῦτο οἱ Μαμελούκοι ἔμειναν ἀνεξάρτητοι πράγματι, ἄχρις οὔ, ὅτε ὡς ἀρχηγὸς εἶχον τὸν Μουράτ βεην καὶ Ἰβραχίμ βεην, Ναπολέων ὁ Α'. ἀπέβη εἰς Αἴγυπτον τῷ 1798. Αἱ νίκαί τῶν Γάλλων κατέβαλον αὐτοὺς σπουδαίως, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν καὶ πάλιν ἐξανέστησαν καὶ τῷ 1808 ἐβρίψαν τὸν Μεχμέτ Ἀλῆ, πασᾶν τῆς Αἰγύπτου.

Κατὰ τὴν γαλλικὴν κατοχὴν τῆς Αἰγύπτου ὁ στρατηγὸς Βοναπάρτης προσέλαβε πολλοὺς ἱππεῖς Μαμελούκους, οἵτινες ἐν Γαλλίᾳ ἀπετέλεσαν ἀπὸ τοῦ 1804 λόχον τινὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς καὶ ἔφερον τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν στολήν. Μετὰ τὴν ἐξωστὴν τοῦ Ναπολέοντος οἱ Μαμελούκοι οὗτοι διεσχορπίστησαν.

ταύτη, ὥστε οὐδὲ κἂν ἠθέλησα νὰ μάθω ποῦ αὐταὶ κατώκουν. Ὁ ξενίζων ἡμᾶς, Ἐσχάν-Χάν, ἔχει βιβλὸν στρατηγῶν ἐν τῇ βωτσικῇ ὑπηρεσίᾳ, καὶ ἐξασκεῖ τὰ κηθήκοντα διοικητοῦ τῆς πόλεως Ναχτσεβάν καὶ ὅλης τῆς περὶ αὐτὴν ἐλεεινῆς χώρας. Ὁ στρατηγὸς οὗτος προσήλωτο ὑπερηφάνως τὰς ἐπωμίδας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ γεωργιανοῦ ἐνδύματος, ὅπερ εἶναι ἐν χρήσει ἐνταῦθα.

Οἱ Μωαμεθανοὶ τῆς Ἀρμενίας, καὶ τὸ σύνολον τῶν κατοικῶν τῆς Ταυρίδος καὶ ὅλης τῆς Ἀδερβαϊδζάν, οἱ ὁποῖοι πολλάκις κηκῶς κελούονται Πέρσαι, ἀνήκουσιν εἰς φυλὴν ὅλως ἀλλοίαν τῶν γνησίων Περσῶν, ὧν ἀγνοοῦσι καὶ αὐτὴν τὴν γλῶσσαν. Εἶναι πραγματικῶς ταταρικῆς φυλῆς, ἐνῷ οἱ Πέρσαι οἵτινες κατοικοῦσι τὰς πέραν τῆς Καπλαγκοῦ χώρας, πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀρχικὴ φυλὴ, ἢ τοῦλάχιστον ἀγνώστου καταγωγῆς. Αἱ γλῶσσαι τῶν δύο ἔθνῶν δὲν ἔχουσι μεταξὺ τῶν οὐδεμίαν ὁμοιότητα· ἐπίσης ὑπάρχουσι μεταξὺ τῶν κατοικῶν τόσον ἐπαισθηταὶ διαφοραὶ κατὰ τε τὸν χαρακτῆρα, τὴν μορφήν καὶ τὰ ἔθη, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ συγχίση τις αὐτοὺς, ὡς οὐδὲ τοὺς Ρώσους μετὰ τῶν Γερμανῶν τῶν κατεκτημένων ἐπαρχιῶν τῆς Βαλτικῆς.

Ἐκοιμήθην διὰ τελευταίαν φορὰν ἐπὶ τοῦ βωτσικοῦ ἐδάφους, διότι ἐμέλλομεν τὴν ἐπιούσαν νὰ διαθῶμεν τὰ μεθῆρια, ἅπερ ἀπαρτίζει ὁ ποταμὸς Ἀράξης, — καὶ εἰσέλθοντες εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ Σάχου. Ἡ ἰδέα αὕτη μοὶ ἐκράτη ἄγρυπνον καὶ ἔρχισα νυκτερινὸν περίπατον ἐν τῷ κήπῳ, ἐνθα ὁ ἄηρ μοὶ ἐφάνη θερμὸς καὶ βρῦς ὡς ἐν λουτρῷ.

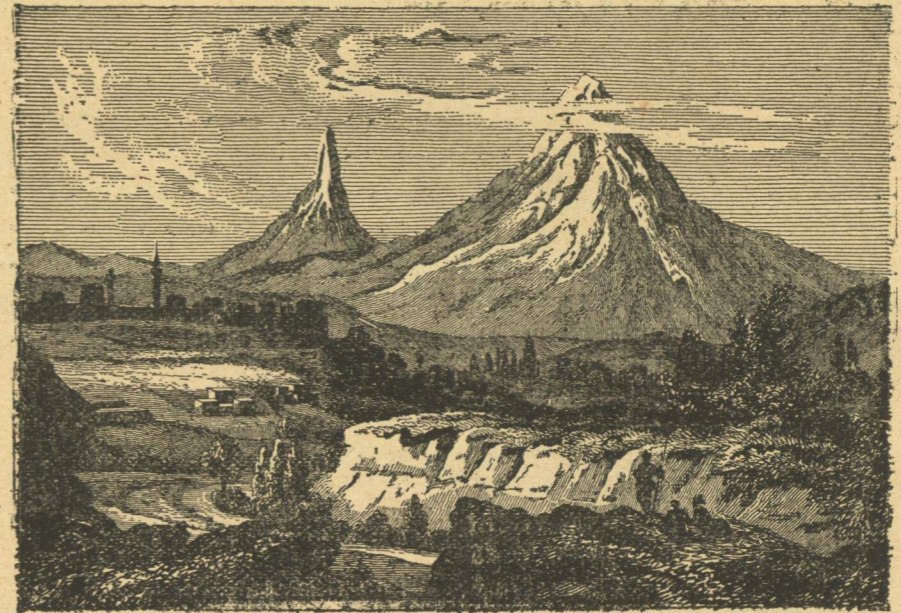
Ἐξ Ἀράξου (1) μέχρι Ταυρίδος ἡ πορεία ἡμῶν ἐγενεῖν εὐχερεστέρα καὶ τερπνοτέρα. Ἀφοῦ

(1) Ἀράξης· τανῦν Ἀρὰξ, ἐν τῇ Ἀσιατικῇ Ρωσίᾳ, συμβάλλων δεξιόθεν εἰς τὸν Κούρ (Κύρον). Πηγάζει ἀπὸ τῆς τουρκικῆς Ἀρμενίας, 35 χιλιάμ. ΝΑ τῆς Θεοδοσιουπόλεως καὶ διαρρέων τὴν παρὰ τὰς ὑπερείας τοῦ Ἀραράτ χώραν χύνεται εἰς τὴν Καππίαν θάλασσαν. Πρὸς 645 χιλιάμ. Περὶ τοῦ ποταμοῦ τούτου καίτοι ὁ Βεργίλιος ἐν τῇ Αἰνιάδι αὐτοῦ Β.βλ. Η'. στίχ. 728 λέγει ὅτι γεφύρα οὐ ζεύγνυται: *Pontem indignatus Araxes*, οὐχ ἦ-τον ὅμως εὐρίσκομεν ἐν τῷ Ἡροδ. Β.βλ. Α'. 205, ὅτι ἐξεύχθη ὑπὸ Κύρου τοῦ υἱοῦ τοῦ Καμβύτου· σήμερον δὲ εἶναι ἐξευγμένον ὑπὸ τριῶν λιθίνων γεφύρων.

διήλθον ἐπιμόχθως τὸν ποταμὸν, σχεδὸν εἰς ἕκαστος ἰδιαιτέρως, ἐντὸς πλοίου ἐκ τῶν πλέον πρωτοτύπων, — ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἦτο τετράγωνον, — εἶδομεν, ἐντὸς μιᾶς ἐρήμου κοιλάδος, σκηνὰς πολυαρίθμους. Αὗται ἀνῆκον εἰς μιχμαν-ῶ δ ῥ(1) τινα ὅστις ἀποσταλεῖς ἐκ Ταυρίδος, ἀνεμεινεν ἡμᾶς μετὰ πολυπληθοῦς θεραπείας, διὰ νὰ μᾶς συνοδεύσῃ καὶ ἐπαρκέσῃ εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας μας μέχρι τῆς πόλεως ταύτης. Ὁ Πέρσης οὗτος, καλούμενος Ἀλῆ-Χάν, — ἄρχων, ὡς εἶπον ἡμῶν, — ἦτο ἀνὴρ παχὺς, δυσειδής, φλύαρος, φιλοφρονητικὸς καὶ πλήρης κομπορρημοσύ-

νης. Ἐσπευσε νὰ μᾶς δείξῃ τὰς σκηνὰς αἵτινες μᾶς ἦσαν προσδιωρισμέναι· ἦσαν εὐρεῖαι καὶ ἐφωδιασμέναι ἐξ ὠραιότατων ταπήτων. Τῇ συνεργείᾳ αὐτοῦ, εὐωχῆθημεν ἀρκούντως καθ' ὁδόν· ἀλλ' ὅσον διὰ τὸν οἶνον, ἀντὶ τοῦ νὰ προμηθεύσῃ ἡμῖν τοιοῦτον, ἔπει καὶ τὸν ὀλίγον ὃν εἶχομεν, ὅλως λυπούμενος ὅτι δὲν ἦτο ἀρκούντως δυνατός· — ἦτο οἶνος Βορδώ.

Ἡ ἄμαξά μου τὸν ἐνέβαλλεν εἰς μεγάλην ἀπορίαν· ἀλλὰ κατ' οὐδένα τρόπον ἠθέλησε νὰ ἐπιβῆ αὐτῆς, καὶ μοὶ προέτρεψε λίαν οὔτε ἐγὼ νὰ ἐπιβῶ, μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἦτο πο-

ΤΟ ΟΡΟΣ ΑΡΑΡΑΤ.

ἂν ἀσύνητον νὰ ἐμπιστευθῇ τις τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς τὸ εὐκλύιστον τοῦτο κιβώτιον καὶ εἰς ἵππους οὓς ὄχι μόνον δὲν κρατεῖ τις μεταξὺ τῶν κνημῶν του ἀλλ' ὀδηγοῦνται ὑπὸ ἄλλου. Οὐχ' ἤττον ἐπέμενον εἰς τὸ νὰ μὴ ἀποχωρισθῶ ἐξ αὐτοῦ, παρὰ τὰ ἐξοχα ταῦτα ἐπιχειρήματα, καὶ τινὰ ἄλλα ἀκόμη, ὡς τὸ ὁμαλὸν τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ τέρψις τῆς ὁδοπορίας ἐφ' ἵππου. Ἡ αἰτία τῆς ἐπιμονῆς μου, κατανοῶ σήμερον ὅτι ἔσχον τὸν κεντρὸν τοῦ νὰ εἰσδύσω εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς συ-

νειδῆσεώς μου, ἦτο ἀπλῶς ὁ φόβος τῶν ταραχῶν, τῶν βδελυρῶν τούτων ζωύφιων τὰ ὁποῖα ἐδηλητηρίασαν ἐν μέγα μέρος τῆς ζωῆς μου καὶ τῶν ὁποίων ἀπαγγέλλω τὸ ὄνομα μετὰ τρόμου. Ἦδύνατο νὰ εὐρεθῶσι τοιαῦτα ζῶα εἰς τινὰ κατάλυμα, καὶ ἐν ἐλλείψει ἀμάξης δυναμένης νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἄσυλον, ὅφειλον νὰ κοιμηθῶ ἐν ὑπαίθρῳ ὑπὸ τὴν δρόσον, ἐπὶ τῷ κινδύνῳ τοῦ νὰ προσβληθῶ ὑπὸ πυρετοῦ καθὼς τοῦτο μοὶ συνέβη ἅπαξ ἐν Καυκάσῳ ἐν Ἀλεξανδρόφ. Ἡ οἰκία εἰς ἣν κατέλυσα ἦτο πλήρης ταραχῶν, καὶ μὴ ἔχων κατάλυμα κλειστὸν ἠναγκάσθη νὰ

(1) Μιχμαδάρ, ὁ ὠρισμένος εἰς ὑποδοχὴν ξένου.

διανικτερεύσω εντός τῆς αὐλῆς, ἐπὶ κλίνης ἐκ ξηροῦ χόρτου. Ἀπέκτησα ἐκεῖ πυρετὸν ἐξ οὗ ὀλίγον ἔλλειψε ν' ἀποθάνω, καὶ σωτήριον πείραν ἦτις θά μοι χρησιμεύσῃ κατὰ τὴν ζωὴν μου διὰ παντός. Πλὴν τούτου, ἡ προφύλαξις, ἐν Περσία, ἦτο περιττή, καὶ ἀφοῦ ἔστυον κατόπιν μου σχεδὸν ἀνωφελῶς τὴν ἀμαζάν μου μέχρι Ταυρίδος, στοχαζόμενος ὅτι εἶχεν ὀλίγα ἢ οὐδὲν ὑπάρχον ἔντομα ἐν τῇ γῶρᾳ ταύτῃ ἕνεκα τῆς ξηρασίας τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ ἀέρος, ἀπεφάσιτα νὰ μὴ λάβω οὐδεμίαν προφύλαξιν.

Μία ἐκ τῶν ἐνασγολήτεων μου, προχωροῦντος, ἦτο τὸ ἐπιτηρεῖν καλῶς τοὺς ἵππους οἵτινες μὲ περιεκύκλουν, διὰ ν' ἀναμιμνήσκωμαι τὰς ἵστογραφίας ὅτε ἐσταθμεύομαι, ἀρχίζων ἐκ τοῦ Ἀλῆ-Χάν, τὸν ἡμέτερον ἔνδοξον μιχμανδάρ.

Ἡ πόλις Μοράντ, ἣτις εὕρισκετο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἡμῶν, μοὶ ἐφάνη συγκριτικῶς ἀρκετὰ τερπνὴ καὶ ζαηρά. Ἐν εἶδος μου φτῆ ἡ σεῖχ οὐλ ἰσλάμ προσετέθη εἰς τὴν συνοδίαν ἡμῶν καὶ ἀπέβη ὡσαύτως δι' ἐμὲ ἀντικείμενον μελέτης. Τοῦτο ἦτο ἡ περσικωτέρα μορφή τῶν ὄσας συνήνησα ποτέ.

Κάθε ἡμίσειαν ὥραν, ὁ Ἀλῆ-Χάν διέταττε νὰ διδῶσι καπνισύριγκα, ὃν ὁ φεράς (1) αὐτοῦ τῷ ἔδιδε ἐπιτηδείως ἔριππος. Προσέφερε τοῦτον τὸ πρῶτον εἰς ἐμὲ· εἶτα ἐκάπνισεν αὐτὸν δις ἢ πρὶς, καὶ οὕτω περιῆλθεν οὗτος ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα καὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα τοὺς ἀνθρώπους τῆς θεραπείας του μέχρις ὅτου ἐξηντήθη. Ὁ καπνισύριξ ἦτο ἀπλοῦν στέλεχος κεράσου, ἀλλὰ τὸ πυρετὸν του ἦτο ἀργυροῦν. Εἶχεν εἰς τὸ βάθος μικρὰ τεμάχια ἀνθρώκων πρὸς ἀπερρόφησιν τῆς ὀσμύτης τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς παρεμποδίσεως τῆς κόπωσης, χωρὶς νὰ κωλύωσι τὴν διάβασιν τοῦ καπνοῦ. Ἀλλ' ἄσσανται ὅτε θεαύονται καὶ ἐμφράττουσι τὸν σωλῆνα. Ὁ καπνὸς ὃν ἐκόπνιζεν ὁ Ἀλῆ-Χάν ἦτο καπνὸς τῆς Οὐρμίας (5).

(1) Φεράς, ὑπερέτης τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἢ ἐν τοῖς τῶν μεγιστάνων μεγάροις ἐπιτετραμμένος.

(2) Ἡ Οὐρμία πόλις τῆς Ἀδερβαϊδζάν, κεῖται πρὸς δυσμὰς τῆς ἰμωνίμου λίμνης ἐπὶ ἐμαλοῦ ἐδάφους καὶ ἀριθμεῖ 30,000 κατοίκων.

καπνὸς γλυκύτατος. Εἶναι χρώματος ἀνοικτοῦ, καὶ θά ἐθώρει τις αὐτὸν ὡς μικρὰς βωγμὰς ξηροῦ ξύλου. Δὲν ἐφθάσαμεν εἰσέτι εἰς τὰς ἐπαρχίας ὅπου γίνεται χρῆσις ἀπλῆς ὑαλοσύριγκος, τὸσον θελκτικῆς ὅταν εἶναι τελεία. Ὁ πλέον περίφημος εὕρισκεται ἐν Σιράζ, ὅπου αὐξάνει τὸ κάλλιστον φυτὸν τοῦ τουμπάκ ἢ τεμπεκί, φυτὸν ὃπερ δὲν καπνίζεται παρὰ διὰ τοῦ ὕδατος, διότι εἶναι λίαν ναρκωτικόν.

Ἡ Ταυρίς (3) εἶναι μία τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Περσίας. Ἐλέχθη ὅτι εἶχε τεσσαράκοντα χιλιάδας κατοίκων. Πάν τὸ ὅποιον γνωρίζω, εἶναι τοῦτο, εἶναι μακρὰν τοῦ νὰ ἦναι μεγαλοπρεπής. Εἶναι λαθῦρινθος ἐκ μικρῶν ὑπολεύκων μὴ λιθοστρώτων ὁδῶν, αἵτινες περιστοιχοῦνται ὑπὸ τοίχων γθαμαλῶν, ἀνίσων, τοῦ ἰδίου χρώματος καὶ τῆς ἰδίας ὕλης ἐξ ἧς καὶ τὸ ἐδαφος. Εἰσέρχεται τις ἐκεῖ χωρὶς νὰ ὑποπτευθῆ ὡς ἐντὸς ἐκχώσεως τοῦ σιδηροδρόμου, καὶ, ὅποιαν διεύθυνσιν καὶ ἀν' λάβητε, θά εὕρητε πανταχοῦ τὴν αὐτὴν ἀργίλλον καὶ τὸ αὐτὸ μονότονον χρῶμα· τοῦτο ἐγένετο αἴτιον νὰ εἶπω εἰς ἕνα τῶν γενικῶν προξένων ἡμῶν ὅτε συζήτησις ἐγένετο περὶ Ταυρίδος, ὅτι Ταυρίς δὲν ὑπῆρχε, καὶ ὅτι τὸ οὕτω καλούμενον δὲν ἦτο παρὰ τάφος τοῦ ὀπίου ἀπέβαλλε τις τὸ χῶμα δεξιὰ καὶ ἀριστερά.

Τὰ κατ' ἐμὲ, βλέπων ἐκεῖ περιπλανωμένας γυναῖκας λίαν κεκαλυμμένας, ὡς τὰ φάσματα

(3) Ἡ Ταυρίς, κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐκλήθη Τερβρίζ (ἀντιπυρετικὸς) ἕνεκα τοῦ ὕγιους αὐτῆς κλίματος, πρωτεύουσα τῆς Ἀδερβαϊδζάν, ἔχουσα 150,000 κατοίκων, πολλὰ φρούρια, τείχη, ἱεραμονικὸν μέγαρον ἔνθα διαμένει κατὰ τὰ ἔθιμα ὁ πρίγκηψ διαδοχῶς, ἐρείπια τοῦ ὠραίου τεμένους Δζιχάν-σάχ, ὄπλοστάσιον καὶ ὠρῆαν ἀγορὰν. Ἡ πόλις αὕτη ἐμπορικωτάτη οὔσα ἐκτίσθη τῷ 792 ὑπὸ τῆς συζύγου τοῦ χαλίφου Ἀαρσὺν Ῥασσίδ Ζοβεϊδῶς ἐπὶ τῆς θέσεως ἀρχαίας τινὸς πόλεως ἧς ἀγνωστον τὸ ὄνομα. Τῷ 1724 μέγας σεισμὸς κατέστρεψε τὴν πόλιν ἀπολεσθέντων καὶ 25,000 κατ. Πρὸ τοῦ σεισμοῦ ἡ πόλις αὕτη εἶχε εφθάσει εἰς τοιοῦτον βαθμὸν πλυθησμοῦ ὥστε εἶχεν ὑπὲρ τὸ ἡμισυ ἑκατομ. κατοίκων μεθ' ὅλα ὅμως τὰ ἐκ τοῦ πολέμου καὶ σεισμῶν παθήματα αὐτῆς ἤρχισε καὶ πόλιν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ν' ἀναλαβάνη διὰ τοῦ μεταξὺ τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης ἐμπορίου αὐτῆς.

ἐντὸς τῶν σινδῶνων τῶν, καὶ τάφρους εἰ μοὶ ἔκαμον περισσοτέραν τὴν ἐντύπωσιν τῶν τάφων, ἐλάμβανον ὑπὸ ἰδίαν τὴν Ταυρίδα ἀποψιν νεκροταφείου ὃπερ ζωογονεῖται κατὰ τὸ λυκόφως. Εἰς οὐδὲν μέρος τοῦ κόσμου αἱ γυναῖκες περικυκλοῦνται τόσον ὑπὸ μυστηρίου ὅσον ἐν Περσία. Αὐταὶ ποτέ δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ ἰδῆ τις τὸ πρόσωπόν των, ὄχι τόσον ἐντὸς τῶν χωρίων ὅσον ἐντὸς τῶν πόλεων, τοῦτο δὲ οὐδαμῶς συμβαίνει μεταξὺ τῶν μουσουλμανίδων τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἰνδίας, καὶ ἀκόμη τῆς Συρίας καὶ τῆς Τουρκίας.

Ἐν Ταυρίδι ὑπάρχει λίαν ὠρῆον τι δζαμίον κατρησιωμένον, κεκαλυμμένον ἐκ κυανοῦ σμάλτου. Ἡ ἀγορὰ εἶναι μεγάλη καὶ ζωηρά· τὰ πανδοχεῖα ἢ καταστήματα εἰσὶ παμμεγέθη καὶ ὠρῆα. Ἀλλὰ ταῦτα ἀναέρω ἐνταῦθα ὡς ἀπλὴν ἀνάμνησιν, ἀφοῦ εἶδον ἄλλα καὶ ἐνόησα καλῶς τὰ θαυμαστά εἰς τὸ εἶδος τοῦτο· διότι ἡ ἀξία των ὅλως σχετικὴ δὲν μοὶ ἔκαμεν οὐδὲν ἐντύπωσιν κατὰ πρῶτον, καὶ μόνον ἐν Τεχεράνη ἠδυνήθη νὰ ἐκτιμήτω τὴν ἐμπορικὴν κίνησιν τῆς Ταυρίδος.

Ὁ Καρχεμάν-Μιρζά, (4) υἱὸς τοῦ ἀναμορφωτοῦ Ἀμπάζ-Μιρζά, ἔγγονος τοῦ πολυτελοῦς Φέτχ-Ἀλῆ-σάχ, (2) καὶ ἀδελφὸς τοῦ Μωχαμμέτ-Σάχ, τότε βασιλεύοντος, ἦτο διοικητὴς τῆς Ἀ-

(4) Ἡ λέξις μιρζά πρὸ κυρίου ὀνόματος σημαίνει ἄνδρα σπουδαῖον, διπλωμάτην καὶ μετὰ, υἱὸν βασιλέως, πρίγκηπα,

(2) Ὁ Φέτχ-Ἀλῆ-σάχ, Β' ἡγεμονόπαις τῆς τουρκομανικῆς δυναστείας τῶν Καδζάρ, γεννηθεὶς τῷ 1762 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1834 ἐχρημάτησε διοικητὴς τῆς Φαρσιστάν τῷ δὲ 1797 ἀνηγορεύθη Σάχης, πρὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως ἐκαλεῖτο Μπαμπά-Χάν. Μετὰ ἐξ ἔτη ἔστρεψε τὰ ὄμματα κατὰ τῆς Γεωργίας ἀλλὰ μάτην καθόσον ὁ ἡγεμὸν ταύτης εἶχε προσκαλέσει εἰς βοήθειαν αὐτοῦ τοὺς Ρώσους. Τῷ 1085 συνεμάχησε μετὰ τοῦ Ναπολέοντος ἐναντίον τούτων καὶ εἶτα μετὰ τῆς Ἀγγλίας. Τῷ 1813 εἰρήνευσε πρὸς τοὺς Ρώσους διὰ συνθήκης δι' ἧς παρήτετο πάσης ἀξιώσεως ἐπὶ τῆς Γεωργίας. Τὸ αὐτό ἔτος ἀπῆρσε τὴν Ἐράτην ἀπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ Καθούλ ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ τηρήσῃ αὐτὴν ἕνεκα τῆς διαφωνίας τῶν υἱῶν αὐτοῦ Ἀββάζ-Μιρζά καὶ Μωχαμμέτ-Ἀλῆ. Τῷ 1824 ἐπολέμησε κατὰ

δερβαϊδζάν, (3) καὶ κατόκει συνήθως ἐν Ταυρίδι, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν πρίγκηπα τοῦτον, οὗ σεβόμενος τὸν βαθμὸν καὶ τὴν γῶραν αὐτοῦ, ἐπαρουσιάσθη φέρων τὴν ἐπιστημωτέραν στολὴν μου· κατὰ τὴν εἰσοδὸν μου εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ἀκροάσεως ἔνθα εὕρισκετο ἦδη, τῷ ἔκαμον τὴν πλέον βαθεῖαν τῶν ὑποκλίσεων, καὶ ὅτε μοὶ διέταξε νὰ καθήσω, ἐκάθησα ἐπὶ τοῦ ἐσχάτου ἄκρου τῆς κἀθέλης ἣν μοὶ προστάμασαν ἀπέναντι τῆς ἰδικῆς του, τοῦτο δὲ ἔπραξα ἐπὶ τῇ ἐπιμόνῳ παρακλήσει ἐκείνων, προσπαθῶν νὰ κάμψω τὰς κνήμας καὶ τὸ σῶμά μου διὰ τοῦ ταπεινοτέρου τρόπου.

Οὐδεὶς δὲ μὴ πιστεύσῃ ὅτι ἐξεπλάγην ἐκ τῆς πολυτελοῦς ὑποδοχῆς του, ὄχι, ἥμην ἄφρονος ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τῆς τότες ἀπλοϊκότητος ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀνθρώπου τόσον ὑψηλοῦ βα' μου. Φαίνεται ὅτι ἡ ὁ πρίγκηψ οὗτος ἦτο λίαν μετρίοφρων ἢ ὅτι ἡ Περσία ἐξέπεσε πολὺ ἀπὸ τῆς πολυτελεί-

τῆς Πύλης καὶ τῷ 1823 ἔτυγεν ἐπὶ ὠφελους εἰρήνης. Βραδύτερον ἔστρεψεν ὁ Φέτχ-Ἀλῆ-σάχ τὰς βλέψεις καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν Ῥωσσίαν καὶ ἰδίᾳ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου. Κατ' ἀρχὰς ἀνεδείχθη νικητὴς ἀλλ' εἶτα ἐπανειλημμένως ἠττηθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Πάσχεβιτς ὑπέγραψε τῷ 1828 τὴν συνθήκην τοῦ Τουρκμάν-Τσαί παρὰ τὴν Ταυρίδα. Δι' αὐτῆς παρεχώρει τὴν περσικὴν Ἀρμενίαν εἰς τοὺς Ρώσους καὶ οὕτως ὁ Ἀράξης ἐγένετο τὸ μεταξὺ Περσίας καὶ Ρωσίας μεθόριον.

(3) Ἡ λέξις Ἀδερβαϊδζάν σημαίνει τὸ πὸν ἡ γῆν τοῦ οὐρανοῦ, διότι ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη ὁ Ζωροάστρης, καὶ κατ' ἄλλους, διότι ὑπόκειται ἡ γῶρα εἰς συνεχεῖς σεισμούς. Ἡ Ἀδερβαϊδζάν συνοδεύει ΒΑ μὲν μετὰ τοῦ Μογάν, ἀνήκοντος εἰς τὴν Ῥωσσίαν, Α δὲ μετὰ τοῦ Γκυλάν, Δ δὲ μετὰ τῆς ἀσιατ. Τουρκίας, Β δὲ μετὰ τῆς Ἐριθάν, Ν δὲ μετὰ τοῦ Ἰράκ καὶ Ν Δ μετὰ τοῦ Κορσιστάν· ἔχει δὲ ἐμβαδὸν 16,000 τετρ. χιλιάμ. καὶ διαίρεται εἰς δέκα τμήματα κυβερνούμενα ἕκαστον ὑπὸ μέλους τινὸς τοῦ βασιλικοῦ οἴκου. Ἐχει δὲ ὁ τόπος πολλὰ ὄρη, ποταμούς, λίμνας, κοιλάδας εὐφορωτάτας καὶ θερμὰ λουτρά. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ Ἀδερβαϊδζάν ἐλέγετο Ἀτροπατηνὴ καὶ Μικρὰ Μηδία. Πλούτ. Β:βλ. Β'. 537, 32. Δ'. 380, 9. Στράβ. Β:βλ. Β'. 506, 322-324, 326, 327, 329, 332.

ας της. Ἐκάθητο ἐπὶ θρόνου κεκοσμημένου ἐκ μωσαϊκῶν ἦτο ἐνδεδυμένος ἐν μέρει εὐρωπαϊστὶ, περισκελίδα ἐκ φαίου ἐριούχου, ἐπενδύτην μελάγχρουν μὲ κομβία χάλκινα καὶ ἐπανωφόριον τὸ ὁποῖον ἔφερε διφθέραν ἐκ λαχωρίου. Εἶχε λευκὰς περικνημίδας διὰ πᾶν εἶδος ὑποδήματος. Τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του ἐκ δέρματος προβάτου τῆς Βουχαράς(1), ἔχον τρίχα οὖλον, μαύρην καὶ σπιλινὴν ὡς τὸ πτέρωμα τοῦ κόρακος, τῷ ἐσκέπαζε τὸ μέτωπον μέχρι τῶν ὀφρύων καὶ τοῦ ἡμισσεως τῶν ὠτων, καὶ ὑψώνετο ὡς κῶνος ζαχαρέως εἰς ὕψος ὑπέριμετρον. Ἡ γρυπὴ μύτη του ἦτο λεπτή· αἱ παρειαὶ του ἦσαν στρογγύλαι· τὸ χροῦμα του ὑπόλευκον, εἶχε τι τὸ μοναχικόν· τὰ λεπτὰ χεῖλή του ἐπεσιάζοντο ἐκ πολὺ μακρῶν καὶ πυκνῶν μυστάκων· ὁ στρεπτός πώγων του ἦτο μέλας ὡς παρὰ πᾶσι σχεδὸν τοῖς Πέρσαις. Ἀμφιβάλλω ἐὰν ὑπῆρχε μεταξὺ των κανεὶς ὑπό-

(1) Βουχάρα ἦτοι ταμείον ἐπιστήμης, πόλις τῆς Ἀσίας, πρωτ. τῆς Βουχαρίας ἐπὶ τῆς σύρτης τοῦ Οὐάσκαν καὶ τοῦ Ζερ-Αφσχαν, 190 χιλιάμ. πρὸς Δ τῆς Σαμαρκάνδης, ἐπὶ 30, 48' Β' πλ. καὶ 26, 6' Α' μήκ. Κατ. ὑπὲρ τὰς 70,000. Πόλις περιτετεγισμένη, ἀκανόνιστος, ὁδούς ἔχουσα τοσοῦτ' στενὰς, ὥστε αἱ κάμηλοι δὲν δύνανται διὰ πασῶν νὰ διαθῶσι· περιέχει πολυαριθμούς ἀγορὰς, 360 τεμένη καὶ 64 σχολὰς, ἀλλ' οὐδὲν ἄξιον σημειώσεως μνημείων, ἐκτός τοῦ εὐρυτάτου ὄχρου μεγάρου (Ἄερκ), ἐν ᾧ ἠδρυνεὺν ὁ Χάνης. Τὰ περίχωρα εἶναι τερπνά καὶ εὐφορα. Κέντρον ἐμπορίου πάσης τῆς Βουχαρίας, τοῖς παρ' ἀρχαίαις Σαγδιανῆς. Θεωρουμένη ἐπὶ πολὺ ὡς ἐστία τῆς μουσουλμανικῆς ἐπιστήμης καὶ σοφίας, ἡ Βουχάρα μετ' ὄλον τὸ πλῆθος τῶν σχολείων αὐτῆς, δὲν εἶναι πλέον ἄξια τῆς τῆς αὐτῆς φήμης· ἡ ἐκπαίδευσις ἀνατεθειμένη τοῖς ἱερεῦσι χωλαίνει πολὺ. Τάφοι πολλῶν μωαμεθανῶν ἁγίων. Ἡ ἀρχαιστάτη αὐτῆ πόλις κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων τῷ 705, ὑπῆρξεν ἔδρα τῆς δυναστείας τῶν Σαμανιδῶν, ἐκφυρολήθη, ἀνεκτίσθη ὑπὸ τοῦ Δζεγγίς-Χάν, ἐγένετο πρωτεύουσα εἰς τῆς ἀναγορεύσεως εἰς τὸν θρόνον τῶν Οὐσέκων καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1869 ἐκυριεύθη μετὰ μέρους τῆς Βουχαρίας ὑπὸ τῶν Ρώσων. Τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς ἐκλείσει τὸ πάλαι σὺν ἄλλοις περιωνύμοις σοφοῖς καὶ ὁ Ἀδικέννας. Ἡ μεγίστη τῶν σχολῶν αὐτῆς ἐκτίσθη δαπάνῃ Αἰκατερίνης τῆς Β'. αὐτοκρατορίας τῆς Ρωσσίας.

ξανθος ἢ ξανθοκόκκινος· ἀλλὰ θὰ ἦτο δυσχερὲς τὸ νὰ βεβαιωθῶ περὶ τούτου, διότι πάντες βάρφονται διὰ χρώματος μαύρου, ἐρυθροῦ καὶ ἰώδους. Ὅσον διὰ λευκοῦς πώγωνας, δὲν εἶδον ἐξ αὐτῶν ποτὲ παρὰ ἓνα ἢ δύο ἐντὶς πτωχῶν τινῶν χωρίων, καὶ ὅμως δὲν εἶμαι ἐτι ἐντελῶς βέβαιος ἂν τὸ ὠνευρήθην ἢ οὐ.

Τὸ ὕψος τούτου ἦτο ἀτάραχον καὶ γλυκὺ· τὸ μείδιμά του ἦτο δόλιον· ἐκράτει πολλάκις τεταπεινωμένους ἢ ἡμικλείστους τοὺς ὀφθαλμούς του· αἱ κινήσεις του ἦσαν σπάνιαι καὶ βραδεῖς. Ὁμίλει ὀλίγα καὶ χαμηλοφώνως. Δὲν θὰ μνημονεύσω τὴν συνδιάλεξίν του, διότι κατέστη σχεδὸν οὐτιδανή, ἢ τοῦλάχιστον δὲν διετήρησα οὐδεμίαν περὶ ταύτης ἀνάμνησιν.

Ἐμελλον νὰ ἴδω ὡσαύτως τὸν πρωτότοκον υἱὸν τοῦ βασιλέως. Ἡ Ταυρίς ἦτο ἡ συνήθης κατοικία του· κατὰ τὸ ἔθος ἔπρεπεν ἵνα ὁ διάδοχος κατοικῆ μακρὰν τοῦ βασιλείως(;) ἤλθεν ἐκεῖ ἀπλῶς διὰ νὰ συντροφεύσῃ ἢ νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν μητέρα του(;) περὶ τούτου δὲν δύναμαι νὰ εἶπω, καὶ ἀγνοῶ εἰς ποίους νόμους τῆς ἐθνομωτοπίας ὑπετάσσεται ἢ ὑπαρξίς τῆς ἀνάσσης ταύτης. Τοῦτο μόνον γινώσκω, ὅτι παρουσιασθεῖσα μοὶ προσήνεγκε πολυτελεῖ δῶρα λίαν φιλοφρόνως καὶ ἐζήτησε νὰ ζωγραφίσω τὸν προσφιλῆ αὐτῆς υἱόν, ἀφοῦ εἶχον τὸ πλεονέκτημα τοῦτο τὸ ὁποῖον αὐτὴ ἐκάλει θαυμάσιον, νὰ μεταφέρω ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν φυσιογνωμίαν τῶν ἀνθρώπων. Προσεπάθησα νὰ ἱκανοποιήσω τὸν πόθον τοῦτον, καὶ ἐπανερχόμενος ἔτυγον κολληκευτικῶν εὐχαριστήσεων καὶ δῶρων ζαχαρωτῶν τόσων πολλῶν ὥστε τὰ δῶρα δωμάτια μου ἀληθῶς ἐπληρώθησαν.

Ἐν Μιάνη(2), ὅπου διήλθομεν τὴν νύκτα τῆς 25, προσεβλήθημεν ὑπὸ ἀγενοῦς καὶ φοβερᾶς

(2) Ἐκ τῆ πόλεως ταύτης κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1667 ἀπέθανεν ἕνεκα τῶν πολλῶν κόπων αἱς ὑπέστη κατὰ τὴν ὁδοπορίαν του ὁ περιφημὸς περιηγητὴς J. Thevenot ἐν ηλικίᾳ 34 ἐτῶν. Ἡ Μιάνη ἄλλοτε ἀρκούντως ἀξιόλογος, τὴν σήμερον ἀριθμεῖ μόνον 2,000 κατ. Πιθανόν ἡ παρακμὴ αὐτῆ τῆς πόλεως νὰ προῆλθεν ἐκ τῆς νοσώδους αὐτῆς ἀτμοσφαιρας καὶ ἐκ δύο εἰδῶν ὀλετήρων· οἷτινες μαστίζουσι τὴν χώραν, οἱ σκνίπες (κωνίαι)

Η ΣΑΛΠΙΓΞ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ.

Πολὺς λόγος ἐγένετο ἐσχάτως εἰς Βερσαλλίας περὶ τινος συμβάντος λίαν μὲν παραδόξου, ἀλλὰ δυσκόλου πρὸς ἐξιστόρησιν ἰδοὺ τὸ συμβάν ὅπως ἐκθέτουσιν αὐτὸ αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες.

Εἰς Νέος Ἱεροτρόφος, ἔχων ὀλιγίστην κλίσιν πρὸς τὸ μέλλον ἐπάγγελμά του, μετέβη ἵνα διέλθῃ εἰς Βερσαλλίας τὸν χρόνον τῶν διακοπιῶν εἰς οἰκίαν ἐξαδέλφου τινός, κυρίως εἰς ἄκρον ἐπαγωγῶς, ὡραίας, συνετῆς καὶ ἐπὶ πάσῃ τούτοις χήρας.

Ἐσπέραν τινὰ τοῦ φθινοπώρου, ἐξαδέλφος καὶ ἐξαδέλφη, ἐπιστρέφοντες ἀπὸ μακρὸν περίπατον, εἰσήρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν των. Κατὰ δυστυχίαν, ἡ οἰκία αὕτη δὲν εἶχε παρὰ μίαν μόνην ἐξοδόν, καὶ εἰς τὴν ἀπουσίαν τῆς οἰκοδεσποίνης, ἡ θεραπαινὶς εἶχεν εἰσάξει σαλπικτικὴν τινα τῶν καρβινοφόρων, συγγενῆ τῆς, ἄνδρα μεγαλόσωμον καὶ ἀόυνατον ἔχοντα στόμαχον, τὸν ὁποῖον ἡ παιδίσκη ἐπάσχισε ν' ἀνορθώσῃ με ζωμόν κρέατος καὶ φρυχανίας ἄρτου. Κρίνατε εἰς ποίαν ἀμηχανίαν εὐρέθη τὸ ζεῦγός μας συλληφθὲν εἰς τὴν φωλεάν. Ἡ θεραπαινὶς ἐπανερχεται σπεύδουσα, ὅσον ἠδυνήθη εἰς τὸ μαγειρίον τῆς, ὁ δὲ σαλπικτικὴς ἀφοῦ ἠνοιξεν ἀνωφελῶς πολλὰ ἀρμάρια, μὴ δυνάμενα νὰ τὸν χωρέσωσιν κατέφυγεν ὑπὸ τὴν κλίνην τῆς οἰκοδεσποίνης.

Ἡ οἰκοδεσποῖνα εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνά τῆς, ἀφοῦ ἀπεχαιρετίσθη ἀπὸ τὸν δειλὸν καὶ συνεσταλμένον ἐξαδέλφον τῆς. Ἦτο δὲ εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ νὰ ἐνδύθῃ τὴν νυκτερινὴν τῆς ἐνδυμασίαν, ὅτε στρεφομένη παρατηρεῖ αἴφνης, τίνα; . . . τὸν ἱεροτρόφον μας γονυκλινῆ ἔμπροσθέν τῆς, με βλέμμα ἰκευτικόν καὶ με βραχίονας τεταμένους, ὡς ποτε ὁ Ρουσσῶ, ἐνώπιον τῆς κυρίας Βαζίλ.

— Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! ἐξαδέλφε, ἀνακράζει ἡ κυρία ἐκπλαγεῖσα, ἐγείρου, ἐξέλθε! Τί θὰ εἰποῦν δι' ἐμέ, ἐὰν μάθωσιν ὅτι εὕρισκεσαι ἐνταῦθα; Λησμονεῖς ποῖα εἶμαι καὶ πρὸ πάντων ποῖος εἶσαι ἢ σοφολογιότης σου;

— Ἐξαδέλφη μου, ἀπεκρίθη ὁ ἱεροτρόφος ἐκτός ἑαυτοῦ, ἄλλην κλίσιν ἀπὸ τοῦ νὰ σὲ ἀγαπῶ δὲν

ἔχω, καὶ οὐδεμία δύναμις τοῦ κόσμου ἰσχύει νὰ μ' ἀποσπάσῃ ἐντεῦθεν, καὶ ἂν ἐμελλὰ ν' ἀκούσω ἠχοῦσαν εἰς τὰς ἀκοάς μου τὴν σάλπιγγα τῆς Δευτέρας Παρουσίας.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὁ καρβινοφόρος μας, ὅστις ἐστενοχωρεῖτο πολὺ, ὑποκάτωθεν τῆς κλίνης ἔθεσεν εἰς τὸ στόμα του τὴν σάλπιγγα καὶ ἤρχισε δευτέρον τι ἐμβατήριον.

Τ. ρ. ρ. λὰ. τὰ. τὰ. τὰ. τὰ. τὰ.

Ἡ οἰκοδεσποῖνα ἀφίνει κραυγὴν, ὁ ἱεροτρόφος φεύγει ὀρομαῖος, ὁ δὲ καρβινοφόρος μας ἐπωφελούμενος ἐκ τοῦ γενικοῦ τρόμου, ἐπιστρέφει εἰς τὴν πρωτοφυλακὴν του, ὅθεν στιγμιαίως ἀπεμακρύνθη.

— Ὁ αἰσθηματικὸς μας ἱεροτρόφος λοιπὸν δὲν εἶχεν ἀρκετὴν γενναϊότητα, καίτοι ὀρκισθεὶς, νὰ μείνῃ γονυπετὴς πρὸ τῆς λατρευομένης του, ἅμω ἤκουεν ἠχοῦσαν τὴν τρομερὰν σάλπιγγα τῆς Δευτέρας Παρουσίας.

—ο—ο—ο—

ΠΕΡΙ ΠΥΡΙΤΙΔΟΣ.

Θεωρεῖται βέβαιον ὅτι ἡ πυρίτις ἢ τοῦλάχιστον οὐσία τις παρεμφερὴς ἦτο γνωστὴ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους· σχολιαστὴς κώδικος νόμων τοῦ Ἰνδοστᾶν ἰσχυρίζεται, ὅτι ἐγένετο ἐκεῖ χρῆσις αὐτῆς πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων. Ὁ Μάρκος Γράκχος, ζήσας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Θ'. αἰῶνος, ἀναφέρει δύο εἶδη πυροτεχνημάτων, ἄτινα ἀμφοτέρω, λέγει, παρεσκευάζοντο δι' ἄνθρακος, θείου καὶ νίτρου, τούτέστιν ἀκριβῶς διὰ τῶν ὑποστάσεων τῆς πυρίτιδος. Ὁ Βάκων ἐγνώριζεν ἐπίσης καὶ αὐτὸς τὴν ὕλην ταύτην, ἀλλ' ἐφοβεῖτο νὰ τὴν ἀποκαλύψῃ πολὺ φανερά, ὅπως μὴ κάμη ὁ λαὸς κακὴν αὐτῆς χρῆσιν· ὑποθέτει δὲ οὗτος, ὅτι ὁ Γεδεών διὰ τῆς πυρίτιδος κατώρθωσε νὰ νικήσῃ τοὺς Μαδιανίτας μετὰ τῶν τριακοσίων του. Διαφεύγει τὴν μνήμην ἡμῶν τὸ ὄνομα ἐκείνου ὅστις, ἐν Θεσσαλίᾳ κατὰ τὴν μυθολογίαν ἀπεμιμῆτο τοὺς κεραυνούς τοῦ Διός· ἕνεκα τοῦ ὀποῖου ὀργισθεὶς ὁ Ἐρίγδουπος ἐξηκόντισε κεραυνὸν καὶ τὸν κατέκαυσεν. Μὴ καὶ οὗτος μετεχειρίζετο πυρίτιδα καὶ ἔγεινε θῦμα τῆς ἰδίας τέχνης;

Αἱ πρῶται γνώσεις περὶ χρήσεως τῆς πυρίτι-

δος ἐν Εὐρώπῃ ἀναβαίνουνσιν εἰς τὸν ἔννατον αἰῶνα· ἀρχαῖος χρονολόγος ἀναφέρει, ὅτι ὁ ἡγεμὼν τῆς Τύνιδος εἰς ναυμαχίαν πρὸς τὸν μαῦρον βασιλέα τῆς Σεβίλλης μετεχειρίσθη σιδηροῦς σωλῆνας, ἐκπυροσκοποῦντας ὡς ὁ κεραυνός. Οἱ Βενετοὶ μετεχειρίσθησαν πυρίτιδα εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Γενουησίους τὸ 1380 καὶ ἅπαντα ἡ Ἰταλία κατηγόρησεν αὐτοὺς ὅτι παρέβησαν τὰ εὐγενῆ τοῦ πολέμου ἔθιμα.

Ὁ Κερβάντης, ὅστις ὡς γνωστὸν ἐν τῇ συγγραφῇ του ἐξέθετο πολλὰ δόγματα ἠθικὰ, τίθεισιν εἰς τὸ στόμα τοῦ δὸν Κιχώτου ὅτι ὁ ἐφευρέτης τοῦ πυροβολικοῦ εὐρίσκειται εἰς τὸν ἄδην. Ὁ Μίλτων εἰς τὸν Ἀπολοσθέντα Παράδεισον ἀποδίδει τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ τηλεβόλου εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῶν Σατανικῶν ταγματῶν. Ὁ Σουίφτ εἰς τὰ Ταξιείδια τοῦ Γύλλιβερ ἐπικρίνει πικρῶς τὰς νεωτέρας κοινωνίας ὅτι ἐφῆρμοσαν τὴν γεωμετρίαν, τὴν χημείαν καὶ τὴν μηχανικὴν εἰς ἔργα καταστροφῆς. Πλὴν μεθ' ὅλα ταῦτα αἱ νεώτεροι μάχαι, καθ' ἃς ἐξακοντίζωνται μακρόθεν σφαῖραι ἐν μέσῳ νεφῶν καπνοῦ, εἶναι ἤττον αἱματηραὶ τῶν ἀρχαίων, καθ' ἃς οἱ μαχηταὶ συνελπύοντο σῶμα πρὸς σῶμα.

Κατὰ ρωσικὴν τινὰ παροιμίαν: γίνεται τις δεκτὸς ἀναλόγως τοῦ ἐνδύματός του, ἀλλὰ προπέμπεται ἀπερχόμενος ἀναλόγως τοῦ πνεύματός του.

—ο—ο—

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΦΕΝΑΚΗ.

Φίλιππος ὁ Ἀγαθὸς δούξ τῆς Βουργουδίας, συνεπέα βαρεῖα ἀσθενείας ἀπώλεσε πάσας τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του. Τὸ δυστύχημα αὐτὸ τῷ ἦτο μᾶλλον ἐπαισθητὸν, καθόσον ὀλίγῳ πρότερον εἶχε μνηστευθῆ μετὰ τῆς ὠραίας πριγκηπέσσης Ἰσαβέλλας τῆς Πορτογαλλίας. Ὅπως ἀποκρύφῃ ἐφ' ὅσον ἦτο δυνατὸν τὴν φαλακρότητά του ἐκάλυψε τὴν κεφαλὴν διὰ μακροῦ μέλανος σκούφου. Ἀλλὰ τὸ ἐκκάλυμμα αὐτὸ δὲν παρεμπόδιζε τοῦ νὰ ἦναι ἀσχημότερος, καὶ δὲν παρεμπόδιζε καὶ τὴν πριγκηπέσσαν νὰ τὸ παρατηρήσῃ.

Ὁ δούξ τὴν ἐπαύριον τῶν γάμων του κατείχετο ὑπὸ θανασίμου λύπης.

Ἰεράρχης, μέγα ἰσχύων ἐν τῇ αὐτῇ ἀνάλαβῃ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ τὴν αἰτίαν.

« Αὐθέντα, τῷ εἶπεν, ἡ καλὴ σας πόλις τῶν Βρυξελλῶν εἶναι ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν λύπην τῆς Σῆς ὑψηλότητος. Δὲν ὑπάρχει μέσον νὰ τὴν καταπονήσωμεν;

— Ἀδύνατον! ἀπεκρίνατο ὁ Φίλιππος· τὸ δεινόν μου εἶναι ἀθεράπευτον, καὶ ἐν τούτοις τί δὲν θὰ ἐδίδοι ν' ἀγαπήθῃ παρὰ τῆς συζύγου μου;

Ὁ Ἰεράρχης δὲν ἀπώλεσε πάσιν ἐλπίδα. Θέλων νὰ διατηρήσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ δούκως, ἐκήρυξε μεγάλην ἀμοιβὴν εἰς τὸν ἐφευρέτην μέσου, δι' οὗ νὰ κρύπτεται ἡ φαλακρότης.

Μετὰ τινὰ χρόνον ξένος τις ἐξήχησε νὰ τὸν ἴδῃ. Τῷ παρουσίατε σκούφον φέροντα ξανθὴν καὶ μακρὰν κόμην τόσον φυσικὴν, ὡς νὰ ἐφύετο ἐπὶ ἀνθρωπίνης κεφαλῆς;

Εἰς τὴν θέαν τοῦ ἀριστουργήματος αὐτοῦ, ὁ Ἰεράρχης ἀφῆκε κραυγὴν χαρᾶς. « Τὸ ὄνομά σου; εἶπε ζωηρῶς εἰς τὸν ξένον· τὸ ὄνομά σου, ἐξαίρετε ἀνθρώπε;

— Πέτρος Λορτώ, αὐθέντα, κουρεὺς ἐν Διζῶν.

Τὴν ἐσπέραν τῆς ἀξισημημονεύτου αὐτῆς ἡμέρας ὁ Φίλιππος ἔδωκεν εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Βρυξελλῶν λαμπρὸν γάρον, καθ' ὃν ἔφερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὠραίαν ξανθὴν φενάκην. Ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει, ἂν ἡ δούκισσα Ἰσαβέλλα ἠθιάνθη ἔνεκα τούτου πλείονα ἔρωτα πρὸς τὸν Φίλιππον. Ἀλλ' ἀδιάφορον.

Πολλοὶ βεβαίως τῶν ἀναγνωστῶν εὐλογοῦσι τὴν μνήμην τοῦ Πέτρου Λορτώ.

—ο—ο—

Προλέγειν τὸν καιρόν.— Ἀγγλος μετεωρολόγος, ὀνόματι Δόκτωρ Φουρστερ, διατείνεται, ὅτι κατὰ τὰ παρ' αὐτοῦ, τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ πάππου του κρατούμενα ἡμερολόγια χρονολογούμενα δὲ ἀπὸ τοῦ 1769 μέχρι σήμερον ὡσάκις ἡ νέα σελήνη συνέπεσεν ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου, αἱ ἐπόμενα εἰκοσιν ἡμέραι ἦσαν βροχεραὶ καὶ ἀνεμώδεις 19 φορὰς ἐξ 20. Ὅστις εἶναι περίεργος, ἃς κάμη δοκιμὴν νὰ βεβαιωθῇ κατὰ πόσον ἔχεται ἀληθείας ὁ ρηθεὶς ἰσχυρισμὸς,

* *

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΕΝ ΔΑΚΡΥ ΕΠΙ ΤΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦῆ ΤΗΣ ΧΙΟΥ.

Ὡς ὅταν λάβρως καταγίγῃ μυκάται εἰς τὰ ὕψη καὶ τ' ἄνθος τρέμει τὸ πτωχὸν, τὴν κεφαλὴν προσκλίνων
 νὰ ἀποφύγῃ προσπαθεῖ τὸν θάνατον, νὰ κρύψῃ ζωὴν καὶ ὠραιότητα τὸ ρόδον ἢ τὸ κρῖνον.

Ὡς ὅταν ζῶον συληθῆ μικρὸν, κ' ὑπὸ θηρίου σκληρῶν ὀνύχων ἴσταται, τὸν θάνατον προσμένει ἐκ φόβου δ' ἡ καρδία του πάλλει καὶ τοῦ ἀθλίου οἱ ὀφθαλμοὶ δακρῦοῦσι, τὸ στήθος του ὦ! στένει.

Οὕτως τὸν πρῶτον βρυχηθὸν τῆς φύσεως ὦ Χίος ὅτ' ἤκουσας τὸ παγερὸν ἠσθάθης πεπρωμένον καὶ κλίναςα τὴν κεφαλὴν, τὸ γόνυ ἀγωνίως εἶδες τὸ σῶμα ἀτυχῆς, κρῦον ὠχρὸν, ἐκπνέον.

Θὶ στολισμὶ σου οἴτινες ἀπὸ ἀρχαίων χρόνων ἐκόσμου τὰ παρθενικὰ σοῦ μυρωδάτα κάλλη ἐχάθησαν ἐν ἀκαρεῖ, καὶ σοὶ ἀφῆκαν πόνον ἀνάμνησιν τοῦ βίου σου, ὃς ἔπαυσε νὰ θάλλῃ.

Φεῦ! ἔθαψας τὰ τέκνα σου σκληρὸν διὰ μητέρα ἀφοῦ ἐφόνευσεν αὐτὰ ἡ φύσις ἢ ἄγρια τὰ ἐκλασας νῆσος πτωχῇ, πληγῇ μεγαλειτέρα δὲν ἔγεινεν ἕως ποτὲ, τὰ κλαίεις... δυστυχία!

Κλαῦσον ἐὰν τὰ δάκρυα παρηγοροῦν τὸν πόνον τέκνων, μαρτύρων φύσεως, καὶ μ' ὄμμα θαρραλέον ζῆτει τὴν γενναίότητα, τὴν λήθην εἰς τὸν χρόνον θὰ ἐπανεύρῃς κ' εὐτυχῆς πάλιν θὰ ἴδῃς μέλλον.

.....

Ὡ! δότε ὅστις αἰσθημα ὅστις καρδίαν ἔχει τὸν ὀβολὸν εἰς τὴν πτωχῇ, θὰ θρέψῃ πεινασμένη παιδιὰ πτωχὰ ἀπὸ γονεῖς, μὲ ράκη καλυμμένη πρὸς ταύτην ἀτενίζουσι κ' ἡ δυστυχῆς δὲν ἔχει.

Ι. ΠΑΠΙΔΗΣ.

ΠΟΘΟΣ

Φαιδρὸς καὶ ἀπαθὴς ἐγὼ τὰς παιδικὰς βαθμίδας τοῦ βίου διεσκέλιζον, ἀμεριμνῶν καὶ χαίρων. Ἐρεμβον, εἰς ἀπατηλῶν ὀνείρων τὰς ἐλπίδας, κ' εἰς παραδείσους εὐανθεῖς τὸν νοῦν μου περιφέρων.

Μακρὰν βατάνων καὶ δεινῶν, ἠγνόουν τὴν τοῦ κόσμου τύρβην τὴν πολυτάραχον καὶ ἀλγηδόνων πλήθη. Τὰ πάντα ἦσαν ρόδινα, μαγευτικὰ ἐμπρὸς μου. Πλὴν, ἐσκεδάσθη ἡ ἠψὺς καὶ τ' ὄναρ διελύθη.

Ὡραὶ χρυσαῖ, ἀφρόντιδες, πεφιλημένοι χρόνοι, ποῦ εἶσθε; οἶμοι! ἔφυγον διὰ παντός, καὶ τώρα, τοῦ κόσμου τὸ πανόραμα προσβέλλον μ' ἐχθαμβώνει. Ὡ! βλέπω, βλέπω... πανταχοῦ δυστυχῶν πληθώρα.

Βλέπω ἐμπρὸς μου χαινόντα τὸν μαῦρον τάφον ὅπου οἰκτρῶς τῆς ματαιότητος τὸ τέρμα καταλήγει, ὅπου ἐμπερικλείεται τὸ μέλλον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τῆς ζωῆς τὸ στάδιον μ' ἐμπνέει τρόμον, ρίγη.

Ὡ! ἄφετέ με νὰ οἰκῶ μακρὰν τῆς τύρβης πλέον, ἀφοῦ τὸ πᾶν ἐφήμερον καὶ ἡ ζωὴ βραχεῖα. Μονήρης ἔνδον τῶν δασῶν, ἐν μέσῳ τῶν ἀνθέων, ὅπου Νυμφῶν διαμονή, Ἐρώτων κατοικία.

Ἐῶσμος αὔρα σείουσα τὰ φύλλα τῶν ροδῶνων, ὡς βασκαλήματος ὄδη νὰ μὲ ἀποκομίξῃ, ν' ἀκούω τὴν ἠδύφθογον φωνὴν τῶν ἀηδῶνων, καὶ τὸ τερπνὸν ρυάκιον σιγὰ νὰ μορμορίζῃ.

Ἐκεῖ δὲ ἐν τῇ μαγικῇ τῆς φύσεως ἀγάλῃ, ἔνθους τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ τὰ θεῖα νὰ ὑμνήσω. Καὶ ὅταν τὸ φθινόπωρον τὸ σκυθρωπὸν προβάλλῃ, μέσῳ πενθίμων ἰτεῶν ἤρέμ' ἃς τελευτήσω.

Ι. ΚΑΛΟΓΗΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΘΑ ΗΝΕ ΑΡΓΑ!...

Τί πάθανε καὶ σβύσανε τὰ φλογοβλέμματά μου; Σὰ χύσης μέσα στὴ φωτιὰ νερὸ μὴ δὲν θὰ σβύσῃ; Σὰν τὸ ποτάμι ποῦ κυκλοῦν τὰ τόσα δάκρυά μου πῶς θέλεις πλέον ἢ φωτιὰ στὰ μμάτια μου νὰ ζήσῃ;

Κι' αὐτὸ τὸ στόμα τὸ φτωχὸ, ποῦτα ροδοπλασμένο, μαράθικεν, κιτρίνχασε, καὶ μένει πιά κλεισμένο!

“Αχ! τέτοια νιάτα νὰ μὴ 'διοῦν καὶ τοῦτοι οἱ ἔχθροί μου!

“Τὸ ἔαρ μου παρέρχεται χωρὶς ἀνθὸ κανένα, καὶ σβύνεται, καὶ χάνεται ἡ ἄμοιρη ψυχὴ μου, Ἄλλοίμονον, ἀπάνθρωπη! ἄλλοίμονον, γιὰ σένα!... καὶ ἀκόμα ἔρχεται καὶ λὲς καὶ μὲ σκληρορωταίεις: « Τί ἔχεις μεσ' τὰ στήθια σου καὶ πάσχεις, καὶ θρη [νάεις;»

Τί ἔχω! ἔρωτας τρελὸς τὰ σπλάγχνα μου σπαράττει!.. Δὲν τὸ γνωρίζεις, μάγισσα; δὲν 'ς τόπειπα δυὸ χιλιάδες; Μὰ ὅταν 'δῖης 'ς τὸ ὕστερον καὶ δλόφρυχτο κρεββάτι τὸ θῦμά σου νὰ κοίτωμαι, νὰ καίγουνε λαμπάδαις. “Ὀ! τότε θάλλῃς σπλαχνικῆ νὰ μὲ πικροφιλήσῃς καὶ τὸ συγχώρησο τρέμουσα μὲ δάκρυ νὰ ζητήσῃς!...

Στὸ σῶμα μου τ' ἀκίνητο, στὰ χέρια τὰ δεμένα, Στὸ στόμα τὸ ἡμίκλειστο, στὸ θαμπερό μου ἴμματι, Στὸ θεῖο νεκρολίθιανο, στ' ἄνθια τὰ σκορπισμένα, Στὲς ψαλμουδιὰς, στὰ κλάμματα, στὸ μαῦρο μου [κρεββάτι,

Στῆς μάνας μου τοὺς ξεσχισμούς, στὸ δάκρυ τοῦ πα- [τέρα
Θὲ ναῦρης τὴν ἀπάντησι τοῦ φόνου θυγατέρα!

A. K. ΠΕΡΔΙΚΙΔΗΣ.

ΔΙΑΦΟΡΑ

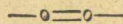
Ο ΕΝ ΜΑΣΣΑΛΙΑ Κ. Θ. Ε. ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗΣ.

Μετὰ πολλῆς τῆς εὐχαριστήσεως πληροφοροῦμεθα καὶ μετ' ἔθνικῆς πράγματι ὑπερηφανείας ἐν ταῖς στήλαις τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» ἀναγράφομεν ὅτι ὁ ἐν Μασσαλία μεγάλτιμος ὁμογενὴς κ. Θ. Ε. ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗΣ διὰ διατάγματος τοῦ κ. Ἰουλίου Γρεβύ, προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, διωρίσθη ἱππότης τοῦ τάγματος τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

Ἡ εἰδήσις τῆς ἐπαξίας ταύτης ἀπονομῆς τοῦ ἄγαν τιμητικοῦ τούτου τίτλου ἐγένετο λίαν εὐμενῶς καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀποδεκτῆ. Ὁ κ. Ροδοκανάκης γενικοῦ καὶ ἀπεριορίστου ὡς ἀρχηγὸς ἐνὸς τῶν μεγαλητέρων τῆς Εὐρώπης ἐμπορικῶν οἴκων καὶ ὡς πρόεδρος τοῦ ἐν Μασσαλία Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἀπολαύει ὑπολήψεως καὶ σεβασμοῦ.

Γνωστά εἰσι ταῖς πᾶσι τὰ εὐγενῆ στοιχεῖα ἐξ ὧν ἀπαρτίζεται ἡ ἐν Μασσαλία Ἑλληνικὴ παροικία. Οὕτως ἐν ὑπέροχον ἐν μιᾷ τῶν πολυπληθεστέρων καὶ ἐμπορικότερων τῆς ὑψηλοῦ μεγαλοπόλεων, οἱ Ἕλληνες τῆς Μασσαλίας κατέχοντες θέσιν τιμῶσι πράγματι καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην τὸν Ἑλληνισμόν, ἐνῶ διὰ τῶν μεγάλων αὐτῶν περιουσιῶν ἅς διὰ τῆς ἐμπορικῆς αὐτῶν δραστηριότητος ἠδυνήθησαν νὰ σχηματίσωσι, καταδεικνύουσι τὴν οὐξύτητα καὶ ἐπιχειρηματικότητα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἐξοχος αὕτη τιμητικὴ διακρίσις ἦν ἡ Κυβέρνησις τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας πρὸς τὸν κ. Ροδοκανάκην ἠθέλησεν ἐν τῇ περίστασει ταύτῃ νὰ παράσχῃ ἀντανακλᾶ ἐφ' ὅλης τῆς ἐν Μασσαλία ὁμογενοῦς κοινότητος, ἥτις τὴν εἰλικρινεστέρην πρὸς τὸ ἄτομον τοῦ διαπρεποῦς τούτου μέλους τῆς τρέφει ἐκτίμησιν.

Χρυσαῖς συμβουλαῖς ταῖς Γυναίξί.— Τὴν πρώτῃν ἀποφάτισον νὰ διερχῆται φαιδρὰ, τὴν ἡμέραν πᾶσαν καὶ ἐὰν συμβῆ τι διασειὸν τὴν ἀπόφασίν σου, μηδὲ ὅπως ὀργισθῆς κατὰ τοῦ ἀνδρός. Μετ' αὐτοῦ μὴ φιλονεῖται περὶ οὔτινος δὴποτε καὶ ἂν πρόκειται· ἀλλ' ἀρνήθητι μᾶλλον σεαυτῇ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ ὑπερισχύτῃ ἡ θέλησίς σου, ἢ νὰ προτιμηθῇ ὁ λόγος σου, ἀντὶ νὰ προκαλέσῃς ἔριδα ἢ ρήξιν, ἧς ἀδύνατον νὰ προΐδῃς τὸ τέλος. Τυφλὴ ὑποταγὴ ἀνδρός πρὸς τὴν γυναῖκα ἔστι δι' ἀμφοτέρους ἐξευτελεστικόν. Ἄλλ' ἀνεξέταστος ὑποταγὴ τῆς γυναίκος εἰς τὴν δικαίαν θέλησιν τοῦ ἀνδρός δὲν εἶναι εἰμὴ ὅτι αὕτη ὑπεσχέθη στεφανωθείσα τὸν ἄνδρα. Ἄς μάθῃ πᾶσα γυνὴ, ὅτι ἡ δύναμις καὶ ἡ εὐτυχία αὐτῆς στηρίζεται μόνον εἰς τὴν ὑπόληψιν καὶ ἀγάπην τοῦ συζύγου, ἣν παντὶ σθένει ὀφείλει νὰ διατηρῇ καὶ ἐπαυξάνῃ συμμεριζομένη καὶ πραῦνουσα τὰς λύπας του καὶ μετὰ μεγίστης ἐπιτηδειότητος καλύπτουσα αὐτοῦ τὰ λάθη καὶ τὰς ἀδυναμίας.

* *

Ἐχθρός.— Ἐχεις φίλε μου ἐχθρούς; προχῶρει μὴ σὲ μέλλει· ἐὰν φράξωσι τὴν ὁδόν σου μὲ ἐμπόδια κάμε ἓνα ἀλλόγυρον, ἐκπληρῶν ἀείποτε τὸ καθήκον σου εἰς τὸ πείσμα των· ὁ

μὴ ἔχων ἐχθρούς οὐδὲν σημαίνει, διότι ἡ ζύμη του εἶναι τοιαύτη ὥστε ἕκαστος μελήσει αὐτὸν κατὰ τὸ δοκοῦν. Ὁ μεγαλοφυῆς, ὁ σκεπτόμενος, καὶ ὁ λέγων τὴν γνώμην του, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ κάμῃ ἐχθρούς ὅσους αἱ παρατηρήσεις αὐτοῦ προσβάλλουσιν. Ἐὰν λαλήσῃ περὶ εἰλικρινείας, θέλει προσβάλλει τὸν ραδιοῦργον· ἐὰν εἴπῃ τι

κατὰ τῆς ἀκολασίας, ὁ λάγνος ἀνίσταται ὡς λέων ὀρυόμενος. Σὺ ὅμως ἀδιαφύρει περὶ τῶν ἐχθρῶν σου· πίστευσον δ' ὅτι εἰσι τεσοῦτον ἀναγκαῖοι ὅσον ὁ ἀῆρ ὃν ἀναπνέωμεν, ὅπως διατηρῶσιν ἡμᾶς δραστηρίους καὶ προθύμους. Οἱ ἐχθροὶ ὁμοιάζουσιν σπινθήρες τοὺς ὁποίους ἐὰν δὲν φυτῆσῃς σβένονται μόνον των· ἔχε τοῦτο ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐὰν

Ὁ νέος Στρατιωτικὸς Διοικητὴς τῆς Περτροπόλεως.

φιλονεῖς μετ' αὐτῶν, τότε κάμνεις τὴν ἐπιθυμίαν των. Ἄφες αὐτούς· τότε μόνον ἀντιδρασις γεννᾶται ὅταν ἐκτελῆς τὸ καθήκον σου, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι ἐμμένων οὕτω, οἱ ἐχθροὶ σου μεταβληθήσονται.

* *

Ἀνθρωπὸς τις ἀπήρχετο εἰς Συρίαν, σύρων

τὴν κάμηλόν του ἀπὸ τὸν ρυτῆρα. Αἰρνή; τὸ ζῶον καταλαμβάνεται ὑπὸ μανίας, ὀρθοῦται μὲ ὀρμὴν ἀφρίζει καὶ πηδᾷ τόσον τρομερὰ, ὥστε ὁ κύριός του ἐγκαταλείπει αὐτὸ μετὰ τρόμου καὶ τρέπεται εἰς φυγὴν. Ὀλίγον μακρὰν τοῦ ὁρόμου παρατηρεῖ φρέαρ, καὶ ἐπειδὴ ἦκουε πάντοτε τοὺς μανιώδεις χρομετισμούς τῆς καμήλου, προσφεύ-

γει και πίπτει εις αυτό· αλλά μικρόν δένδρον τὸν κρατεῖ, συλλαμβάνει αὐτὸ μετὰ τὰς δύο τοῦ χειρῶν, καὶ στρέφει πανταχόσε τὸ βλέμμα μετὰ νηυσίαν. Ὑπεράνω αὐτοῦ φθάνει ἡ τρομερὰ καὶ λυσσῶσα κάμηλος, καὶ στηρίζεται ἀπειλητικῶς τὸ βλέμμα της ἐπ' αὐτόν. Εἰς τὸ βάθος τοῦ φρέατος ὑπάρχει δράκων, ὅστις, ἀνοίγων τὸν φρικώδη τοῦ λάρυγγα, φαίνεται ὅτι περιμένει νὰ τὸν καταβροχθίσῃ· πλησίον τοῦ δὲ παρατηρεῖ δύο ποντίκια, λευκὴν καὶ μέλαν, τρώγοντα τὴν ρίζαν τοῦ μικροῦ δένδρου, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν εἰς αὐτὸν ὡς στηρίγμα. Ὁ δυστυχὴς παγώνει ἀπὸ τὸν φόβον, μὴ βλέπων δι' ἑαυτὸν οὐδὲν καταφύγιον, οὐδὲν μέσον σωτηρίας. Ἐν τούτοις ἐπὶ κλαδίσκου τινὸς τοῦ μικροῦ ἐκείνου δένδρου παρατηρεῖ καρπούς τινάς, καὶ ἐν τῷ ἄμα, λησμονήσας καὶ τὴν μανίαν τῆς καμήλου καὶ τὸν λάρυγγα τοῦ δράκοντος καὶ τὴν ἐπικίνδυνον τῶν ποντίκων προσπάθειαν, ἐκτείνει τὰς χειρᾶς του πρὸς τοὺς καρπούς, συλλέγει αὐτούς, καὶ καταγευόμενος λησμονεῖ καὶ τοὺς φόβους καὶ τὸν κίνδυνον.

Ἐρωτᾷ βέβαια ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ ἄφρων, ὁ λησμονῶν τόσον ταχέως τὸν ἐπαπειλοῦντα αὐτὸν κίνδυνον. Μάθε λοιπὸν, φίλε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν εἶσαι σύ· ὁ δράκων τοῦ φρέατος εἶνε ὁ διηνεκῶς χαίνων θάνατος· ἡ κάμηλος εἶνε ἡ ἀγωνία τῆς ζωῆς. Σὺ ἐκρεμάσθης εἰς τὸ δένδρον τοῦ κόσμου, μεταξὺ θανάτου καὶ ζωῆς· τὰ δύο ποντίκια, τὰ τρώγοντα τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου τοῦ εἶνε ἡ νύξ καὶ ἡ ἡμέρα. Καὶ ὅμως, εἰς τοιαύτην εὐρισκόμενος κρίσιμον κατάστασιν, ὁ καρπὸς τῆς ἡδονῆς σὲ ἐλκύει. Λητμονεῖς τὰς ἀγωνίας τῆς ζωῆς, τὰς ἀπειλὰς τοῦ θανάτου, τὸν ταχὺν ῥοῦν τῶν νυκτῶν καὶ τῶν ἡμερῶν, καὶ ζητεῖς τὸ φῶς τῆς ἡδονῆς μετὰ τοῦ χείλους τοῦ τάφου.

* *

Μετὰ τῶν ἡμερῶν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ διηυθύνετο εἰς τινὰ μικρὰν πόλιν. Καθ' ὁδὸν εἶδε πρᾶγμα τι, τὸ ὁποῖον μακρόθεν ἔλαμπεν· ἦτο ἵππου πέταλον συντετριμμένον. Εἶπε λοιπὸν εἰς τὸν Πέτρον νὰ λάβῃ αὐτό· ἀλλ' ὁ Πέτρος δὲν εἶχε τοιαύτην διάθεσιν, διότι ὁδοιπορῶν ἐρέμβασε ρεμβασμῶς μεγάλους, ὄνειροπολήματα ἀπεριόριστα. . . ὄνειροπόλει τὴν βασιλείαν τοῦ κόσμου! Τὸ εὐρημα ἦτο κατὰ πολλὰ

ὑποδεέστερον αὐτοῦ καὶ τῶν ὄνειρων αὐτοῦ. Ὁ ἐπιθυμῶν σκῆπτρα καὶ διαδήματα βασιλικά ἠδύνατο νὰ ταπεινωθῇ τοσοῦτον ὥστε νὰ κύψῃ ἐμπροσθεν ἐνὸς πετάλου; Ἔστρεψε λοιπὸν ἀλλοχρῶν τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπροσποιήθη τὸν μὴ ἀκούοντα.

Ὁ Ἰησοῦς, ἀείπεται πρῶτος καὶ ὑπομονητικῶς, κλίνας ἔλαβεν αὐτὸς τὸ πέταλον, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπώλησεν αὐτὸ εἰς τινὰ σιδηροργὸν ἀντὶ τριῶν δηναρῶν, δι' ὧν ἠγόρασεν ὅσα ἠδύνατο κεράσια, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ σῶμα ἐκρυψεν ἡσύχως εἰς τὰς χειρῖδας τοῦ φορέματός του.

Ἐξῆλθον ἐν τούτοις τῆς πόλεως καὶ ἐπορεύοντο διὰ μέσου λιθαρίων καὶ κάμπων ἀκκοικητῶν καὶ ἀσκιᾶστων. Ἄνω ἔλαμπεν ὁ ἥλιος, καὶ ὁ καύσων ἦτο τόσον ὑπερβολικῶς, ὥστε πᾶς τις ἤθελε δώσει μετ' ἄκρας εὐχαριστήσεως χρήματα οὐκ ὀλίγα διὰ νὰ εὕρηται νὰ ὁρῶσιν τὸ στόμα του. Ὁ Κύριος, πάντοτε προπορευόμενος, ἀφῆκεν ὡς ἐξ ἀπροσεξίας νὰ πέσῃ ἐν κεράσιον, τὸ ὁποῖον ὁ Πέτρος, ἀκολουθῶν αὐτὸν κατόπιν, ἐκλίνε νὰ λάβῃ μετὰ σπουδῆς, ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ χρυσοῦ τινος μήλου, καὶ δι' αὐτοῦ διεβρέξεν ὀπωστῶν τὸν λάρυγγά του. Ὁ Ἰησοῦς μετ' ὀλίγον ἐρριψεν κρυφίως καὶ δεύτερον κεράσιον, καὶ ὁ Πέτρος ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ λάβῃ καὶ τοῦτο. Οὕτω λοιπὸν ὁ Κύριος ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἠκολούθει ἀναγκάζων τὸν Πέτρον νὰ κύπτῃ διὰ τὰ κεράσια· μετὰ ταῦτα στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτόν: « Πέτρε, Πέτρε! ἂν ἔκυπτες ἅπαξ καὶ ὅταν ἔπρεπεν, ἤθελες φάγει ἡδὴ ἀνέτως τὰ κεράσιά σου· ὁ ἀμελῶν τὰ μικρὰ κινδυνεύει πολλάκις νὰ κοπιᾷσθαι πλείοτερον διὰ τὰ ἀσίμματα! »

Καὶ ὁ Πέτρος, διδαχθεὶς ὑπεσχέθη ἄλλοτε νὰ ἦνε συγκαταβατικὸς καὶ ταπεινῶφρων.

* *

Ὁ ἀρχιταμίας τοῦ βασιλέως Ἡρώδου ἐνεδύετο πορφύραν καὶ βύσσον, καὶ ἔζη πάσας τὰς ἡμέρας λαμπρῶς καὶ ἐν εὐφροσύνῃ. Καὶ ἦλθε ποτὲ πρὸς αὐτὸν ἀπὸ μακρᾶς γῆς φίλος, τὸν ὁποῖον ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐγνώριζε, καὶ τὸν ὁποῖον δὲν εἶδεν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν· καὶ ὁ ἀρχιταμίας παρεσκεύασεν αὐτῷ δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ. Εἰς τὴν τράπεζαν παρετέθησαν πολλὰ καλὰ βρώματα σκευῆ μετὰ μύρων

καὶ οἴνων παντοδαπῶν. Καὶ ὁ ἀρχιταμίας ἐκάθητο εἰς τὰ ἄνω τῆς τραπέζης καὶ ἔχαίρει, καὶ ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐκάθητο ὁ φίλος αὐτοῦ, ὁ ἀπὸ μακρᾶς γῆς ἐλθὼν· καὶ ἔφαγον, καὶ ἔπιον, καὶ ἐχορτάστησαν.

Τότε εἶπε πρὸς τὸν ἀρχιταμίαν τοῦ βασιλέως Ἡρώδου ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀπὸ μακρᾶς γῆς ἐλθὼν: « Τοιαύτη λαμπρότης καὶ μεγαλοπρέπεια, ὅποια βασιλεύει εἰς τὸν οἶκόν σου, δὲν ὑπάρχει παντάπασιν εἰς τὴν χώραν μας! » Καὶ ἐπήνεσε σφόδρα πᾶσαν τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐκείνην, καὶ ἐμακάρισεν αὐτὸν ὡς εὐδαίμονα ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ δὲ ἀρχιταμίας τοῦ βασιλέως ἔλαβε μῆλον ἀπὸ χρυσοῦ τινὸς σκεύους, καὶ τὸ μῆλον ἦτο μέγα καὶ ὠραῖον καὶ ἐρυθρὸν ἐξωθεν ὡς πορφύρα. Καὶ ἔλαβε τὸ μῆλον καὶ εἶπεν: « Ἰδοὺ τὸ μῆλον τοῦτο ἀνεπαύετο ἐπὶ χρυσοῦ, καὶ ἡ μορφή αὐτοῦ εἶνε ὠραιοτάτη. » Καὶ ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸν ξένον καὶ φίλον, τὸν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας· ὁ δὲ ξένος ἔκοψε τὸ μῆλον, καὶ ἰδοὺ τὸ μέσον αὐτοῦ σαπρὸν καὶ εἰς τὸ κέντρον αὐτοῦ σκώληξ. Τότε ὁ ξένος ἀπέβλεψε πλαγίως πρὸς τὸν ἀρχιταμίαν, ὁ δὲ ἀρχιταμίας ἐκύτταξε κατὰ γῆς καὶ ἐστέναξε.

Μὴ θαμβωθῆς ποτὲ, ὦ ἄνθρωπε, ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς λαμπρότητος τοῦ πλησίον σου, πρὶν ἢ βυθίσῃς πρῶτον τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

* *

Ἀνθρωπὸς τις περιηγεῖτο ἕριππος μετὰ ὑπηρετὴν ὀδεύοντα πεζῇ. Ὁ ἵππεὺς ἔστρεφεν εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰς πεδιάδας, ὁ δὲ πιστὸς ὑπηρετὴς ἠναγκάζετο νὰ τρέχῃ κατόπιν του, καὶ μόλις ἀσθμαίνων καὶ ἀγωνιῶν ἠδύνατο νὰ τὸν ἀκολουθῇ. « Αὐθέντα, αὐθέντα! φωνάζει ὁ φρόνιμος ὑπηρετὴς, εἰς ἦλος ἔπεσεν ἀπὸ τὸ πέταλον τοῦ ἵππου σας· βάλλετε τον, ἐὰν δὲν θέλετε νὰ ἀπολέσητε καὶ τὸ πέταλον. — Τί πειράζει; λέγει ὁ αὐθέντης· ἦλος ἐδῶ, ἦλος ἐκεῖ, ἔχομεν ἦλους πολλοὺς ἐμπρός! »

Μετὰ μίαν στιγμὴν ὁ ὑπηρετὴς φωνάζει: « Αὐθέντα, αὐθέντα! τὸ πέταλον ἔπεσε· βάλλετε το, ἐὰν δὲν θέλετε νὰ ἀπολέσητε καὶ τὸν ἵππον σας. — Τί πειράζει; λέγει ὁ ἀπρονόητος ἵππεὺς· πέταλον ἐδῶ, πέταλον ἐκεῖ, ἔχομεν πέταλα πολλὰ

ἐμπρός! » Ἀλλὰ πρὶν ἢ ὁ ὑπηρετὴς τὸν εἰδοποιήτῃ τὸ τρίτον, ὁ ἵππος προσκρούει εἰς πέτραν, καὶ πίπτει συντρίψας τὸ σκέλος. Ὁ ἵππεὺς τότε ἠναγκάσθη νὰ ἀφήσῃ τὸ ἀναπαυτικὸν ἐφιππίον, καὶ νὰ βαδίζει δυστυχῶς πλησίον τοῦ ὑπηρετοῦ του.

* *

Περίεργος εἰδοποίησις. — Ἐν τινὶ ἐφημερίδι τῆς Φιλαδελφείας καταχωρίσθη ἡ ἐξῆς εἰδοποίησις: « Ἐκλάπη ὠρολόγιον 100 δολλαρίων. Ἐὰν ὁ κλέπτης ἐπιστρέψῃ αὐτὸ θὰ μάθῃ δωρεὰν πῶς δύναται νὰ κλέψῃ ἕτερον διπλασίας τιμῆς δίχως νὰ ἔχει φόβον. »

* *

Ἐπιγραφὰ τῶν μνημερίων. — Κοράσιόν τι περιεργαζόμενον τὰ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ Περ-λα-Σεῖ ἐν Πικρισίσις μνημεῖα, καὶ ἀναγινώσκον ἐπὶ πᾶταις, ταῖς ἐπιγραφαῖς, ὅτι οἱ κοιμημένοι ἦσαν ἅπαντες ἐνάρετοι, εὐσεβεῖς, ἐλεείμονες, ὦφθη αἴρνης ἐκφωνοῦν — « Ἀπορῶλοιοπὸν, ποῦ ἄρα γέθρα πτωπταιοῖ Ἀμαρωλοῖ; »

* *

Ὁ Κοκοφοῖνιξ. — Ἐκ τοῦ περιέργου τοῦτου δένδρου οἱ ἰνδοὶ καρποῦνται ἄρτον, ὕδωρ, οἶνον, ὄξος, οἰνόπνευμα, γάλα, ἔλαιον, μέλι, ζάχαριν, βελόννας, ἐνδύματα, κλωστὰς, κύπελλα, κοχλιάρια, λεκάνας, καλάθια, χάρτιν, ἱστός, ἱστία, κάλους καὶ στεγάσματα τῶν οἰκιῶν.

* *

« Κύριε Καθηγητὰ ἔλεγε Κυρία τις πρὸς ἐπιτήδειον ζωγράφον τοῦ Πολυτεχνείου, θέλετε ἄρα γε ἐπιτύχει ἐντελῶς τὸ ἐρυθρὸν χρώμα τῶν παρειῶν μου; — Πιστεῦω, Κυρία, ἀπήτησεν αὐτός, καθότι ἀπὸ τὸν ἴδιον ἔμπορον προμηθεύομαι καὶ ἐγὼ τὸ χρώμα τοῦτο. »

* *

Κύριος τις ἐρωτόληπτος ἔλεγε πρὸς τὴν φίλην αὐτοῦ « φιλετάτη μου σὲ ἀγαπῶ τόσον θερμῶς, ὥστε λογίζομαι ὁ εὐτυχέστερος τῶν ἀνθρώπων, ἂν τὸν τοῖχον τοῦλάχιστον φιλήσω, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἡ σκιά σου ἐφάνη. »

* *

Ἐν τινὶ τῆς Ἀμερικῆς Πόλει γυναικῆς τινες ἀπεφάσιον ὅπως συστήσωσι γυναικῶν Ἀκαδη-

μίαν. Ἄλλ' εἰ καὶ ἐξελέγησαν αὐτοῖς κοινωνοὶ τεσσαράκοντα ἢ ἐπιχειρήσις ἀπέτυχε· διότι ἐπελθούσης τῆς ὥρας τῆς καθ' ἡλικίαν ἐκλογῆς τῆς προέδρου οὐδεμία τῶν γυναικῶν ἠθέλησε νὰ εἴπῃ ἑαυτὴν πρεσβυτέρην.

* *

Πλούσιός τις νεανίας, ἀσθενήσας βαρέως ἐθεραπεύθη ἔπειτα καὶ ἔγεινεν ὑγιής. Ὅτε δὲ κατὰ πρῶτον ἐξῆλθεν εἰς τὸν κῆπον, ἐνόμισεν ὅτι ἀνεγεννήθη, καὶ χαίρων ἠύλογει τὸν Θεὸν μεγάλη τῇ φωνῇ. Στρέψας δὲ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸν οὐρανόν, εἶπεν· Ἄ Ω Σὺ, παντοδύναμε Κύριε! ἂν ἦτο δυνατόν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ σὲ ἀνταμείψῃ κατὰ τι, ἀσμένως ἤθελα δώσει ὅλην μου τὴν περιουσίαν. » Ταῦτα ἀκούσας Ἑρμαῖς, ὁ ἐπικληθεὶς Ποιμὴν, εἶπε πρὸς τὸν πλούσιον νεανίαν· Ἄ Ἄνωθεν καταβαίνει πᾶν δώρημα, καὶ ἐκεῖσε δὲν δύνασαι νὰ στείλῃς τι· ἐλθέ, ἀκολουθεῖ με! »

Ὁ νεανίας ἠκολούθησε τὸν εὐσεβῆ γέροντα, καὶ ἦλθον ἀμφοτέροι εἰς σκοτεινὴν τινα καλύβην, ὅπου ἄλλο δὲν ἠκούετο εἰμὴ θρῆνος, καὶ ἄλλο δὲν ὑπῆρχεν εἰμὴ δυστυχία· διότι ὁ μὲν πατὴρ ἔκειτο ἀσθενής, ἡ δὲ μήτηρ ἔκλαιε, τὰ δὲ τέκνα γυμνά ἐζήτουν ἄρτον. Ὁ νεανίας ἐξεπλάγη, ἀλλ' ὁ Ἑρμαῖς εἶπεν· Ἄ Ἰδοὺ ἐνταῦθα θυσιαστήριον διὰ τὴν θυσίαν σου· ἴδε, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀδελφοὶ καὶ τοποτηρηταὶ τοῦ Κυρίου. » Καὶ ὁ πλούσιος νεανίας, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἔδωκεν ἄφθονα εἰς αὐτούς καὶ περιποιήθη τοὺς ἀσθενεῖς ἐκείνους, καὶ οἱ ὑποθαλπέντες δυστυχεῖς ἠύλογον αὐτὸν καὶ ἐκάλουν ἄγγελον ἀπεσταλμένον παρὰ Θεοῦ. Ὁ δὲ Ἑρμαῖς, ἐγκαταλείπων αὐτὸν εἶπεν· Ἄ Οὕτω, καλὲ μου νέε, στρέψε πάντοτε τὸ εὐγνώμον πρόσωπόν σου εἰς τὸν οὐρανόν καὶ ἔπειτα, εἰς τὴν γῆν. »

Τὸ δημόσιον τῆς πρωτευούσης μας ἐν ἀληθείᾳ ἀπὸ τινων ἡμερῶν διετέλει ἀγωνία ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς σπουδαίας παθήσεως ἣν ὑπέστη ἐν Παρισίοις ἡ υγεία τοῦ ἐθνοφιλοῦς ὁμογενοῦς κυρίου ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΖΑΡΙΦΗ.

Μετ' ἀπλήστου ὁμῶς μανθάνομεν εὐχαριστήσεως ὅτι ἡ υγεία τοῦ διαπρεποῦς ὁμογενοῦς ὑπέστη ἐπ' ἐσχάτων σπουδαίαν βελτίωσιν καὶ ὅτι αἰσιῶς βαίνει ἡ ἀνάρρωσις αὐτοῦ. Ἐν πούτοις οἱ

τὸν σεβαστὸν ἀσθενῆ ἐπισκεπτόμενοι ἰατροὶ συνέστησαν αὐτῷ ἐντελῆ ἀπὸ πάσης ἐνασχολήσεως ἀποχῆν.

Ὁ «Γραεϊκὸς Κόσμος», οὗτινος ὁ φιλογενῆς ὁμογενῆς ἐστὶν εἰς τῶν μεγαλητέρων εὐεργετῶν συναινοὶ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπανταχοῦ ὁμογενοῦν ὑπὲρ τῆς τελείας ἀναρρώσεως τοῦ ἐθνοφιλοῦς μεγαπλοῦτου.

ΚΑΠΝΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

Π. Ηερβανά καὶ Ν. Ἀλεξιάδου.

Κατὰ τὸ Ἑμὶν Ὀνοῦ, ἐν Βαλιδὲ-χάν παρὰ τὴν Γέφυραν.

Ἀπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συστάσεως τοῦ μονοπωλίου τῶν καπνῶν διὰ τῆς ἰδρύσεως τῶν προνομιούχων ἐργοστασίων τὸ τῶν κυρίων Παναγιώτη Ηερβανά καὶ Νικολάου Ἀλεξιάδου καπνεργοστάσιον καὶ διὰ τὸ εὖωνον καὶ διὰ τὴν καλὴν ποιότητα τῶν προϊόντων αὐτοῦ ἐφεικύνετο δικαίως τὴν ἐκτίμησιν τῆς ὁσμῆραι αὐτοῦ αὐτοῦ πελατείας.

Ἐν τῷ καπνεργοστασίῳ τούτῳ οὐδέποτε κατὰ τὴν παρασκευὴν τῶν καπνῶν ἐγένετο χρῆσις τοῦ εἰς τὴν υγείαν τῶν καπνίζόντων ἐπιβλαβοῦς καπνοῦ ἀγιασουλοῦκ, διὰ τοῦτο δὲ οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ ἐργοστασίου οὐ μόνον διὰ σπουδαίων ἐγγυοδοσιῶν ἐξασφάλισαν τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς εἰς τὰς ἀποθήκας αὐτῶν εἰσαγωγῆς τοῦ ἐπιβλαβοῦς, ἐκείνου εἶδους, ἀλλὰ καὶ πάντα οἰονδήποτε ὑποπεύστονα τῆν ἐν τῷ ἐργοστασίῳ ὑπαρξάν καπνοῦ ἀγιασουλοῦκ προσκαλοῦσιν ἵνα, ἀφ' οὗ διερευνήσῃ καὶ τὴν ἐσχάτην τοῦ ἐργοστασίου γωνίαν εἴτε μόνος εἴτε καὶ τῇ ἀρωγῇ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ τελωνείου, γνωστοποιήτῃ δημοσίᾳ διὰ τοῦ τύπου καὶ ἀνεξόδως δι' αὐτὸν τὸ ἀπατέλεσμα τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ.

Οὐδ' ἔχουσι ἀγιασουλοῦκ εὐρισκομένου ἐν τῷ ἐργοστασίῳ τούτῳ, οἱ εἰς αὐτὸ ἀπευθυνόμενοι ἔμειναν μέχρι τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐτι μᾶλλον θέλουσι μένει εὐχαριστημένοι, καθ' ὅσον οὐ μόνον ἡ αὐτὴ ταχύτης διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν παραγγελιῶν καὶ ἐπιμέλεια κατὰ τὴν προετοιμασίαν αὐτῶν καταβάλλονται πάντοτε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς 4 μαρτίου 1881 ἐξ ἀγνοτάτου καὶ ἐκλεκτοῦ καπνοῦ γεβὲκ ἀρίστης ποιότητος καπνὰ παραδοθήσανται εἰς τὴν δημοσίαν κατανάλωσιν. Οἱ δίδοντες παραγγελίας διὰ τὴν ἀποστολὴν καπνῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν τῆς Τουρκίας ἔχουσιν ὑπὲρ αὐτῶν ἔκπτωσιν 30 0]0 ἐκ τῆς δασμολογικῆς ταμίνας, ἥς, συνεπεία ἐκχωρηθέντος παρὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως προνομίου, ἀπαλλασσονται, τὰ εἰς Εὐρώπην ἀποστελλόμενα καπνὰ α. λ.